

(11) [illegible]

30952
18/11/77

[illegible]

(11)

30952
18/11/77

భక్తవరులచే విశేషముగ నుపయోగింపబడి సుప్రసిద్ధమయిన దగుటచే పునర్ముద్రణం బావశ్యకమని యిట్లొనర్చితిని. ఇందు కుపోత్సాహముగావించి నాకమితానందముగూర్చి కృతార్థురాలినిగనొనర్చిన శ్రీ ము. శంకరారాధ్యులవారిశరణములకనేక శరణు లర్పించుచున్నాను.

ఇట్లు

గ్రంథి మాణిక్యాంబ.

భక్తవరులచే విశేషముగ నుపయోగింపబడి సుప్రసిద్ధమయిన దగుటచే పునర్ముద్రణం బావశ్యకమని యిట్లొనర్చితిని. ఇందు కుపోత్సాహముగావించి నాకమితానందముగూర్చి కృతార్థురాలినిగనొనర్చిన శ్రీ ము. శంకరారాధ్యులవారిశరణములకనేక శరణు లర్పించుచున్నాను.

ఇట్లు

గంధి మాణిక్యాంబ.

అనాద్యవిద్యావిచ్ఛేదన దక్షశక్తిపాతాదిదీక్షా ప్రదానసమర్థుం
డును సర్వపరిపూర్ణసచ్చిదానంద పరశివానుభవానందకందళిత
హృదయారవిందుండును నగు శ్రీపతిపండితారాధ్యభగవత్పా
దాచార్యులసన్నిధికి భక్తపుంగవుండును వైదికవీరశైవోత్త
ముండునగు మహాదేవారాధ్యుండను గురుదెంచి మహారుద్ర
ముచే షట్త్రింశత్సాష్టాంగ నమస్కారంబులొనరించి శేషత్వ
పారతంత్ర్య కైంకర్యనిష్ఠాగరిష్ఠుండై నిటలతట ఘటితాంజలిపు
టుండై బహువిధంబుల స్తుతియించి స్వామీ నాదినేను అను
మాయామోహపాశబద్ధుండనగుటచే జననమరణప్రవాహాత్మ
క సంసారసాగర నిమగ్నుండను పుత్రమిత్ర కళత్ర విత్తగృహ
రామక్షేత్రాది విషయాసక్తచిత్తుండనయితి గావున తాపత్ర
యానల సంతప్తుండనై క్షుత్పీడితుండన్నంబును దృష్ణాపీడి
తుండు సలిలంబును గోరుచందంబున నసపునరావర్తతే నసపున
రావర్తతే ఇత్యాది శ్రుతిప్రతిపాదిత నిత్యఫలంబగు మోక్షం
బుం గోరి తుచ్ఛంబులగు ధర్మార్థకామంబులు దిరస్కరించి
భవచ్చరణనళినయుగళం బాశ్రయించితింగాన తన్మోక్షసాధ
నంబులగు పతిపశుపాశాత్మకతత్త్వత్రయవివేకంబును జగత్సృ
ష్ట్యాదివిధానంబాదిగాగల సకలతత్త్వరహస్యంబు లుపదేశించి
కృతార్థునం జేయుమనిన శిష్యునిశ్రద్ధాభక్తివివేకంబులకత్యం
ముదితస్వాంతుండై పండిత దేశికుండు చెప్పదొణంగెను ॥ శ్రు

అనాద్యవిద్యావిచ్ఛేదన దక్షశక్తిపాతాదిదీక్షాప్రదానసమర్థుం
డును సర్వపరిపూర్ణసచ్చిదానంద పరశివానుభవానందకందళిత
హృదయారవిందుండును నగు శ్రీపతిపండితారాధ్యభగవత్పా
దాచార్యులసన్నిధికి భక్తపుంగవుండును వైదికవీరశైవోత్త
ముండునగు మహాదేవారాధ్యుండఱుగుదెంచి మహారుద్ర
ముచే షట్త్రింశత్సాష్టాంగ నమస్కారంబులొనరించి శేషత్వ
పారతంత్ర్య కైంకర్యనిష్ఠాగరిష్ఠుండై నిటలతట ఘటితాంజలిపు
టుండై బహువిధంబుల స్తుతియించి స్వామీ నాదినేను అను
మాయామోహపాశబద్ధుండనగుటచే జననమరణప్రవాహాత్మ
క సంసారసాగర నిమగ్నుండను పుత్రమిత్ర కళత్ర విత్తగృహ
రామక్షేత్రాది విషయాసక్తచిత్తుండనయితి గావున తాపత్ర
యానల సంతప్తుండనై క్షుత్పీడితుండన్నంబును దృష్ణాపీడి
తుండు సలిలంబును గోరుచందంబున నసపునరావర్తతేనసపున
రావర్తతే ఇత్యాది శ్రుతిప్రతిపాదిత నిత్యఫలంబగు మోక్షం
బుంగోరి తుచ్ఛంబులగు ధర్మార్థకామంబులు దిరస్కరించి
భవచ్చరణనళినయుగళం బాశ్రయించితింగాన తన్మోక్షసాధ
నంబులగు పతిపశుపాశాత్మకతత్త్వత్రయవివేకంబును జగత్సృ
ష్ట్యాదివిధానంబాదిగాగల సకలతత్త్వరహస్యంబు లుపదేశించి
కృతార్థునంజేయుమనిన శిష్యుని శ్రద్ధాభక్తివివేకంబులకత్యంత
ముదితస్వాంతుండై పండితదేశికుండు చెప్పదొడంగెను ॥ శ్రు

భ్యోన్నం_అన్నాత్పురుషః- అనేశ్రుతులు చెప్పుచున్నవి. కనుక
ఇదియే వైదికసిద్ధాంతము॥ అనిన శిష్యుండిట్లనియె॥ స్వామీ
నిష్కళంనిష్క్రియంశాంతంనిరవద్యంనిరంజనం॥ అశరీరంవావ
సంతం_నమేప్రియాప్రియే-అప్రాణోహ్యమనాశ్శుభ్రః అనియె
డి శ్రుతులయందు పరమేశ్వరుడు నిష్కళుడు నిష్క్రియుడు
నిష్ప్రాణుడు నిర్దేహుడనియు స్పష్టముగా జెప్పబడుచున్నది.
గనుక తాము పరమేశ్వరునియందు జగదుత్పత్తిస్థితిలయ క
ర్తృత్వములు సెప్పితిరి. నిరవయవుడగు పరమేశ్వరుని యం
దు సావయవమైన ప్రపంచ మేలాగునవుట్టెను. ఈప్రపంచ
కల్పనవల్ల స్వామికేమిప్రయోజనము. ప్రయోజనమనుద్దిశ్యన
మందోపి ప్రవర్తతే_అనేన్యాయముగా- వెఱ్ఱివానికైనను
నిష్ప్రయోజనముగా గార్యప్రవృత్తి కలుగనేరదు. పరమేశ్వ
రునికి జగత్కారణత్వమును జెప్పకుంటే ॥శ్రు॥ సోమకామ
యతబహుస్యాం ప్రజాయేయేతి అనియెడి జగత్కారణత్వ
ప్రతిపాదకశ్రుతులకప్రమాణము గలుగును. శ్రుతుల కప్ర
మాణ మొప్పుకున్నప్పటికిని అర్థసిద్ధిక్రియాసిద్ధిరూపమై ప్రత్య
క్షముగా బ్రపంచము గానవచ్చుచుండగా మమమాతావం
ధ్యా అనియెడి న్యాయముగా ప్రత్యక్షమగు ప్రపంచము-
దని చెప్పవల్లలేదు. కారణములేని కార్యముండదుగనుక
ఘటపటాదికర్తలగు కులాలతంతువాయాదులవలె నీప్రప-

భ్యోఽన్నం-అన్నాత్పురుషః-అనే శ్రుతులు చెప్పుచున్నవి. కనుక నిదియే వైదికసిద్ధాంతము॥ అనిన శిష్యుండిట్లనియె॥ స్వామీ నిష్కళంనిష్క్రియంశాంతంనిరవద్యంనిరంజనం॥ అశరీరంవావ సంతం-నమేప్రియాప్రియే-అప్రాణోహ్యమనాశ్శుభ్రః అనియెడి శ్రుతులయందు పరమేశ్వరుడు నిష్కళుడు నిష్క్రియుడు నిష్ప్రాణుడు నిర్దేహుడనియు స్పష్టముగా జెప్పబడుచున్నది. గనుక తాము పరమేశ్వరునియందు జగదుత్పత్తిస్థితిలయ కర్తృత్వములు సెప్పితిరి. నిరవయవుడయిన పరమేశ్వరునియందు సావయవమైన ప్రపంచ మేలాగునవుట్టెను. ఈప్రపంచ కల్పనవల్ల స్వామికేమిప్రయోజనము. ప్రయోజనమనుద్దిశ్యన మందోఽపి ప్రవర్తతే-అనేన్యాయముగా- వెఱ్ఱివానికైనను నిష్ప్రయోజనముగా గార్యప్రవృత్తి కలుగనేరదు. పరమేశ్వరునికి జగత్కారణత్వమును జెప్పకుంటే ॥శ్రు॥ సోఽకామయతబహుస్యాం ప్రజాయేయేతి అనియెడి జగత్కారణత్వ ప్రతిపాదకశ్రుతులకప్రమాణము గలుగును. శ్రుతుల కప్రమాణ మొప్పుకున్నప్పటికిని అర్థసిద్ధిక్రియాసిద్ధిరూపమై ప్రత్యక్షముగా బ్రపంచము గానవచ్చుచుండగా మమమాతావంధ్యా అనియెడి న్యాయముగా ప్రత్యక్షమగు ప్రపంచములేదని చెప్పవల్లలేదు. కారణములేని కార్యముండదుగనుక ఘటపటాదికర్తలగు కులాలతంతువాయాదులలె నీప్రపంచ

వువలన మూర్తమయిన వహ్నియేలాగునజన్యమాయెనో రూపములేనికాలమువల్ల జీవులకు నానావిధభోగములున్ను వృక్షములయందు పత్రఫలాద్యుత్పత్తియు నెట్లో అట్లే అమూర్తమయినసర్వపరిపూర్ణపరశివునివల్ల మూర్తామూర్త ప్రపంచముపుట్టెననినశిష్యుండు మరలనిట్లనియెను. ఓస్వామీ పరమేశ్వరుడు విలాసార్థముగా నీప్రపంచసృష్టి జేసెనంటే దేవతిర్యఙ్మనుష్యాద్యుత్తమ మధ్యమాధమములుగా సృష్టియుండుటయున్ను కొందరు నానాభోగయుక్తులుగానుండుటయున్ను మరికొందరు అంధత్వాదినానావిధ దుఃఖానుభూతులుగా నుండుటయు నెందువల్ల నిర్హేతుకముగానే జీవులకుసుఖదుఃఖములు గలుగునంటిరా పరమేశ్వరునికి వైషమ్యనైర్ఘృణ్యాదిదిదోషంబులు సంభవించు ననిన గురుండిట్లనియె॥ శ్రు॥ జ్ఞాజ్ఞౌ ద్వావజావీశానీశౌ నిత్యోనిత్యానాంచేతనశ్చేతనానాం సన్మూలాస్సౌమ్యేమాః ప్రజాః ప్రజాయంతే అనేకశ్రుతులయందు జీవులవ్యక్తులు అజులనియుంజెప్పబడుచున్నారు గనుక తత్కృతకర్మలున్ను అనాదే తత్కర్మసాపేక్షద్వారా లోకములో ప్రభువవలె జీవులకు సుఖదుఃఖముల నిచ్చుచుండును తదనుకూలములయిన దేవతిర్యఙ్మనుష్యాది శరీరముల నిచ్చునని నమరలశిష్యుండిట్లనియె॥ గురువర్య-పూర్వకర్మానుసారముగా సుఖదుఃఖముల నీశ్వరుం

వువలన మూర్తమయిన వహ్నియేలాగునజన్యమాయె రూపము లేనికాలమువల్ల జీవులకు నానావిధభోగములును వృక్షములయందు పత్రఫలాద్యుత్పత్తియు నెట్లో అట్లే అమూర్తమయినసర్వపరిపూర్ణపరశివునివల్ల మూర్తామూర్త ప్రపంచముపుట్టెననినశిష్యుండు మరలనిట్లనెను. ఓస్వామీ పరమేశ్వరుడు విలాసార్థముగా నీప్రపంచసృష్టి జేసెనంటే దేవతిర్యఙ్మనుష్యాద్యుత్తమ మధ్యమాధమములుగా సృష్టియుండుటయున్ను కొందరు నానాభోగయుక్తులుగానుండుటయున్ను మరికొందరు అంధత్వాదినానావిధ దుఃఖానుభూతులుగా నుండుటయు నెందువల్ల నిర్హేతుకముగానే జీవులకు సుఖదుఃఖములు గలుగునంటిరా పరమేశ్వరునికి వైషమ్యనైర్ఘృణ్యాదిదిదోషంబులు సంభవించు ననిన గురుండిట్లనియె॥ శ్లో॥

జ్ఞాజ్ఞౌ ద్వావజావీశానీశౌ నిత్యోనిత్యానాంచేతనశ్చేతనానాం సమ్మాలాస్నామ్యేమాః ప్రజాః ప్రజాయంతే అనేకశ్రుతులయందు జీవులవ్యక్తులు అజులనియుంజెప్పబడుచున్నారు గనుక తత్కృతకర్మలున్ను అనాదే తత్కర్మసాపేక్షద్వారా లోకములో బ్రభువవలె జీవులకు సుఖదుఃఖముల నిచ్చుచుండును తదనుకూలములయిన దేవతిర్యఙ్మనుష్యాది శరీరముల నిచ్చుననిన మరలశిష్యుండిట్లనియె॥

గురువర్య-పూర్వకర్మానుసారముగా సుఖదుఃఖముల నీశ్వరుం

తానాం జీవానాం తుల్యధర్మేణసాదరాత్ । దేవతారూపహానిదదౌశర్వస్సనాతనః। స్వాజ్ఞారూపచతుర్వేదాన్ తేషాం దత్వా పునఃపునః। ఏతన్మార్గేణమద్భక్త్యావ ర్తధ్వమితిసర్వ ఆజ్ఞాచ్రకేతతోదేవా స్తాముల్లంఘ్యయథేచ్ఛయా। ప్రవర్తం మహాదేవస్తాన్ దృష్ట్వా నిర్భయాంస్తదా । సృష్టించ విష్ణుకృత్వా పాలనంకురుతేవ్వయం । అవాంతరమహాసృష్టౌ దేవదేవోంబికాపతిః । కాలరుద్రం మహావిష్ణుం బ్రహ్మాణమకరోచ్ఛివః। రుద్రస్యజగదుత్పత్తిస్థితిసంహారరూపకం । ప్రత్యేం ప్రదదౌతద్వ ద్విష్ణోశ్చద్వివిధంతథా । బ్రహ్మణాన్న ర్తత్వమేకం దత్వామదాజ్ఞయా । వేదశాస్త్రానుసారేణ తత్కర్మానుసారతః। లోకప్రవర్తనంకార్య మితిప్రోవాచశంకరః॥ అనిశివుండు పార్వతీదేవికుపదేశించెనని రేవణాసిద్ధులవారు మరల సిద్ధారాధ్యున కుపదేశించెను. ఈలాచెప్పగా నిర్ముక్తనీరదాకాశముభంగి నిర్మలమానసుండై శిష్యుండు మరల నిట్లనియె॥ స్వామి ప్రపంచమీశ్వరకల్పితమంటిరి యీపరమేశ్వరునెవరుబుట్టించిరి వానిబుట్టించిన వాడొకపరమేశ్వరుడున్నాడంటే వానికొకకారణముండవలయును అట్లయిననేకేశ్వరత్వప్రసక్తిగలుగునని గురుండిట్లనియె॥

ఈదోషము-నిమిత్తకారణవాదులైన శుద్ధైక దేశప్రాప్రామాణ్యవాదులయందుండునుగాని మాబోధయందు లేదు.

తానాం జీవానాం తుల్యధర్మేణసాదరాత్ । దేవతారూపదేహాని దదాశర్వస్సనాతనః। స్వాజ్ఞారూపచతుర్వేదాం తేషాం దత్వా పునఃపునః। ఏతన్మార్గేణమద్భక్త్యావ ర్తధ్వమితిసర్వ ఆజ్ఞాచ ్రకేతతోదేవా స్తాముల్లంఘ్యయథేచ్ఛయా। ప్రవర్తం మహాదేవస్తాదృష్ట్వా నిర్భయాంస్తదా । సృష్టించ విష కృత్వా పాలనంకురుతేస్వయం । అవాంతరమహాసృష్టౌ దేవదేవోంబికాపతిః । కాలరుద్రం మహావిష్ణుం బ్రహ్మాణమకరోచ్ఛివః। రుద్రస్యజగదుత్పత్తిస్థితిసంహారరూపకం । స్తోత్రం ప్రదదౌతద్వ ద్విష్ణోశ్చద్విధంతథా। బ్రహ్మణస్సృష్టిత్వమేకం దత్వామదాజ్ఞయా। వేదశాస్త్రానుసారేణ తత్కర్మానుసారతః। లోకప్రవర్తనంకార్య మితిప్రోవాచశంకరః॥ అనిశివుండు పార్వతీదేవికుపదేశించెనని రేవణాసిద్ధులవారు మరల సిద్ధారాధ్యున కుపదేశించెను. ఈలాచెప్పగా నిర్ముక్తనీరదాకాశముభంగి నిర్మలమానసుండై శిష్యుండు మరల నిట్లనియె॥ స్వామి ప్రపంచమీశ్వరకల్పితమంటిరి యాపరమేశ్వరునెవరుబుట్టించిరి వానిబుట్టించిన వాడొకపరమేశ్వరుడు న్నాడంటే వానికొక కారణముండవలయును అట్లయినననేకేశ్వరత్వప్రసక్తిగలుగునని గురుండిట్లనియె॥

ఈదోషము_నిమిత్తకారణవాదులైన శుద్ధైక్యదేశప్రామాణ్యవాదులయందుండునుగాని మాబోధయందులేదు.

లయి సకలకర్మ లొనర్చుచుందురని చెప్పుచున్నది గనుక
పారతంత్ర్యులగు జీవుల కిహపరలోకములందు సుఖదుః-
ఖేలాగుగల్గును- శివుడు సర్వసమానుడు గనుక జీవులం-
కేక కాలమునందె మోక్షమేలనివ్వకూడదు- తన యాజ్ఞప్ర-
రమే వారుజరిపిరిగాన వారితప్పేమనియడుగగా సద్గురు-
ట్లనియెను॥ శిష్య-ఈప్రశ్నములు బహురహస్యములు. అ-
నను నీవినయభక్త్యాదులకు మెచ్చిదయచే జెప్పుచున్నా-
వినుము॥ జ్ఞాజ్ఞౌద్వావజావీశానీశౌ। నిత్యోని-ం చేతన
శ్చేతనానాం। అనేశ్రుతులయందు జడజాతియు-ల్లోష్ఠ
కాష్ఠాదులవలె-చిజ్జాతియందు-జీవేశ్వరులలో వైఱమ్యము
గలదు- తామ్రాదులయందు స్వాభావికచిలుముండునట్లు
జీవునికి సహజాజ్ఞానమున్ను నానాశరీరప్రవేశ నిర్గమనాదు-
లున్నప్పటికిని అజుడు-నిత్యుడు- లోహములలో సువర్ణము-
-నీశ్వరుడనాదిముక్తుడు- నిర్మలుడు-సర్వజ్ఞుడు- సర్వశక్తి-
డు అని చెప్పియున్నది. గనుక ఖద్యోతమువలెనే జీవుడు
జ్ఞా జ్ఞానస్వరూపుడని చెప్పగా శిష్యుండిట్లనియె. స్వామీ
ఆగంతుకమునకే జలోష్ణాదిన్యాయముగా నివృత్తి సంభవిం-
చునుగాని స్వాభావికధర్మమునకేలానివృత్తియనగా గురుండి-
ట్లనియె. జలమార్తిక లోహరస భ్రమరకీటదధి మృతాదు-
లందువలె జీవనిష్ఠమగుపాశరూపమాలావిద్య సద్గురుకటాక్ష

లయి సకలకర్మ లొనర్చుచుందురని చెప్పుచున్నది గనుక పారతంత్ర్యులగు జీవుల కిహపరలోకములందు సుఖదుఃఖ ము లెలాగు గల్గును- శివుడు సర్వసమానుడు గనుక జీవులం కేక కాలమునందె మోక్షమేలనివ్వకూడదు- తన యాజ్ఞ ప్రకా రమే వారుజరిపిరిగాన వారితప్పేమనియడుగగా సద్గురు లిట్లనియెను॥ శిష్య-ఈప్రశ్నములు బహురహస్యములు. అ నను నీవినయభక్త్యాదులకు మెచ్చిదయచే జెప్పుచున్నాను. వినుము॥ జ్ఞాజ్ఞౌద్వావజావీశానీశౌ। నిత్యోనిత్యానాంచేతన శ్చేతనానాం। అనేశ్రుతులయందు జడజాతియం దున్నలోష్ఠ కాష్ఠాదులవలె-చిజ్జాతియందు-జీవేశ్వరులలో వైలక్షణ్యము గలదు- తామ్రాదులయందు స్వాభావికచిలుముండునట్లు జీవునికి సహజాజ్ఞానమున్ను నానాశరీరప్రవేశ నిర్గమనాదు లున్నప్పటికిని అజుడు-నిత్యుడు- లోహములలో సువర్ణము వలె నీశ్వరుడనాదిముక్తుడు- నిర్మలుడు-సర్వజ్ఞుడు- సర్వశక్తి విశిష్టుడు అని చెప్పియున్నది. గనుక ఖద్యోతమువలెనే జీవుడు జ్ఞానాజ్ఞానస్వరూపుడని చెప్పగా శిష్యుండిట్లనియె. స్వామీ ఆగంతుకమునకే జలోష్ణాదిన్యాయముగా నివృత్తి సంభవిం చునుగాని స్వాభావికధర్మమునకేలానివృత్తియనగా గురుండి ట్లనియె. జలమార్తిక లోహరస భ్రమరకీటదధిమృతాదు లందువలె జీవనిష్ఠమగుపాశరూపమగాలావిద్య సద్గురుకటాక్ష

వేద్ధ్రువం। తస్మాన్మాహేశ్వరోనిత్యం శ్రుతిస్మృత్యాగమో-
చితం। వర్ణాశ్రమోచితం ధర్మం ప్రాణత్యాగేపి నత్యజేత్॥
అని శంకరసంహితయందు జెప్పియున్నది. అనగా శిష్యుండి
ట్లనియె. శ్రీగురుస్వామీ యావజ్జీవులును ముక్తినిజెందిన తరు
వాత తిరిగి జీవసృష్టికలదాయని యడుగగా గురుండిట్లనియె॥
శ్రు॥ ననపునరావర్తతే ననపునరావర్తతే॥ అనావృత్తిశ్శబ్దాద
నావృత్తిశ్శబ్దాత్ అనేశ్రుతి సూత్రములయందు బ్రహ్మానుబొం
దిన జీవులకు బునరావృత్తి లేదని చెప్పియున్నది. కావున సర్వ
జీవముక్త్యనంతరము సృష్టి లేనేలేదు॥ అనిన శిష్యుండిట్లనియె॥
స్వామీ ఎందఱు పరమేశ్వరుడు నిర్విశేషుడనిన్నిశు క్తియం
దు రజతమున్ను స్థాణువునందు బురుషుడున్ను మరుమరీచికల
యందు ఉదకమున్ను గగనమందు నీలిమయున్ను భ్రాంతిచే
నెట్లుతోచునో అట్లె నిర్విశేషచిన్మాత్రునియందు సవిశేష
ప్రపంచము భ్రాంతిచే దోచుచున్నదిగాని కాలత్రయమందును
లేనేలేదందురగా గురుండిట్లనియె॥ ఈలోకములో రాక్షస
మోహనార్థమై శివకేశవాదులచే నిర్మింపబడిన మోహశా
స్త్రానుసారముగా గొందరు మందమతులిట్లు చెప్పినప్పటికిని
జీవేశ్వరమిథ్యాభూతవాదకనిరీశ్వరాద్వైతము శ్రుతుస్మృ
త్యనుభవనిరుద్ధముగనుకనదిమామముక్షుజన
పరిగ్రాహ్యముగాదు అదెట్లనిన ప్రాత్యక్షికశ్రుతిస్మృతులయ

వేద్ధ్రువం। తస్మాన్మాహేశ్వరోనిత్యం శ్రుతిస్మృత్యాగమో-
చితం। వర్ణాశ్రమోచితం ధర్మం ప్రాణత్యాగేపి నత్యజేత్॥
అని శంకరసంహితయందు జెప్పియున్నది. అనగా శిష్యుండి
ట్లనియె. శ్రీగురుస్వామీ యావజ్జీవులును ముక్తి జెందిన తరు
వాత తిరిగి జీవసృష్టికలదాయని యడుగగా గురుండిట్లనియె॥
శ్రు॥ నసపునరావర్తతే నసపునరావర్తతే॥ అనావృత్తిశ్శబ్దా ద
నావృత్తిశ్శబ్దాత్ అనేశ్రుతి సూత్రములయందు బ్రహ్మనుబొం
దిన జీవులకు బునరావృత్తి లేదని చెప్పియున్నది. కావున సర్వ
జీవముక్త్యనంతరము సృష్టి లేనేలేదు॥ అనిన శిష్యుండిట్లనియె॥
స్వామీ ందఱు పరమేశ్వరుడు నిర్విశేషుడనిన్నిశు క్తియం
దు రజత న్ను స్థాణువునందు బురుషుడున్ను మరుమరీచికల
యందు మున్ను గగనమందు నీలిమయున్ను భ్రాంతిచే
నెట్లుతోచునో అట్లై నిర్విశేషచిన్మాత్రునియందు సవిశేష
ప్రపంచము భ్రాంతిచే దోచుచున్నదిగాని కాలత్రయమందును
లేనేలేదందురగా గురుండిట్లనియె॥ ఈలోకములో రాక్షస
మోహనార్థమై శివకేశవాదులచే నిర్మింపబడిన మోహశా
స్త్రానుసారముగా గొందరు మందమతులిట్లు చెప్పినప్పటికిని
జీవేశ్వరమిథ్యాభూత వాదకనిరీశ్వరాద్వైతము శ్రుత్యు
క్త్యనుభవనిరుద్ధముగనుకనదిమా ముముక్షుజన
పరిగ్రాహ్యముగాదు అదెట్లనిన ప్రత్యక్షకశ్రుతిస్మృతులయం

మఃఖులై కొందరు దరిద్రులై కొందరుధనవంతులై కనుబడుచు న్నారు. కనుక జీవులకు బూర్వజన్మములున్ను బుణ్యపాపము లున్ను తన్నియామకుడయిన ఈశ్వరుడున్ను గలిగియున్నా రని సేశ్వరవాదుల కందరికిన్ని అనుభవము గలదుగనుక భక్తుల కీవాదము అనుభవవిరుద్ధమగుటచే బ్రామాణ్యము గానేరదు అని జెప్పగా మరల శిష్యుండిట్లనియె॥ స్వామీ కొందరీభూతాకాశమే పరమాత్మయనియు అదే అచలమనియు దానియందు జైతన్యము దనంతటదానే యుద్భవించి. తానే విరమించుననియు మూలము లేని ఈయెరుక అసత్యముబయ లుసత్యమని తెలిసికొన్నమాత్రముననే మోక్షము సిద్ధించు ననియు శరీరగత నేత్రాదులకును శరీరమునకును భేదము లేనట్లు శరీరద్రష్టయగు యెరుకకున్ను దృశ్యమగు శరీరమున కున్ను భేదము లేదనియుం జెప్పెదురు అది సత్యమా కాదా అని యడుగ సర్వవేదాంతసార ధురీణుండగు గురుండిట్లనియె॥ వెనుక చెప్పిన నిరీశ్వరాద్వైతముకంటె నీశూన్యాద్వైతవా దము మిక్కిలి యనాదరణీయము శ్రుతియుక్త్యనుభూతివిరుద్ధము అదెట్లంటే॥ శ్రు॥ ఖంవాయుర్జ్యోతిరాపః పృథివీవిశ్వస్యధా రిణీ। యత్పరంబ్రహ్మసర్వాత్మా విశ్వస్యాయతనంమహాత్॥ తస్మాద్వా ఏతస్మాదాత్మనఆకాశస్సంభూతః॥ శ్లో॥ చైతన్యం శాశ్వతంశాంతం వ్యోమాతీతం నిరంజనం॥ అనియెడి శ్రుతి

దుఃఖులై కొందరు దరిద్రులై కొందరుధనవంతులై కనబడుచు న్నారు. కనుక జీవులకు బూర్వజన్మములున్న్ని బుణ్యాపాపము లున్ను తన్నియామకుడయిన ఈశ్వరుడున్ను గలిగియున్నా రని సేశ్వరవాదుల కందరికిన్ని అనుభవము గలదుగనుక భక్తుల కీవాదము అనుభవవిరుద్ధమగుటచే బ్రామాణ్యము గానేరదు అని జెప్పగా మరల శిష్యుండిట్లనియె॥ స్వామీ కొందరీభూతాకాశమే పరమాత్మయనియు అదే అచలమనియు దానియందు జైతన్యము దనంతటదానే యుద్భవించి. తానే విరమించుననియు మూలములేని ఈయెరుక అసత్యముబయ లుసత్యమని తెలిసికొన్నమాత్రముననే మోక్షము సిద్ధించు ననియు శరీరగత నేత్రాదులకును శరీరమునకును భేదము లేనట్లు శరీరద్రష్టయగు యెరుకకున్ను దృశ్యమగు శరీరమున కున్ను భేదములేదనియుం జెప్పుదురు అది సత్యమా కాదా అని యడుగ సర్వవేదాంతసార ధురీణుండగు గురుండిట్లనియె॥ వెనుక చెప్పిన నిరీశ్వరాద్వైతముకంటె నీశూన్యాద్వైతవాద ము మిక్కిలి యనాదరణీయము శ్రుత్యుక్త్యనుభూతివిరుద్ధము అదెట్లంటే॥ శ్రు॥ ఖంవాయుర్జ్యోతిరాపః పృథివీవిశ్వస్యధా రిణీ। యత్పరంబ్రహ్మసర్వాత్మా విశ్వస్యాయతనంమహత్॥ తస్మాద్వా ఏతస్మాదాత్మనఆకాశస్సంభూతః॥ శ్లో॥ చైతన్యం శాశ్వతంశాంతం వ్యోమాతీతం నిరంజనం॥ అనియెడి శ్రుతి

మోహశాస్త్రమునియజ్ఞులయినను దెలిసికొనుదురు. కులాలకువిం దాదులు లేకుండ ఘటపటాదులు దామే స్వయంభువములు గా వలయును. అట్లు కానముగనుక కారణములేని కార్యముబుట్టు తుందని యొకనాటికైనను జెప్పకూడదు గాన నీవాదమయు క్తికమనుటయుగాదు నిస్సందేహము. కారణము లేక కార్యములు గలిగెనట్లయితే బీజములు లేనిదే వృక్షములు న్ను తలిదండ్రులు లేనిదే పుత్రపుత్రికలున్ను అన్నపానీయాదు లు లేకనే క్షుత్తృష్ణాదులనివృత్తియుం గలు వలెను. స్వప్న మందొకరికి కనుపడివస్తుజాలము మరియొక కనుబడనట్లే ప్రపంచ నీకు గనబడినను నాకెగన బడదు. వేరె సర్వాను భవసిద్ధ యీ పపంచము లేదనుట నాతల్లి వంధ్యయను నట్లు ప్రత్యక్షావలాప్రసంగము సంభవించును. అది యున్మ త్తునికైన నిష్టముగాదు. చైతన్యమగు ఎరుకయు శరీరము నేక మంటే మరణకాలమునందు తద్బంధులకు రోదనప్రసంగమే సంభవించదు. శరీరమునకు మరణమున్ను లేకపోవలెను. జీర్ణానివస్త్రాణి యథావిహాయ॥ అనియెడి గీతావాక్యరీతుప్రకా జీవులీస్థూలశరీరములను విడిచి నూతనశరీరములను తత్తత్క ర్మానుసారముగా బొందుటయున్ను తదనంతరమాశరీరము ఘటవటాదులవలెనే దహనాదిక్రియలను జెందినను దుఃఖపడ కుండుటయును సర్వానుభవసిద్ధమయ్యున్నదిగనుక శరీరమా

మోహశాస్త్రకర్తునియజ్ఞులయిననుదెలిసికొనుదురు. కులాలకువిం దాదులు లేకుండ ఘటపటాదులు దామే స్వయంభువములు గా వలయును. అట్లు కానముగనుక కారణము లేని కార్యముబుట్టు తుందని యొకనాటికైనను జెప్పగూడదు గాన నీవాదనుయు క్తికమనుటయుగాదు నిస్సందేహము. కారణము లేక కార్యములు గలిగేటట్లయితే బీజములు లేనిదే వృక్షములు న్ను తలిదండ్రులు లేనిదే పుత్రపుత్రికలున్ను అన్నపానీయాదు లు లేకనే క్షుత్తృష్ణాదులనివృత్తియుం గలుగవలెను. స్వప్న ముందొకరికి కనుపడివస్తుజాలము మరియొకరికి కనుబడనట్లీ ప్రపంచము నీకు గనుబడినను నాకెగనబడదు. వేరె సర్వాను భవసిద్ధమగు యీ పపంచము లేదనుట నాతల్లి వంధ్యయై యునట్లు ప్రత్యక్షవిరుద్ధప్రసంగము సంభవించును. అది యున్మ త్తునికైన నిష్టముగాదు. చైతన్యమగు ఎరుకయు శరీరము నేక మంటే మరణకాలమునందు తద్బంధులకు రోదనప్రసంగమే సంభవించదు. శరీరమునకు మరణమున్ను లేకపోవలెను. జీర్ణానివస్త్రాణి యథావిహాయ॥ అనియెడి గీతావాక్యరీతుప్రగా జీవులీస్థూలశరీరములను విడిచి నూతనశరీరములను తత్తత్క ర్మానుసారముగా బొందుటయున్ను తదనంతరమాశరీరము ఘటపటాదులవలెనే దహనాదిక్రియలను జెందినను దుఃఖపడ కుండుటయును సర్వానుభవసిద్ధమయ్యున్నదిగనుక శరీరమా

చెప్పియున్నది గనుక ముముక్షువులయినవారు భయాభక్తిశ్ర ద్ధావైరాగ్యోపరతిబోధాది యుక్తులయి పరబ్రహ్మోపాసన జేసి సంసారసాగర కారణమగు మాయనుదరింప వలెను అనిన శిష్యుండిట్లనియె. అసత్యమప్రతిష్ఠం తే జగదాహురనీశ్వరాః। తస్మాన్ముముక్షుస్తన్మార్గంమనసాపినసంస్మరేత్। జడానామేవచ స్వాత్వ్యంకుంభాదీనాంచసమ్మతిమ్। కల్పితానాంపదార్థానాంసామ ర్థ్యంనైవజాయతే। అకల్పితశ్శివస్సాక్షాజ్జగజన్మాదికారణః॥ అనేకశాస్త్రములవల్లను ఇపుడు దేవరవా [illegible] త్యుక్త్యను భవముల చేతను జగజ్జీవేశ్వరమిథ్యా [illegible] నీశ్వరా ద్వైతమతము॥ చకారమోహశాస్త్రాణి కేశవః పిశివోపిచ। జైనంబౌద్ధంనచార్వాకం పాంచరాత్రంచలాకులమ్। శూన్యా ద్వైతంచకాపాలంమిథ్యాద్వైతంతథైవచ। పురాదానవమో హార్థంకల్పితానిమహీతలే॥ అని కూర్మపురాణమందు వేద వ్యాసులవారిచే నిర్ణయింపబడుటవల్లను పూర్వోదాహృతమత ములు గుహ్యచాపల్యజిహ్వాచాపల్యములదగిలిన భ్రాంతిమూ లములేయని నాకు నిశ్చయము గలిగినది కాని ఈచరాచర ప్రపంచమంతయుం బరమేశ్వరుని శరీరమనియు పరమేశ్వరుడు శరీరియనియు పరిచ్ఛిన్నుడై మహాకైలాసవైకుంఠ సత్యలో కాదులయందుండుననియు సూర్యుడేకదేశవర్తియయినను ప్రభసర్వదేశములయందు వ్యాపించినరీతువుగా బరమేశ్వర

చెప్పియున్నది గనుక ముముక్షువులయినవారు భయభక్తిశ్ర ద్ధావైరాగ్యోపరతిబోధాది యుక్తులయి పరబ్రహ్మోపాసన జేసి సంసారసాగర కారణమగు మాయనుదరింప వలెను అనిన శిష్యుండిట్లనియె. అసత్యమప్రతిష్ఠంతే జగదాహుర్నిరీశ్వరాః। తస్మాన్ముముక్షుస్తన్మార్గంమనసాపిన సంస్మరేత్। జడానామేవచ న్యత్వంకుంభాదీనాంచసమ్మతమ్। కల్పితానాంపదార్థానాంసామ ర్థ్యంనైవజాయతే। అకల్పితశ్శివస్సాక్షాజ్జగజన్మాదికారణః॥ అనేశాస్త్రములవల్లను ఇపుడు దేవరవా [illegible] త్యుక్త్యను భవములచేతను జగజ్జీవేశ్వరమిథ్యా [illegible] నిరీశ్వరా ద్వైతమతము॥ చకారమోహశాస్త్రాణి కేశవోపి శివోపిచ। జైనంబౌద్ధంనచార్వాకం పాంచరాత్రంచలాకులమ్। శూన్యా ద్వైతంచకాపాలంమిథ్యాద్వైతంతథైవచ। పురాదానవమో హార్థంకల్పితానిమహీతలే॥ అని కూర్మపురాణమందు వేద వ్యాసులవారిచే నిర్ణయింపబడుటవల్లను పూర్వోదాహృతమత ములు గుహ్యచాపల్యజిహ్వాచాపల్యములదగిలిన భ్రాంతిమూ లము లేయని నాకు నిశ్చయము గలిగినది కాని ఈచరాచర ప్రపంచమంతయుం బరమేశ్వరుని శరీరమనియు పరమేశ్వరుఁడు శరీరియనియు పరిచ్ఛిన్నుఁడై మహాకైలాసవైకుంఠ సత్యలో కాదులయందుండుననియు సూర్యుఁడేకదేశవర్తి యయినను ప్రభసర్వదేశములయందు వ్యాపించినరీతుగా బరమేశ్వర

హాశ్వతత్సర్వం వ్యాప్యనారాయణస్థితః। ఆకాశవత్సర్వగతోని శంశః-అంతఃపూర్ణో బహిఃపూర్ణో పూర్ణ కుంభఇవార్ణవే। ఓంఅదః మిదంపూర్ణంపూర్ణాత్పూర్ణముదచ్యతే। పూర్ణస్యపూర్ణమాదాయపూర్ణమేవావశిష్యతే॥ అనియెడి శ్రుతిప్రతిపాదితపరిపూర్ణత్వభంగమునంభవించును వరిచ్ఛిన్నత్వ మంగీకరించితే ఘటాదులవలెనష్టప్రసంగమున్ను ఉత్పత్తిమత్వమున్ను సిద్ధించవ ను యందంతటను బ్రహ్మకుపరిపూర్ణత్వమును కెక డను జెప్పియుం లేదు మరియునెవ్వరి ఇద్దరా అనియెడిసందేహమేపుట్టినపుడు సృష్టికంటె బూ్వమందున్న సూత్మబ్రహ్మమునకును సృష్టితర్వాతస్థూలబ్రహ్మకున్ను ఏకత్మమేయనియుజెప్పుటయున్న త్త్రవలావముగానున్నది ముక్తదశయందును ప్రభుభృత్యన్యాయమే అంగీకరించితే బ్రహ్మవిద్బ్రహ్మైవభవతిఅనియెడిశ్రుతివిరుద్ధమున్ను సారూప్యదారులైన। నిత్యసూరులైన జయవిజయాదులకు పునర్జన్మమున్ను జూచుటచేనీమతమువిచారితరమణీయముగాని సుజనసేవ్యముగాదు అయితేసంయుక్తభేదమతమని జెప్పవచ్చునుగాని విశిష్టాద్వైతమతమని చెప్పగూడదు అనినశిష్యుండుమర్లఃట్లనియె స్వామికొందరు అంకురాదికంసకర్తృకంకార్యత్వాద్ఘటవత్॥ అనియెడిఅనుమానము జగజ్జన్మాదికారణత్వముచేబ్రహ్మమును మేయించుచుబ్రహ్మస

హిశ్చతత్సర్వం వ్యాప్యనారాయణస్థితః॥ ఆకాశవత్సర్వగతోని
రంశః౹-అంతఃపూర్ణో బహిఃపూర్ణోపూర్ణః కుంభఇవార్ణ
వే॥ ఓంఅదః మిదంపూర్ణంపూర్ణాత్పూర్ణముదచ్యతే॥ పూర్ణ
స్యపూర్ణమాదాయ పూర్ణమేవావశిష్యతే॥ అనియెడి శ్రుతిప్ర
తిపాదితపరిపూర్ణ త్వభంగముసంభవించును పరిచ్ఛిన్నత్వ మం
గీకరించితే ఘటాదులవలెనష్టప్రసంగమున్ను ఉత్పత్తిమత్వము
న్ను సిద్ధించవ ను ందంతటను బ్రహ్మకుపరిపూ
ర్ణత్వమును జె న్న వకాశకెక్కడను జెప్పియుం
లేదు మరియు నవ్వరికిని డా ఇద్దరా అనియెడిన-
దేహమేపుట్టినపుడు సృష్టికంటె బూర్వమందున్న నూతన్నబ్ర
హ్మమునకును సృష్టితర్వాతస్థూలబ్రహ్మకున్ను ఏకత్వమేయు
యుజెప్పుటయున్న త్త్రవలాపము గానున్నది ముక్తదశయందు
ప్రభుభృత్యన్యాయమే అంగీకరించితే బ్రహ్మవిద్బ్రహ్మైవభ
తిఅనియెడిశ్రుతివిరుద్ధమున్ను సారూప్యదారులైన। నిత్యసూరు
లైన జయవిజయాదులకు పునర్జన్మమున్ను జూచుటచేసీమతమవి
చారితరమణీయముగాని సుజనసేవ్యముగాదు అయితేసంయుక్త
భేదమతమని జెప్పవచ్చునుగాని విశిష్టాద్వైతమతమని చెప్ప
గూడదు అనినశిష్యుండుమర్లఃట్లనియె స్వామికొందరు అంకు
రాదికంసకర్తృకంకార్యత్వాద్ఘటవత్॥ అనియెడిఅనుమానము
జగజ్జన్మాదికారణత్వముచేబ్రహ్మమును మేయించుచుబ్రహ్మప

యినంతు మహేశ్వరం। తస్యావయవ భూతైస్తు వ్యాప్తంస మిదంజగత్। అజాత ఇత్యేవంకశ్చిద్భీరుః ప్రపద్యతే। రుద్ర యత్తెదక్షిణంముఖం తేన మాంపాహినిత్యం॥ తస్మాద్వాఏత స్మాదాత్మన ఆకాశస్సంభూతః। సబ్రహ్మాసశివస్సహరిస్సేంద్రసో క్షరః పరమస్స్వరాట్ ॥ సఏవవిష్ణుస్సప్రాణస్సకాలోగ్నిస్సచం ద్రమాః । సఏవసర్వంయద్భూతంయచ్చభవ్యంసనాతనం॥ అనే శ్రుతులయందు సృష్టికంటె పూర్వమందు నిత్యుడై సర్వశబ్ద వాచ్యుడై సర్వపూర్ణుడైన పరశివునియందు వహ్నియం దున్నశక్తి ... యందు వృక్షశక్తివలె జల...యందు ద్రవశక్తి వలె అప్పుమ్మునందు ఘటశక్తివలె నజాత స్వాభావిక మైన చిచ్ఛక్తియుండును. ఆచిచ్ఛక్త్యవచ్ఛిన్నుఁడయిన పర వునివల్ల శబ్దగుణకమయిన యాకాశముపుట్టెను తదాకాశా వచ్ఛిన్నుడైన ఈశానునివల్లను తచ్ఛక్తియయిన పరాశక్తివ ల్లను శబ్దస్పర్శాత్మకమైన వాయువుపుట్టెను తద్వాయుత్వావ చ్ఛిన్న తత్పురుషునివల్లను తచ్ఛక్తియయిన యాదిశక్తి వల్లను శబ్దస్పర్శ రూపాత్మకమైన వహ్నిపుట్టెను తద్వహ్న్య వచ్ఛిన్న ఘోరునివల్లను తచ్ఛక్తియయినయిచ్ఛాశక్తివల్లను శబ్ద స్పర్శరూపరసాత్మకమైన జలముదయించెను తజ్జలావచ్ఛిన్న వామదేవునివల్లను తచ్ఛక్తియయిన జ్ఞానశక్తివల్లను శబ్ద స్పర్శరూపరసగంధాత్మకమైన పృథివిపుట్టెను. పృథివ్యవచ్ఛిన్న

యినంతు మహేస్వరం। తస్యావయవ భూతోస్థం వ్యాప్త-
మిదంజగత్। అజాతఇత్యేవంకశ్చిద్భీరుః ప్రపద్యతే। రుద్ర-
యత్తె దక్షిణంముఖం తేన మాంపాహినిత్యం॥ తస్మాద్వా-
స్మాదాత్మన ఆకాశస్సంభూతః। సబ్రహ్మాసశివస్సహరిస్సేంద్రసో-
క్షరః పరమస్స్వరాట్ ॥ సఏవవిష్ణుస్సప్రాణస్స కాలోగ్నిస్సచం
ద్రమాః। సఏసర్వంయద్భూతంయచ్చభవ్యంసనాతనం॥ అనే
శ్రుతులయందు ...ప్పికంటే పూర్వమందు నిత్యుడై సర్వశబ్ద
వాచ్యుడై స... ...పూర్ణుడైన పరశివునియందు వహ్నియం
దుష్ణశక్తి ... ...నందు వృక్షశక్తివలె జల...ందు ద్రవశక్తి
వలె అ......యందు ఘటశక్తివలె నజాత... స్వాభావిక
మైన చిచ్ఛక్తియుండును. ఆచిచ్ఛక్త్యవచ్ఛిన్నుడయిన పరశి
వునివల్ల శబ్దగుణకమయిన యాకాశముబుట్టెను తదాకాశా
వచ్ఛిన్నుడైన ఈశానునివల్లను తచ్ఛక్తియయిన పరాశక్తివ
ల్లను శబ్దస్పర్శాత్మకమైన వాయువుబుట్టెను తద్వాయుతత్వా-
చ్ఛిన్న తత్పురుషునివల్లను తచ్ఛశక్తియయిన యాదిశక్తి
వల్లను శబ్దస్పర్శ రూపాత్మకమైన వహ్నిపుట్టెను తద్వహ్న్య
వచ్ఛిన్న ఘోరునివల్లనుతచ్ఛక్తియయినయిచ్ఛాశక్తివల్లను శబ్ద
స్పర్శరూపరసాత్మకమైన జలముదయించెను తజ్జలావచ్ఛిన-
వామదేవునివల్లను తచ్ఛక్తియయిన జ్ఞానశక్తివల్లను శబ్ద
స్పర్శరూప రసగంధాత్మకమైన పృథివిపుట్టెను. పృథివ్యవచ్ఛిన్న

దానకారణుడైతే ప్రపంచమంతయు సచ్చిదానంద స్వరూప
ముగా నుండవలయును. పరమేశ్వరునికి వికారిత్వపరిణామిత్వా
దులున్ను సంభవించును గనుక నీసంశయములనుదీర్చి రక్షిం
పుమనిన గురువరుం డిట్లనియె। వినవోయి శిష్యా నిమిత్త
కారణంబు పాదానకారణంబును బరమేశ్వరు డొక్కడే ఆ
యెను సాలెపురుగు శరీరప్రధానమై యుపాదాన కారణంబును
బుద్ధిప్రధానమై నిమిత్తకారణముయినయట్లు ఈశ్వరుడు త్రిగు
ణాత్మిక మాయాశక్తితోగూడి యుపాదానకారణుడును శుద్ధసత్వ
ప్రధానమయిన చిచ్ఛక్తితోగూడి నిమిత్తకారణంబాయెను
గనుక సర్వశ్రుతులకు విరోధము సంభవించదు॥ ఇందుకు య
థోర్ణనాభిస్సృజతేగృహ్యతేచ అనియెడి శ్రుతియే ముఖ్యప్ర
మాణము. స్వామీ సచ్చిదానందుడైన పరమేశ్వరునివల్ల
అనృతజడదుఃఖాత్మకమైన ప్రపంచ మెట్లుదయించెననిన గురుం
డిట్లనియె॥ యథాసత్పురుషాల్లోమకేశాని తథాక్షరాత్సంభ
వంతీహవిశ్వమనియెడి శ్రుత్యుక్తప్రకారముగా బుట్టెను కించి
జ్జుడైన జీవుడే అభిన్ననిమిత్తోపాదాన కారణుడై స్వాప్నిక
ప్రపంచమును బుట్టించుట సర్వానుభవసిద్ధమయినదే గనుక
అఘటనఘటన సమర్థుండగు బరమేశ్వరునిశక్తికేమిజెప్పవలెను.
అనిన శిష్యుం డిట్లనియె. స్వామీ శరీరయుక్తోర్ణనాభిదృష్టాంత
ము అశరీరియైనపరమేశ్వరుని కెట్లుసంభవించుననగా గురుండి-

దానకారణుడౌతే ప్రపంచమంతయు సచ్చిదానంద స్వరూపముగా నుండవలయును. పరమేశ్వరునికి వికారిత్వపరిణామిత్వాదులున్ను సంభవించును గనుక నీసంశయములనుదీర్చి రక్షింపుమనిన గురువరుం డిట్లనియె | వినవోయి శిష్యా నిమిత్తకారణంబు పాదానకారణంబును బరమేశ్వరు డొక్కడే ఆయెను సాలెపురుగు శరీరప్రధానమై యుపాదాన కారణంబును బుద్ధిప్రధానమై నిమిత్తకారణమునయట్లు ఈశ్వరుడు త్రిగుణాత్మిక మాశక్తితోగూడి యుపాదానకారణమును శుద్ధసత్వప్రధానమయిన చిచ్ఛక్తితోగూడి నిమిత్తకారణంబాయెను గనుక సర్వశ్రుతులకు విరోధము సంభవించదు॥ ఇందుకు యథోర్ణనాభిస్సృజతేగృహ్యతేచ అనియెడి శ్రుతియే ముఖ్యప్రమాణము. స్వామీ సచ్చిదానందుడైన పరమేశ్వరునివల్ల అనృతజడదుఃఖాత్మకమైన ప్రపంచ మెట్లుదయించెననిన గురుం డిట్లనియె॥ యథాసత్పురుషాల్లోమకేశాని తథాక్షరాత్సంభవంతీహవిశ్వమనియెడి శ్రుత్యుక్తప్రకారముగా బుట్టెను కించిజ్ఞుడైన జీవుడే అభిన్ననిమిత్తోపాదాన కారణుడై స్వాప్నికప్రపంచమును బుట్టించుట సర్వానుభవసిద్ధమయినదే గనుక అఘటనఘటన సమర్థుండగు బరమేశ్వరునిశక్తికేమిజెప్పవలెను. అనిన శిష్యుం డిట్లనియె. స్వామీ శరీరయుక్తోర్ణనాభిదృష్టాంతము అశరీరియైనపరమేశ్వరుని కెట్లుసంభవించుననగా గురుండి-

బుట్టెను ఈపంచభూతములయొక్క సత్వగుణార్ధమువలన ఉక్త ప్రకారము జ్ఞానేంద్రియములుబుట్టెనుతక్కినతదర్థసాత్వికాంశ సమష్టివలన నంతఃకరణముబుట్టె అదివృత్తిభేదములచే మనో బుద్ధిచిత్తాహంకారము లాయెను అందుఆకాశసాత్వికాంశము వలన జ్ఞాతపవనసాత్వికాంశమువలనమనస్సు వహ్నిసాత్వికాం శమువలన బుద్ధి జలసాత్విక కాంశమువలన చిత్తము భూసాత్విక కాంశమువలన అహంకారణమునుబుట్టెను సప్తదశకళింగంబ నుమతంబున మనోబుద్ధులు రెండొకటి చిత్తాహంకారంబులు రెండొకటి ఏకోనవింశతికంలింగంబనుమతంబున నాలుగును వే ర్వేరుగా లెక్కింపవలయును ఇకనుకర్మేంద్రియవిచారమును జె ప్పెదమువినుము ఆకాశరజోంశమువలన వాగింద్రియము పవ నరజోంశమువలన పాణేంద్రియము అగ్నిరజోంశమువలనపా దేంద్రియము జలరజోంశమువలన శిశ్నేంద్రియము పృథివీర జోంశమువలన గుదేంద్రియమునుబుట్టెను ఈపంచకర్మేంద్రి యకారణపంచభూతరాజసాంశార్థంబు సమష్టివలన బంచప్రా ణంబులు బుట్టెను. అది వృత్తిభేదంబువలన నయిదు విధంబు లాయెను. ప్రాణము అపానమువ్యానము ఉదానము సమాన ము. వీటిలోపల నాగకూర్మకృకరదేవదత్తధనంజయులని అ యిదుపవాయువు లంతర్భూతములాయెను. ఆకాశరజోంశము వలన ప్రాణము వాయురజోంశమువలన నపానము వహ్నిర

బుట్టెను ఈపంచభూతములయొక్క సత్వగుణార్ధమువలన ఉక్త ప్రకారము జ్ఞానేంద్రియములుబుట్టెనుతక్కినతదర్ధసాత్వికాంశ సమష్టివలన నంతఃకరణముబుట్టె అదివృత్తిభేదములచే మనోబుద్ధిచిత్తాహంకారము లాయెను అందుఆకాశసాత్వికాంశము వలన జ్ఞాతపవనసాత్వికాంశమువలనమనస్సు వహ్నిసాత్వికాంశమువలన బుద్ధి జలసాత్వికాంశమువలన చిత్తము భూసాత్వికాంశమువలన అహంకారణమునుబుట్టెను సప్తదశకంలింగంబనుమతంబున మనోబుద్ధులు రెండొకటి చిత్తాహంకారంబులు రెండొకటి ఏకోనవింశతికంలింగంబనుమతంబున నాలుగును వేర్వేరుగాలెక్కింపవలయును ఇకనుకర్మేంద్రియవిచారమును జెప్పెదమువినుము ఆకాశరజోంశమువలన వాగింద్రియము పవనరజోంశమువలన పాణీంద్రియము అగ్నిరజోంశమువలనపాదేంద్రియము జలరజోంశమువలన శిశ్నేంద్రియము పృథివీరజోంశమువలన గుదేంద్రియమునుబుట్టెను ఈపంచకర్మేంద్రియకారణపంచభూతరాజసాంశార్ధంబు సమష్టివలన బంచప్రాణంబులు బుట్టెను. అది వృత్తిభేదంబువలన నయిదు విధంబులాయెను. ప్రాణము అపానమువ్యానము ఉదానము సమానము. వీటిలోపల నాగకూర్మకృకరదేవదత్తధనంజయులని అయిదువవాయువు లంతర్భూతములాయెను. ఆకాశరజోంశమువలన ప్రాణము వాయురజోంశమువలన నపానము వహ్నిర

యాచశుద్ధవిద్యాచ మహేశ్వరసదాశివా। శక్తిశ్చశివతత్వం షట్త్రింశత్తత్వసంజ్ఞికాః॥ అనియు మరికొందరు. భూతానిప చకంచైవ తథేశానాదిపంచకం। ప్రాణాదిపంచకంచైవ తథా శక్త్యాదిపంచకం। కర్మేంద్రియాణిపంచైవ పంచజ్ఞానేంద్రియాణిచ। మనోబుద్ధిరహంకారశ్చిత్తంచేతిచతుష్టయం। జీవఃపరశివశ్చైవషట్త్రింశత్తత్వసంజ్ఞికాః॥ అనియుంజెప్పుదురు. ఎందరెన్ని విధములజెప్పిన నీసెప్పినవాటిలో నాతర్భూతములగుచుండును. సూక్ష్మభూతాంశపంచకమున్ను పంచభూతములసత్వరజో గుణములును గలిసి లింగమా ను ముక నిది త్రివృత్క రణ జెప్పు దు . దీని సూ ప్పష్టియందురు. కొం దరు సృష్టి జీవుడని నితనికి విశ్వతైజసప్రాజ్ఞ సంజ్ఞ ల సమష్టిలింగశరీరాభిమాని ఈశ్వరుడనియు అతనికి హిరణ్యగర్భుడనియు సూత్రాత్ముడనియు ప్రాణుడనియు నామముగలవందురు. శ్రుత్యుక్త్యనుభవముల విచారింప సర్వజీవనియామకుం డీశ్వరుడుగాని జీవసమష్టియీశ్వరుడు గాడు. ఈశానస్సర్వవిద్యానా మీశ్వరస్సర్వభూతానాం యతో వాఇమానిభూతానిజాయంతే।ఏషామీశః పశుపతిః పశూనాం సర్వభూతదమనాయనమః॥ శ్లో॥ ఈశ్వరస్సర్వభూతానాం హృద్దేశేర్జునతిష్టతి। భ్రామయంత్సర్వభూతాని యంత్రారూఢానిమాయయా॥ అనే శ్రుతిస్మృతుల చేతను విచారించగా

యాచశుద్ధవిద్యాచ మహేశ్వరసదాశివౌ। శక్తిశ్చశివతత్వం షట్త్రింశత్తత్వసంజ్ఞకాః॥ అనియు మరికొందరు. భూతానిప చకంచైవ తథేశానాదిపంచకం। ప్రాణాదిపంచకంచైవ తథా శక్త్యాదిపంచకం। కర్మేంద్రియాణిపంచైవ పంచజ్ఞానేంద్రియాణిచ। మనోబుద్ధిరహంకారశ్చిత్తంచేతిచతుష్టయం। జీవఃపరశివశ్చైవషట్త్రింశత్తత్వసంజ్ఞకాః॥ అనియుంజెప్పుదురు. ఎందరెన్ని విధములజెప్పిన నీసెప్పినవాటిలో నాతర్భూతము లగుయెఱుంగ ము. సూక్ష్మభూతాంశపంచకమున్ను పంచభూతములసత్వరజో గుణములును గలిసి లింగమా యను సుక నిది త్రివృత్క రణ జెప్ప దు . దీని సూ సృష్టియందురు. కొం దరు సృష్టి రీ జీవుడని నితనికి విశ్వతైజసప్రాజ్ఞ సంజ్ఞ ల సమష్టిలింగశరీరాభిమాని ఈశ్వరుడనియు అతనికి హిరణ్యగర్భుడనియు సూత్రాత్ముడనియు ప్రాణుడనియు నామముగలవందురు. శ్రుత్యుక్త్యనుభవముల విచారింప సర్వజీవనియామకుం డీశ్వరుడుగాని జీవసమష్టియీశ్వరుడు గాడు. ఈశానస్సర్వవిద్యానా మీశ్వరస్సర్వభూతానాం యతోవాఇమానిభూతానిజాయంతే। ఏషామీశః పశుపతిః పశూనాం సర్వభూతదమనాయనమః॥ శ్లో॥ ఈశ్వర స్సర్వ భూతానాం హృద్దేశేర్జునతిష్ఠతి। భ్రామయంత్సర్వభూతాని యంత్రారూఢానిమాయయా॥ అనే శ్రుతిస్మృతుల చేతను విచారించగా

చిద్విలాసంబుగా శివుండు కూర్చిన పంచీకృత పంచమహాభూతంబు లభివ్యక్తములయి చరాచర ప్రపంచంబయ్యె. అనిన శిష్యుండిట్లనియె స్వామీ ఆకాశాద్వాయుః అనె శ్రుతివలన నాకాశాది పంచభూతములే పరస్పరకారణములయినట్లు గనబడుచున్నది. గనుక శక్తిపంచకమున్ను దదధిష్ఠానశాన్త్యాది పంచకము నెందుకంగీకరించవలయుననినగురుండిట్లనియె ఆకాశాదులు జడములు కనుక శక్తిలేకుంటే కారణత్వము సిద్ధించదు నిరధిష్ఠానమయిన శక్తియుండదు గనుక నుసత్తామాత్రుడు శివుడే గనుక చిదాత్మకుడై చిచ్ఛక్తివిశిష్టుడయిన శివుండె వ్యోమాదివిశిష్టుడై సృష్టించేసెననుటకు సందియము లేదు ఆకాశాద్వాయుః అనేశ్రుతికి విరుద్ధమున్ను లేదు ఈశానస్సర్వవిద్యానామీశ్వరస్సర్వభూతానాం సర్వస్యవశీ సర్వస్యేశానః భీషాస్మాద్వాతఃపవతే అనేశ్రుతులయందు సర్వకర్తృత్వము శివునికేచెప్పియున్నది గనుక శివాజ్ఞ లేనిదితృణమైన జలించదు గనుక జీవుండు పారతంత్ర్య భావంబున నిరంతరంబుభక్తిచే పరమేశ్వరధ్యాననిష్ఠాగరిష్టుండయ్యుండవలయునని చెప్పిన శిష్యుండిట్లనియె అయ్యా ఈభూతములచే బ్రహ్మాండంబెటువలెనుత్పత్తియయ్యెననినగురుండిట్లనియె శివుండీస్థూల పంచభూతోత్పత్త్యనంతరము నందిభూతములచే స్వేచ్ఛచేనొకయండంబుగల్పించి దానియందు అతల వితల సుతల రసాతల తలాతల మహాతల పాతా

చిద్విలాసంబుగా శివుండు గూర్చిన పంచీకృత పంచమహాభూతంబు లభివ్యక్తములయి చరాచర ప్రపంచంబయ్యె. అనిన శిష్యుండిట్లనియె స్వామీ ఆకాశాద్వాయుః అనె శ్రుతివలన నాకాశాది పంచభూతములే పరస్పరకారణములయినట్లు గనుబడుచున్నది. గనుక శక్తిపంచకమున్ను దదధిష్ఠానె శాన్యాది పంచకము నెందుకంగీకరించ వలయుననినగురుండిట్లనియె ఆకాశాదులు జడములు కనుక శక్తి లేకుంటే కారణత్వము సిద్ధించదు నిరధిష్ఠానమయిన శక్తియుండదుగనుక నుసత్తామాత్రుడుశివుడేగనుక చిదాత్మకుడై చిచ్ఛక్తివిశిష్టుడయిన శివుంవ్యోమాదివిశిష్టుడై సృష్టింజేసెననుటకు సందియములేదు ఆకాద్వాయుః అనేశ్రుతికి విరుద్ధమున్ను లేదు ఈశానస్సర్వవిద్యానామీశ్వరస్సర్వభూతానాం సర్వస్యవశీ సర్వస్యేశానః భీషాస్మాద్వాతఃపవతే అనేశ్రుతులయందు సర్వకర్తృత్వము శివునికేచెప్పియున్నది గనుక శివాజ్ఞ లేనిదితృణమైన జలించదుగనుక జీవుండు పారతంత్ర్య భావంబున నిరంతరంబుభక్తిచే పరమేశ్వరధ్యాననిష్ఠాగరిష్టుండయ్యుండవలయునని చెప్పిన శిష్యుండిట్లనియె అయ్యా ఈభూతములచే బ్రహ్మాండంబెటువలెనుత్పత్తియయ్యెననినగురుండిట్లనియె శివుండీస్థూల పంచభూతోత్పత్త్యనంతరము నందీభూతములచే స్వేచ్ఛచేనొకయండంబుగల్పించి దానియందు అతల వితల సుతల రసాతల తలాతల మహాతల పాతా

ప్రకారముగా సృష్టింపబడిన ప్రపంచోత్పత్తి స్థితిలయములకు గుణత్రయావచ్ఛిన్నుడయి భవమృడ హరసంజ్ఞలచే విలసిల్లెను వీరికే విరాడ్ఢిరణ్యగర్భావ్యాకృతులని యుంబేళ్ళుగలవు క్రమంబుగ స్థూలసూక్ష్మ కారణశరీరాభిమానంబు వహించిరి అద్వైతులు జీవసమష్టికే ఈశ్వరత్వము సెప్పుదురదియుక్తముగాదు సర్వజీవులు స్వేచ్ఛాప్రాప్తికొఱకు స్వభిన్నేశ్వరధ్యాన ధారణ పూజానమస్కారాదులు సేయుటయు ప్రళయమందు జీవులందరు గుసూలధాన్యమువలెనేకత్రయుండుటచేనప్పుడు మాత్రమీశ్వరస్థితియు సృష్టికాలమునందీశ్వరనాశ ప్రసంగమున్ను సంభవించును జీవైకత్వమునే యంగీకరించితే వామదేవశుకాదులు ముక్తులగుటవల్ల సర్వజీవులకు ముక్తిగలుగవచ్చును గాన నదియుక్తముకాదు సర్వబ్రహ్మాండములకు లోపల వెలుపల గాఢపటమువలె గప్పియున్న మహత్తమోరూపపాశ రూపావిద్యయే ఈశ్వరునికి గారణశరీరము ఆబ్రహ్మాండములలోనున్న సూర్యచంద్రాదులు సూక్ష్మశరీరము పృథ్వీపర్వత వృక్షాదులుస్థూలశరీరము అటువలెనే లోపల వెలుపలవ్యాపించి గాఢపటమువ గప్పి స్వజ్ఞాన శివజ్ఞానములు గలుగకుండ జేసిన యజ్ఞానమే జీవునికి గారణశరీరము దానికవస్థసుషుప్తి దానియందభిమానము గల జీవునకు ఏకాంతుడని ప్రాజ్ఞుడనియుం జెప్పుదురు దానికి హైరాగాంగమనిసంజ్ఞ ఇదే ఆనందమయకోశము పంచప్రాణము

ప్రకారముగా సృష్టింపబడిన ప్రపంచోత్పత్తి స్థితిలయములకు
గుణత్రయావచ్ఛిన్నుడయి భవమృడ హరసంజ్ఞలచే విలసిల్లెను
వీరికే విరాడ్ధిరణ్యగర్భావ్యాకృతులని యుంబేళ్ళుగలవు క్రమం
బుగ స్థూలసూక్ష్మ కారణశరీరాభిమానంబు వహించిరి అద్వై
తులు జీవసమష్టికే ఈశ్వరత్వము సెప్పుదురదియుక్తముగాదు
సర్వజీవులు స్వేచ్ఛాప్రాప్తికొరకు స్వభిన్నేశ్వరధ్యాన ధారణ
పూజానమస్కారాదులు సేయుటయు ప్రళయమందు జీవులం
దరు గుసూలధాన్యమువలెనేకత్రయుండుటచేనపుడు మాత్ర
మీశ్వరస్థితియు సృష్టికాలముననీశ్వరనాశ ప్రసంగమున్ను
సంభవించును జీవైకత్వమునే యంగీకరించితే వామదేవశుకా
దులు ముక్తులగుటవల్ల సర్వజీవులకు ముక్తిగలుగవచ్చును గాన
నదియుక్తముకాదు సర్వబ్రహ్మాండములకు లోపలవెలుపల గాఢ
పటమువలె గప్పియున్న మహత్తమోరూపపాశ రూపావిద్యయే
ఈశ్వరునికి కారణశరీరము ఆబ్రహ్మాండములలోనున్న సూర్యచం
ద్రాదులు సూక్ష్మశరీరము పృథ్వీపర్వత వృక్షాదులుస్థూలశరీర
ము అటువలెనే లోపల వెలుపలవ్యాపించి గాఢపటమువ
గప్పి స్వజ్ఞాన శివజ్ఞానములు గలుగకుండ జేసిన యజ్ఞానమేజీవు
నికి గారణశరీరము దానికవస్థసుషుప్తి దానియందభిమానము
గల జీవునకు ఏకాంతుడనియు ప్రాజ్ఞుడనియుం జెప్పుదురు దానికి
యోగాంగమనిసంజ్ఞ ఇదే ఆనందమయకోశము పంచప్రాణము

ధికారియై జాగ్రత్స్వప్న సుషుప్తులు సమములుగా గలిగి సృష్టిక
ర్తయై సరస్వతీయుక్తుడై సత్యలోకమునందుండును. ఇతనికి
3 చతుర్ముఖ బ్రహ్మయని పేరు. యీముగ్గురిలోపల విరాడం
తర్భూతుడు బ్రహ్మ హిరణ్యగర్భాంతర్భూతుడు నారాయ
ణుడు అవ్యాకృతాంతర్భూతుడు గాలరుద్రుడును అయిరి.
శివుడనగా కార్యభూతులగు బ్రహ్మవిష్ణు కాలరుద్రులకున్ను
తత్కారణభూతులయిన భవమృడహరులను సంజ్ఞలుగల
విరాడ్ఢిరణ్యగర్భావ్యాకృతులకును విలక్షణుడై శుద్ధసత్వ
ప్రధాన చిచ్ఛక్తివిశిష్టుడై సర్వజ్ఞత్వ సర్వేశ్వరత్వ సర్వకార
ణత్వ సర్వాంతర్యామిత్వ సర్వనియంతృత్వ సచ్చిదానందాది
లక్షణలక్షితుడైన పరబ్రహ్మ॥శు॥ ధ్యాయీతేశానం ప్ర
ధ్యాయితవ్యం- సర్వమిదం బ్రహ్మవిష్ణురుద్రేంద్రాస్తే సంప్ర
సూయంతే- సర్వాణి చేంద్రియాణి సహభూతైర్న కారణం-
కారణానాంధ్యాతా ధ్యాతా కారణం తుధ్యేయః-సర్వైశ్వ
ర్యసంపన్నశ్శంభు రాకాశమధ్యే- శివఏకోధ్యేయ శ్శివంకర
స్సర్వ మన్యత్పరిత్యజ్య. ప్రపంచోపశమం శాంతం శివమద్వై
తం చతుర్థం మన్యంతే సఆత్మాసవిజ్ఞేయః॥ అనేశ్రుతుల
యందున్ను, బ్రహ్మవిష్ణుశ్చరుద్రశ్చ ఈశ్వరశ్చ సదాశివః॥
శివస్సర్వాధికః పూర్ణోనాస్తి తస్యాధికస్సమః॥ అనేస్మృతు
లయందున్ను శివాధికుడున్ను శివతుల్యుడున్ను లేడని స్పష్టము

ధికారియై జాగ్రత్స్వప్న సుషుప్తులు సమములుగా గలిగి సృష్టిక
ర్తయై సరస్వతీయుక్తుడై సత్యలోకమునందుండును. ఇతనికి
3 చతుర్ముఖ బ్రహ్మయని పేరు. యీమువ్వురిలోపల విరాడం
తర్భూతుడు బ్రహ్మ హిరణ్యగర్భాంతర్భూతుడు నారాయ
ణుడు అవ్యాకృతాంతర్భూతుడు గాలరుద్రుడును అయిరి.
శివుడనగా కార్యభూతులగు బ్రహ్మవిష్ణు కాలరుద్రులకున్ను
తత్కారణభూతులయిన భవమృడ హరులను సంజ్ఞలుగల
విరాడిరణ్యగర్భావ్యాకృతులకును విలక్షణుడై శుద్ధసత్వ
ప్రధాన చిచ్ఛక్తివిశిష్టుడై సర్వజ్ఞత్వ సర్వేశ్వరత్వ సర్వకార
ణత్వ సర్వాంతర్యామిత్వ సర్వనియంతృత్వ సచ్చిదానందాది
లక్షణ లక్షితుడైన పరబ్రహ్మ॥ శ్రు॥ ధ్యాయీతేశానం ప్ర
ధ్యాయితవ్యం- సర్వమిదం బ్రహ్మవిష్ణు రుద్రేంద్రాస్తే సంప్ర
సూయంతే- సర్వాణి చేంద్రియాణి సహభూతైర్న కారణం-
కారణానాంధ్యాతా ధ్యాతా కారణం తుధ్యేయః- సర్వైశ్వ
ర్యసంపన్నశ్శంభు రాకాశమధ్యే- శివఏకోధ్యేయః శ్శివంకర
స్సర్వ మన్యత్పరిత్యజ్య. ప్రపంచోపశమం శాంతం శివమద్వై
తం చతుర్థం మన్యంతే సఆత్మాసవిజ్ఞేయః॥ అనేశ్రుతుల
యందున్ను, బ్రహ్మావిష్ణుశ్చరుద్రశ్చ ఈశ్వరశ్చ సదాశివః॥
శివస్సర్వాధికః పూర్ణోనాస్తి తస్యాధికస్సమః॥ అనేస్మృతు
లయందున్ను శివాధికుడున్ను శివతుల్యుడున్ను లేడని స్పష్టము

పదిరెండులక్షల తొంబదియారువేలు త్రేతాయుగము ఎనిమిం
దిలక్షల యఱువదినాలుగువేలు ద్వాపరయుగంబు నాలుగుల
క్షల ముప్పదిరెండువేలు కలియుగంబు నయ్యుగచతుష్టయం
బుమహాయుగమని చెప్పుదురు అవియు డెబ్బదియొకటై మ
న్వంతరంబు నెల్లునవి పదునాలుగునగిన నది బ్రహ్మకొకపగ
లగును నదిచతుర్యుగ సహస్రపరిమితంబగు నా బ్రహ్మపగటిలో
చతుర్దశ మన్వంతరంబులు ననేక యుగాంతర ప్రళయంబు
లును బ్రవర్తించునవియు నైమిత్తిక ప్రళయంబు లవాంతర
ప్రళయంబు లనంబడును నటువంటి సంవత్సరంబులు శతంబు
సనిన చతుర్ముఖుని గాలరుద్రుండు సంహరంచి తచ్ఛిరః కపా
లంబు ధరియించునది బ్రహ్మ ప్రళయం బనంబడునటువంటి
బ్రహ్మలు సహస్రంబు సనిన విష్ణువున కొక ఘటికాప్రమాణం
బగు నవియఱువై యైన నొకదినము అవిమున్నూటఱువదియా
ఱైన నొకసంవత్సరంబు అటువంటి సంవత్సరంబులు శతంబు
సనిన విష్ణువును గాలరుద్రుండు ఫాలాగ్నిచేదహించి తత్కంకా
ళంబు ధరియించి తత్స్నశాసనంబున విలాసంబుగా విహరించు
అవాంతర ప్రళయంబులందు బంచభూతంబులు బ్రహ్మవిష్ణురు
ద్రులు బ్రబద్ధులు బరిశేషింతురు బ్రహ్మప్రళయంబునందు
ధరణి జలంబునందు లయించు విష్ణుప్రళయంబునందు భూజలం
బులు రెండు నారుద్రుని ఫాలాగ్నియందు లయించును ఇటువం

పదిరెండులక్షల తొంబదియారువేలు త్రేతాయుగము ఎనిమిం దిలక్షల యిరువదినాలుగువేలు ద్వాపరయుగంబు నాలుగులక్షల ముప్పదిరెండువేలు కలియుగంబు నయ్యుగ చతుష్టయంబు మహాయుగమని చెప్పఁబడురు అవియు డెబ్బదియొకటైన మన్వంతరంబు నెల్లునవి పదునాలుగునగిన నది బ్రహ్మకొకపగలగును నదిచతుర్యుగ సహస్రపరిమితంబగు నా బ్రహ్మపగటిలో చతుర్దశ మన్వంతరంబులు ననేక యుగాంతర ప్రళయంబులును బ్రవర్తించునవియు నైమిత్తిక ప్రళయంబు లవాంతర ప్రళయంబు లనంబడును నటువంటి సంవత్సరంబులు శతంబు నగిన చతుర్ముఖుని గాలరుద్రుండు సంహరించి తచ్ఛిరః కపాలంబు ధరియించునది బ్రహ్మ ప్రళయం బనంబడునటువంటి బ్రహ్మలు సహస్రంబు నగిన విష్ణువునకొక ఘటికాప్రమాణంబగు నవియఱువదైన నొకదినము అవిమున్నూటఱువదియయిన నొకసంవత్సరంబు అటువంటి సంవత్సరంబులు శతంబు నగిన విష్ణువును గాలరుద్రుండు ఫాలాగ్ని చేదహించి తత్కంకాళంబు ధరియించి తత్సింహాసనంబున విలాసంబుగా విహరించు అవాంతర ప్రళయంబులందు బంచభూతంబులు బ్రహ్మవిష్ణురుద్రులు బ్రబుద్ధులు బరిశేషింతురు బ్రహ్మ ప్రళయంబునందు ధరణి జలంబునందు లయించు విష్ణు ప్రళయంబునందు భూజలంబులు రెండు నరుద్రుని ఫాలాగ్నియందు లయించును ఇటువం

భూతంబులందున సూక్ష్మభూతంబుల తచ్ఛక్తులందున తచ్ఛక్తులనద్యోజాతాదిపంచబ్రహ్మలయందు తత్పంచబ్రహ్మల స్వశక్తియందు లీనంబుగావించి నిర్జగద్వ్యోమచందంబున శివుం డొక్కరుడె బరిశేషించి ప్రకాశించుచుండు॥ యదాతమస్తన్నదివాన రాత్రిర్నసన్నచాసచ్ఛివ ఏవకేవలః॥ తదక్షరంతత్స రేణ్యంప్రజ్ఞాచతస్మాత్ప్రసృతాపురాణీ॥ ఏక ఏవరు ద్రో నద్వితీయాయతస్థే॥ అని యే శ్రుతులు సెప్పుచున్నవి. ఇది గాక ... ంబు ... గురుకటాక్షలబ్ధ శివోపాసనాజ్ఞానానుభవంబున జీవు... బా... భ్యంతరంబుల గాఢపటంబువలె గప్పియున్న స్వాభావికావిద్యాపాశంబు విలయంబొంది జీవుండు నదీసముద్రంబుభంగి శివతాదాత్మ్యంబు నొందునిదియు మహాప్రళయంబని సెప్పుదురు. నీ విధంబంతయు నెఱింగి జగంబంతయు శివాధీనంబని నిశ్చయించి స్వాహంకారంబు బరిత్యజించి అయస్కాంతసూచీన్యాయముగా శివైక నిష్ఠాగరిష్ఠుండైనవాడే ముక్తుడగునని సర్వవేదాంతసిద్ధాంతసారము॥

శ్రీమదాపస్తంబసూత్ర కౌశిక గోత్రసంభూత
శ్రీపతి పండితారాధ్యకులీన పండితారాధ్య
విరచితే సర్వవేదాంతసిద్ధాంతసారభూతే
మహాదేవమననే జగదుత్పత్తి ప్రళయ
ప్రసంగోనామ ప్రథమపరిచ్ఛేదస్తచ్ఛి
ష్యేణ, పం॥ మల్లికార్జునశాస్త్రిణా
సమ్యక్పరిష్కృతః.

భూతంబులందున సూక్ష్మభూతంబుల తచ్ఛక్తులందున తచ్ఛక్తులనద్యోజాతాదిపంచబ్రహ్మలయందు తత్పంచబ్రహ్మల స్వశక్తియందు లీనంబుగావించి నిర్జగద్వ్యోమచందంబున శివుండొక్కరుడె బరిశేషించి ప్రకాశించుచుండు॥ యదాతమస్తానదివాన రాత్రిర్నసన్నచాసచ్ఛివ ఏవ కేవలః॥ తదక్షరంతత్స [illegible]రేణ్యంప్రజ్ఞాచతస్మాత్ప్రసృతాపురాణీ॥ ఏక ఏవరు [illegible]నది [illegible]యాయతసే॥ అనియే శ్రుతులు సెప్పుచున్నవి. ఇది [illegible]గత్ప[illegible]ంబు [illegible]కటాక్షలబ్ధ శివోపాసనాజ్ఞానానుభవంబున జీవు[illegible]బా[illegible]భ్యంతరంబుల గాఢపటంబువలెగప్పియున్న స్వాభావికావిద్యాపాశంబు విలయంబొంది జీవుండు నదీసముద్రంబుభంగి శివతాదాత్మ్యంబు నొందునిదియు మహాప్రళయంబని సెప్పుదురు. నీ విధంబంతయు నెఱింగి జగంబంతయు శివాధీనంబని నిశ్చయించి స్వాహంకారంబు బరిత్యజించి అయస్కాంతసూచీన్యాయముగా శివైక నిష్ఠాగరిష్ఠుండైన వాడే ముక్తుడగునని సర్వవేదాంతసిద్ధాంతసారము॥

శ్రీమదాపస్తంబసూత్ర కౌశికగోత్రసంభూత
శ్రీపతి పండితారాధ్యకులీన పండితారాధ్య
విరచితె సర్వవేదాంతసిద్ధాంతసారభూతే
మహాదేవమననే జగదుత్పత్తి ప్రళయ
ప్రసంగోనామ ప్రథమపరిచ్ఛేదస్తచ్ఛి
ష్యేణ, పం॥ మల్లికార్జునశాస్త్రిణా
సమ్యక్పరిష్కృతః.

లని పేరు కొందరాత్మా నాత్మ పరమాత్మ పరాశక్తులని తత్వ
చతుష్టయమును జెప్పుదురు వీరు ఆత్మయనగా ఖద్యోతము
వలె జ్ఞానా జ్ఞానోభయాత్మకుడై యహంకృతి విశిష్టుడై పు
ణ్య పాపబద్ధుడై తత్తదనుకూల శరీరప్రవేశాది విశిష్టుడై హృ
దయ పుండరీకమునందణురూపుడై వెలుగుచుండెడి తత్వము
అనాత్మయనగా జీవులకు పూర్వా పరజన్మజ్ఞానము తత్వత్ర
యవిజ్ఞానము లేకుండంజేసి బాహ్యాంభ్యంతరములయందు
గాఢపటమువలె గప్పి చిచ్ఛక్త్యంశమై త్రిగుణాత్మికమై జీవు
లను సంసార సాగరమందు ముంచుచుండే తమోరూపజడశక్తి-
పరమాత్మయనగా చిదచిదాత్మకమైన ప్రపంచము లోపల
చిదాకాశ స్వరూపుడై వ్యాపించి స్వసత్తాదులచే కృత్స్నతయ
విశిష్టుడై సర్వసాక్షియై సర్వాంతర్యామిత్వాది ధర్మావచ్ఛి
న్నుడై సర్వవిలక్షణుడై సచ్చిదానంద స్వరూపుండగు శివత
త్వము- పరాశక్తియనగా శివోపాసనచే భక్తులకు త్రిగుణా
త్మిక ప్రకృతిని జీవస్వభావ సిద్ధమూలాజ్ఞానమును దొలగించి
శివస్వరూపులనుగా జేయుచు వహ్నియందూష్ణ శక్తివలె సహ
జమై చిదానంద స్వరూపిణియైన చిచ్ఛక్తి- ఇది శివాభిన్నమే
గనుక తత్వత్రయ నిరూపణమే ముఖ్యము తిరిగి పతిశివతత్వ
ము సదా శివతత్వము మహేశ్వర తత్వమని మూడువిధ
ములు అందు శివతత్వమనగా ఆకాశమువలెనే సర్వగతమై

లని పేరు కొందరాత్మా నాత్మ పరమాత్మ పరాశక్తులని తత్త్వ చతుష్టయమును జెప్పెదరు వీరు ఆత్మయనగా ఖద్యోతము వలె జ్ఞానా జ్ఞానోభయాత్మకుడై యహంకృతి విశిష్టుడై పుణ్య పాపబద్ధుడై తత్తదనుకూల శరీరప్రవేశాది విశిష్టుడై హృదయ పుండరీకమునం దణురూపుడై వెలుగుచుండెడి తత్త్వము. అనాత్మయనగా జీవులకు పూర్వాపరజన్మజ్ఞానము తత్త్వత్రయవిజ్ఞానము లేకుండంజేసి బాహ్యాభ్యంతరములయందు గాఢపటమువలె గప్పి చిచ్ఛక్త్యంశమై త్రిగుణాత్మికయై జీవులను సంసార సాగరమందు ముంచుచుండే తమోరూపజడశక్తి. పరమాత్మయనగా చిదచిదాత్మకమైన ప్రపంచము లోపల చిదాకాశ స్వరూపుడై వ్యాపించి స్వసత్తాదులచే కృత్యత్రయ విశిష్టుడై సర్వసాక్షియై సర్వాంతర్యామిత్వాది ధర్మావచ్ఛిన్నుడై సర్వవిలక్షణుడై సచ్చిదానంద స్వరూపుండగు శివతత్త్వము. పరాశక్తియనగా శివోపాసనచే భక్తులకు త్రిగుణాత్మిక ప్రకృతిని జీవస్వభావ సిద్ధమూలాజ్ఞానమును దొలగించి శివస్వరూపులనుగా జేయుచు వహ్నియందూష్ణ శక్తివలె సహజమై చిదానంద స్వరూపిణియైన చిచ్ఛక్తి. ఇది శివాభిన్నమే గనుక తత్త్వత్రయ నిరూపణమే ముఖ్యము తిరిగి పతిశివతత్త్వము సదా శివతత్త్వము మహేశ్వర తత్త్వమని మూడువిధములు అందు శివతత్త్వమనగా ఆకాశమువలెనే సర్వగతమై

షుప్తియందభిమానముగల జీవునికి ప్రాజ్ఞుండనియుం జెప్పుదురు. ఈజీవులువ్యష్ట్యనియుంసమష్ట్యనియుంజెప్పబడుదురు. వ్యష్టియన నొకటి సమష్టియన సమూహమున కొచ్చు పేరు అదె ట్లనిన నొకగృహమునకు గృహమనియు సర్వగృహములకు గ్రామమనియు నొకవృక్షమునకు వృక్షమనియు సర్వవృక్షము లకు వనమనియు నొకబంట్రోతుకు బంట్రోతనియు వేయిమం దికి సైన్యమనియు నెటువలెనో అట్లే నొకజీవుడు వ్యష్టిజీవు డనియు సర్వజీవులుగలిసినసమష్టిజీవుడనియుజెప్పుదురు. ఈలాగే నొక జీవశరీరము వ్యష్టిశరీరమనియుసర్వజీవశరీరములు సమష్టి జీవశరీరమనియుంజెప్పుదురు. యాశరీరముస్థూలముసూక్ష్మము కారణమని మూడువిధములునొకజీవుని స్థూలశరీరమువ్యష్టిస్థూ లశరీరమనియు సర్వజీవుల స్థూలశరీరములు సమష్టిస్థూలశరీర మనియు ఈలాగే వ్యష్టిసూక్ష్మశరీరమనియు సమష్టిసూక్ష్మ శరీరమనియు వ్యష్టికారణ శరీరమనియు సమష్టికారణశరీర మనియుం దెలిసికొనుము. ఈలాగే అంతటను వ్యష్టిసమష్టి భావముల నెఱుంగునది. కొందరు మందమతులు వ్యష్టిస్థూల సూక్ష్మకారణశరీరవిశిష్టుడు జీవుడనియు సమిష్టిశరీరత్రయవిశిష్టు డీశ్వరుడనియు వీరిద్దరు మిథ్యాభూతులనియు ఈ జీవేశ్వర మిథ్యాజ్ఞానమే మోక్షమనియుం జెప్పుదురు. శ్రుత్యుక్త్యను భవ విరుద్ధమగుటచే నట్టిశాస్త్రము విచారితరమణీయము

షుప్తియందభిమానముగల జీవునికి ప్రాజ్ఞుండనియుం జెప్పుదురు. ఈజీవులువ్యష్ట్యనియుంసమష్ట్యనియుంజెప్పబడుదురు. వ్యష్టియన నొకటి సమష్టియన సమూహమున కొచ్చుపేరు అదె ట్లనిన నొకగృహమునకు గృహమనియు సర్వగృహములకు గ్రామమనియు నొకవృక్షమునకు వృక్షమనియు సర్వవృక్షము లకు వనమనియు నొకబంట్రోతుకు బంట్రోతనియు వేయిమం దికి సైన్యమనియు నెటువలెనో అట్లే నొకజీవుడు వ్యష్టిజీవు డనియు సర్వజీవులుగలిసిసమష్టిజీవుడనియుజెప్పుదురు. ఈలాగే నొక జీవశరీరము వ్యష్టిశరీరమనియుసర్వజీవశరీరములు సమష్టి జీవశరీరమనియుంజెప్పుదురు. యాశరీరముస్థూలముసూక్ష్మము కారణమని మూడువిధములునొకజీవునిస్థూలశరీరమువ్యష్టిస్థూ లశరీరమనియు సర్వజీవుల స్థూలశరీరములు సమష్టిస్థూలశరీర మనియు ఈలాగే వ్యష్టిసూక్ష్మశరీరమనియు సమష్టిసూక్ష్మ శరీరమనియు వ్యష్టికారణ శరీరమనియు సమష్టికారణశరీర మనియుం దెలిసికొనుము. ఈలాగే అంతటను వ్యష్టిసమష్టి భావముల నెఱుంగునది. కొంచెపు మందమతులు వ్యష్టిస్థూల సూక్ష్మకారణశరీరవిశిష్టుడు జీవుడనియు సమష్టిశరీరత్రయవిశిష్టు డీశ్వరుడనియు వీరిద్దరు మిథ్యాభూతులనియు ఈ జీవేశ్వర మిథ్యాజ్ఞానమే మోక్షమనియుం జెప్పుదురు. శ్రుత్యుక్త్యను భవ విరుద్ధమగుటచే నట్టిశాస్త్రము విచారితరమణీయము

దులును బునర్జీవితులనుగా జేసిరనియు పురాణములయందు జెప్ప బడుచున్నది గాన జీవులకీశ్వరునివలెనే సర్వకర్తృత్వస్వతంత్రము న్ను ఇట్టి జీవసమష్టి కీశ్వరత్వమున్ను జెప్పవచ్చునంటే జెప్ప గూడదు లోకములో చక్రవర్తియొక్క యనుగ్రహముచే కించిద్భూమండలాధిపతి స్వగ్రామవాసులను శిక్షించినను సర్వభూమండలాధిపతియొక్క యాజ్ఞచే యువరాజు మంత్రి మొదలగువారు సర్వకృత్యములు చేసినను తత్కర్తృత్వము తత్సార్వభౌమునికివలెనే శివోపాసనాలబ్ధ మహిమావంతు లయిన విశ్వామిత్రాదులచే జేయబడు కృత్యకర్తృత్వము శివునికే కాని తదితరులకు సంభవింపదు. ముక్తశ్శివసమోభ వేత్తనియెడి శాస్త్రమునందు ముక్తుడు శివతుల్యుడు గనుక వారికట్టి సామర్థ్యము గలిగెను గనుక జీవమాత్రుడు సర్వ స్వతంత్రుడనియు జీవసమష్టియే ఈశ్వరుడనియు హాస్యమున కైనను జెప్పగూడదు॥ లోకములో ఆత్మానాత్మ పరమాత్మ విచార మెవరున్ను గుర్తెరుగరు గురుతెరిగినవారు ముక్తశ్శి వసమో భవేత్తనియెడి న్యాయముగా శివతుల్యులేను ఇంకె టువలె నెఱుంగుదురంటే జీవుడు వర్ణాశ్రమాది ధర్మములున్ను ఉత్పత్తి స్థితిలయములున్ను గలవాడని గురుతెరుగుదురుగా. ఇవియన్నియు శరీరధర్మములనియు శరీరత్రయవిలక్షణుడై యజన్యుడై సర్వద్రష్టయై ప్రత్యగాత్మ స్వరూపుడైన జీవు

దులును బునర్జీవితులనుగా జేసిరనియు పురాణములయందు జెప్ప బడుచున్నది గాన జీవులకీశ్వరునివలెనే సర్వతంత్రస్వతంత్రము న్ను ఇట్టి జీవసమష్టికీశ్వరత్వమున్ను జెప్పవచ్చునంటే జెప్ప గూడదు లోకములో చక్రవర్తియొక్క యనుగ్రహముచే కించిద్భూమండలాధిపతి స్వగ్రామవాసులను శిక్షించినను సర్వభూమండలాధిపతియొక్క యాజ్ఞచే యువరాజు మంత్రి మొదలగువారు సర్వకృత్యములు చేసినను తత్కర్తృత్వము తత్సార్వభౌమునికివలెనే శివోపాసనాలబ్ధ మహిమావంతు లయిన విశ్వామిత్రాదులచే జేయబడు కృత్యకర్తృత్వము శివునికే కాని తదితరులకు సంభవింపదు. ముక్తశ్శివ సమోభ వేత్తనియెడి శాస్త్రమునందు ముక్తుడు శివతుల్యుడు గనుక వారికట్టి సామర్థ్యము గలిగెను గనుక జీవమాత్రుడు సర్వ స్వతంత్రుడనియు జీవసమష్టియే ఈశ్వరుడనియు హాస్యమున కైనను జెప్పగూడదు॥ లోకములో ఆత్మానాత్మ పరమాత్మ విచార మెవరున్ను గుర్తెరుగరు గురు తెలిసినవారు ముక్తశ్శి వసమోభవేత్తనియెడి న్యాయముగా శివతుల్యులేను ఇంకె టువలె నెఱుంగుదురంటే జీవుడు వర్ణాశ్రమాది ధర్మములున్ను ఉత్పత్తి స్థితిలయములున్ను గలవాడని గురు తెరుగుదురుగా. ఇవియన్నియు శరీరధర్మములనియు శరీరత్రయవిలక్షణుడై యజన్యుడై సర్వద్రష్టయై ప్రత్యగాత్మ స్వరూపుడైన జీవుడు

శుక్లకృష్ణాం బహ్వీంప్రజాం జనయంతీగ్ంసరూపాం। అజోహ్యేకోజుషమాణోనుశేతే జహాత్యేనాం భుక్తభోగామజోన్యః॥ జ్ఞాజ్ఞౌద్వావజావీశానీశౌ॥ అనియెడి శ్రుతులయందును "మమైవాంశో జీవలోకే జీవభూతస్సనాతనః" ఇటువంటి స్మృతులయందును॥ "అధికంతు భేదనిర్దేశాత్। ఉత్పత్తౌ రసంభవాత్" ఇటువంటి బ్రహ్మసూత్రములయందును జడజాతియందు రజతసువర్ణాదులకువలె చిజ్జాతియందు జీవేశ్వరులకు కించిద్జ్ఞత్వ సర్వజ్ఞత్వాదిధర్మములచే నధికభేదమును రాద్ధాంత పరచియున్నదిగాన రజ్జుసర్పవదారోపిత భేదమున్ను జీవేశ్వర కల్పితత్వమున్ను సర్వవేదాంత విరుద్ధమని శ్రీకరభాష్యమునం దీయర్థమును బహుగా సాధించియున్నారము. జీవుండంతఃకరణప్రతిబింబుడయితే ప్రతిబింబమలీకము జడము గనుక దానికి కర్తృత్వభోక్తృత్వాదులు సుఖదుఃఖాదు లెట్లు సంభవించును ఈశ్వరుడు మాయాప్రతిబింబుడయితే అలీకజడరూపుడైనవానికి జగత్కర్తృత్వ మేలాగున సిద్ధించును నిరూపమయిన మాయయందు సర్వపరిపూర్ణుడైన పరమాత్మకు ప్రతిబింబ మేలాగు సంభవించును. లోకమునందు మూర్తద్రవ్యమునకే ప్రతిబింబమును జూచుచున్నారము సాభ్రనక్షత్రాదులకు మూర్తమగు నాకాశమునకు జూచుచున్నారమనిన నక్కడను మూర్తములయిన నక్షత్రాదులకే ప్రతిబింబము

శుక్లకృష్ణాం బహ్వీంప్రజాం జనయంతీగ్ంసరూపాం। అజో హ్యేకోజు షమాణోనుశేతే జహాత్యేనాం భుక్తభోగామజోన్యః॥ జ్ఞాజ్ఞౌద్వావజావీశానీశౌ॥ అనియెడి శ్రుతులయందును "మమైవాంశో జీవలోకే జీవభూతస్సనాతనః" ఇటువంటి స్మృతులయందును॥ "అధికంతు భేదనిర్దేశాత్। ఉత్పత్త్యసంభవాత్" ఇటువంటి బ్రహ్మసూత్రములయందును జడజాతియందు రజతసువర్ణాదులకువలె చిజ్జాతియందు జీవేశ్వరులకు కించిజ్జ్ఞత్వ సర్వజ్ఞత్వాదిధర్మములచే నధికభేదమును రాద్ధాంత పరచియున్నదిగాన రజ్జుసర్పవదారోపిత భేదమున్ను జీవేశ్వర కల్పితత్వమున్ను సర్వవేదాంత విరుద్ధమని శ్రీకర భాష్యమునం దీయర్థమును బహుగా సాధించియున్నారము. జీవుండంతఃకరణప్రతిబింబుడయితే ప్రతిబింబమలీకము జడము గనుక దానికి కర్తృత్వభోక్తృత్వాదులు సుఖదుఃఖాదు లెట్లు సంభవించును ఈశ్వరుడు మాయాప్రతిబింబుడయితే అలీకజడరూపుడైనవానికి జగత్కర్తృత్వ మేలాగున సిద్ధించును నిరూపమయిన మాయయందు సర్వపరిపూర్ణుడైన పరమాత్మకు ప్రతిబింబ మేలాగు సంభవించును. లోకమునందు మూర్తద్రవ్యమునకే ప్రతిబింబమును జూచుచున్నారము సాభ్రనక్షత్రాదులకు మూర్తమగు నాకాశమునకు జూచుచున్నారమనిన నక్కడను మూర్తములయిన నక్షత్రాదులకే ప్రతిబింబము

త్రుడు రాజ్యము సేయుటయు గానము గనుకను ప్రపంచమర్థ
సిద్ధిక్రియాసిద్ధిమత్త్రైసర్వానుభవ సిద్ధమగుటచే తత్తుల్యత్వము
సెప్పుట యున్మత్తప్రలాపమని యెఱుంగునది దూర్వాసీయే.
“శ్లో॥ అనాద్య విద్యయాబద్ధం బ్రహ్మతత్కాలకారణం। స్వావి
ద్య యాసంసరంతిముక్తిః కల్పితవాక్యతః। ఏవంప్రతారణం
శాస్త్రం సర్వమహాత్మ్యనాశకం। ఉపేక్ష్యం శివభక్తైస్తు శ్రుతి
స్మృతివిరుద్ధతః। కలాపగాదయం ముఖ్యః ఫలం వైముఖ్యత
స్తమః। జ్ఞాననాశత్వసిద్ధ్యర్థం తదేవహినిరూపితం। ఐంద్ర
జాలికపక్షేతు మతాంతరమిదంధ్రువం। నాస్తిశ్రుతిషు తద్వా
ర్తాదృశ్యమానాసు కుత్రచిత్। అయుస్కాంతస్య పక్షేతు
తత్కర్తృకత్వం తదీరితం।. వాచారంభణ వాక్యానాం తదనన్య
త్వబోధనాత్। నమిథ్యాత్వాయ కల్ప్యంతే జగత శ్శివరూ
పతః॥ అనియెడి శాస్త్రమునందు శ్రుతిస్మృతి విరుద్ధమాయా
వాదమతము బహుధాని రసించబడినది॥ “శ్లో॥ జగన్మృషే
వేతిభవన్మతం చేత్కింకల్ప్యతే బ్రహ్మనిరర్థకంస్యాత్। ఆకార
శూన్యేన గతక్రియేణ కర్తవ్యమేతేన కిమస్తిలోకే॥” ప్రపంచ
మున కుపయోగములేని బ్రహ్మయున్నాడనుట లేదని యభి
ప్రాయమే గనుక నీమతము నిరీశ్వర మతమనుటకు సందేహ
మెంతమాత్రము లేదు॥ “మాయాభాసేన జీవేశౌకరోతి॥” అనే
శ్రుతియందు జీవేశ్వరులిద్దరు కల్పితులని చెప్పియున్నది గాన

త్రుడు రాజ్యము సేయుటయు గానము గనుకను ప్రపంచమర్థ సిద్ధిక్రియాసిద్ధిమాత్రైసర్వానుభవ సిద్ధమగుటచే తత్తుల్యత్వము సెప్పుట యున్మత్తప్రలాపమని యెఱుంగునది దూర్వాసీయమే. “శ్లో॥ అనాద్య విద్యయాబద్ధం బ్రహ్మతత్కాలకారణం। స్వావిద్యయాసంసరంతిముక్తిః కల్పితవాక్యతః। ఏవం ప్రతారణం శాస్త్రం సర్వమహాత్మ్యనాశకం। ఉపేక్ష్యం శివభక్తైస్తు శ్రుతిస్మృతివిరుద్ధతః। కలాపగాదయం ముఖ్యః ఫలం వైముఖ్యతస్తమః। జ్ఞాననాశత్వసిద్ధ్యర్థం తదేవహివిరూపితం। ఐంద్రజాలికపక్షేతు మతాంతరమిదంధ్రువం। నాస్తిశ్రుతిషు తద్వార్తాదృశ్యమానాసు కుత్రచిత్। అయుస్కాంతస్య పక్షేతు తత్కర్తృకత్వం తదీరితం। వాచారంభణ వాక్యానాం తదన్యత్వబోధనాత్। నమిథ్యాత్వాయ కల్ప్యంతే జగత శ్శివరూపతః॥ అనియెడి శాస్త్రమునందు శ్రుతిస్మృతి విరుద్ధమాయావాదమతము బహుధాని రసించబడినది॥ “శ్లో॥ జగన్మృషేవేతిభవన్మతం చేత్కింకల్ప్యతే బ్రహ్మనిరర్థకంస్యాత్। ఆకారశూన్యేన గతక్రియేణ కర్తవ్యమేతేనకిమస్తిలోకే॥” ప్రపంచమున కుపయోగములేని బ్రహ్మయున్నాడనుట లేదని యభిప్రాయమే గనుక నీమతము నిరీశ్వర మతమనుటకు సందేహమెంతమాత్రము లేదు॥ “మాయాభాసేన జీవేశౌకరోతి॥” అనే శ్రుతియందు జీవేశ్వరులిద్దరు కల్పితులని చెప్పియున్నది గాన

ప్రమాణము ఇందువల్ల. యామా- యేదిలేదో, సామాయా అది మాయయనిన్ని చెప్పగూడదు మంశివం అయతిప్రాప్తో తీతిమా యాచంద్ర చంద్రికవత్ మణిప్రకాశవత్ స్వాభావికమగు చిచ్ఛక్తిమాయ యనబడును ఈలాశ్రుతి సహస్రములయందు తత్త్వత్రయమున కజన్యత్వమును సత్యత్వమును మిథ్యాత్వమును జెప్పినవారు ''అసత్యమ ప్రతిష్ఠం తేజగదాహుర్నిరీశ్వరాః॥ అనేకృష్ణగీతా వాక్యరీతిగ నిరీశ్వరులె గనుక వైదిక జనపూజ్యులుగారు ''అహంబ్రహ్మాస్మి అయమాత్మా బ్రహ్మ ప్రజ్ఞానం బ్రహ్మతత్త్వమసి బ్రహ్మవిద్బ్రహ్మైవభవతి।'' ఇటువంటి శ్రుతులయందు శివజీవైక్యము స్పష్టముగా జెప్పబడుచున్నది గనుకను గోచుహిమాదులువలె వాస్తవభేదమునకు నివృత్తి గలుగకపోవుటచేతను జీవేశ్వరులకు కల్పితభేద మవశ్యమంగీకరించవలయునంటివేని ఆలాచెప్పగూడదు- లోహరసజలమాక్తిక క్రిమిభ్రమరతాడు లోదనాదులయందు స్వభావనివృత్తి సర్వానుభవసిద్ధమగుటచేతను సర్వవేదాంత సారోద్ధారకులైన వేదవ్యాసులవారిచేత క్షీరవద్ధి అనగా క్షీరము దధిరూపమును జెంది తిరిగి క్షీరభావమును బొందనట్లు జీవుడు శివోపాసచే శివరూపమును జెంది తిరిగి జీవభావమును జెందక నిత్యుడైయుండునని సిద్ధాంత పర్చుటచేతను యీలా ఒప్పుకోనిపక్షమున శివోపాసనామహిమకు లోపము

ప్రమాణము ఇందువల్ల, యూమా- యేదిలేదో, సామాయా అది మాయయనిన్ని చెప్పగూడదు మంశివం అయతిప్రాప్తీతిమా యాచంద్ర చంద్రికవత్ మణిప్రకాశవత్ స్వాభావికమగు చిచ్ఛక్తిమాయ యనబడును ఈలాశ్రుతి సహస్రములయందు తత్వత్రయమున కజన్యత్వమును సత్యత్వమును మిథ్యాత్వమును జెప్పిడివారు ''అసత్యమ ప్రతిష్ఠం తేజగదాహురనీశ్వరాః॥ అనేకృష్ణగీతా వాక్యరీతిగ నిరీశ్వరులె గనుక వైదిక జనపూజ్యులుగారు ''అహంబ్రహ్మాస్మి అయమాత్మా బ్రహ్మ ప్రజ్ఞానం బ్రహ్మతత్వమసి బ్రహ్మవిద్బ్రహ్మైవభవతి॥'' ఇటువంటి శ్రుతులయందు శివజీవైక్యము స్పష్టముగా జెప్పబడుచున్నది గనుకను గోచుపిం పాదులవలె వాస్తవభేదమునకు నివృత్తి గలుగకపోవుటచేతను జీవేశ్వరులకు కల్పితభేద మవశ్యమంగీకరించవలయునంటివేని ఆలాచెప్పగూడదు- లోహరసజలమార్తిక క్రిమిభ్రమరతండు లోదనాదులయందు స్వభావనివృత్తి సర్వానుభవసిద్ధమగుటచేతను సర్వవేదాంత సారోద్ధారకుండైన వేదవ్యాసులవారిచేత క్షీరవద్ధి అనగా క్షీరము దధిరూపమును జెంది తిరిగి క్షీరభావమును బొందనట్లు జీవుడు శివోపాసచే శివరూపమును జెంది తిరిగి జీవభావమును జెందక నిత్యుడై యుండునని సిద్ధాంత పర్చుటచేతను ఇూలా ఒప్పుకోనిపక్షమున శివోపాస నామపిం మకు లోపము

జ్ఞాన శివయోగ శివధ్యానాదుల యందసమర్థులగువార "ఉమాసహాయం పరమేశ్వరం ప్రభుం త్రిలోచనం నీలకంఠం ప్రశాంతం" అనియెడి శ్రుత్యుక్తరీత్యాన గుణోపాసన హృదయపుండరీకమందుగాని లేక బాహ్యమందు శివలింగ సాలగ్రామాదులయందు గాని లేక కాశీ రామేశ్వర శ్రీరంగ తిరుపతిశ్రీశైలాది దివ్యక్షేత్రములందు మహనీయులచే ప్రతిష్ఠింపజేసియున్న విగ్రహములయందుగాని షోడశోపచారములచే నవవిధ భక్తిపూర్వకముగా బూజించుటచే తదంతర్యామియై చిదాకాశస్వరూపుండైన శివుడు సంతసిల్లి క్రమముగా నిర్గుణత్వమును బునరావృత్తి రహితముగా నొందించును ఎంతవరకు మలమూత్రపూరిత శరీరమునందు తాదాత్మ్యధ్యాన గలిగియుండునో అంతవరకు బాహ్యాభ్యంతరములయందు సాకారధ్యానమును విగ్రహారాధనయున్ను నిత్యమవశ్యము సేయుచుండవలయును. ఈప్రకారము విచారించి సద్గురువుచే నాసనముద్రలక్ష్యాభ్యాసంబుల నెరింగి గురూక్తరీత్యాదినదిన మభ్యసించుచున్నారో వారే ముక్తులగుదురని సర్వవేదాంత సిద్ధాంత రహస్యము. ఈప్రపంచము చరముఅచరమని రెండువిధములు. ప్రాణము గలిగియుండి చరించున విచరములు వీటికే జంగమ

జ్ఞాన శివయోగ శిష్యధ్యానాదుల యందసమర్థులగువా "ఉమాసహాయం పరమేశ్వరం ప్రభుం త్రిలోచనం నీలకంఠ ప్రశాంతం" అనియెడి శ్రుత్యుక్తరీత్యాన గుణోపాసన హృదయపుండరీకమందుగాని లేక బాహ్యమందు శివలింగ సాగ్రామాదులయందు గాని లేక కాశీ రామేశ్వర శ్రీరంగ తిరుపతిశ్రీశైలాది దివ్యక్షేత్రములందు మహనీయులచే ప్రతిష్ఠించేసియున్న విగ్రహములయందుగాని షోడశోపచారముల నవవిధ భక్తిపూర్వకముగా బూజించుటచే తదంతర్యామియై చిదాకాశస్వరూపుండైన శివుడు సంతసిల్లి క్రమముగా నిర్గుణత్వమును బునరావృత్తి రహితముగా నొందించును ఎంతవరకు మలమూత్ర పూరిత శరీరమునందు తాదాత్మ్యధ్యాస గలిగియుండునో అంతవరకు బాహ్యాభ్యంతరములయందు సాకారధ్యానమును విగ్రహారాధనయున్ను నిత్యమవశ్యము సేయుచుండవలయును. ఈప్రకారము విచారించి సద్గురువుచే నాసనముద్రలక్ష్యాభ్యాసంబుల నెరింగి గురూక్తరీత్యాదినదినమభ్యసించుచున్నారో వారే ముక్తులగుదురని సర్వవేదాంత సిద్ధాంత రహస్యము. ఈప్రపంచము చరముఅచరమని రెండువిధములు. ప్రాణము గలిగియుండి చరించున విచరములు వీటికే జంగమ

శ్రీరస్తు.

శ్రీశివాయగురవేనమః.

సర్వవేదాంత సిద్ధాంతసారభూత
మహాదేవమననే సాధనాష్టకసంపత్తివిచారోనామ
తృతీయపరిచ్ఛేద ప్రారంభః.

సాధనాష్టక సంపత్తిం లబ్ధ్వా సాంబ ప్రసాదతః।
తత్త్వత్రయైక మననం కర్తవ్యం దేశికాద్బుధైః॥*

తత్త్వత్రయ విచారమునకు సాధనాష్టకసంపత్తి మూలము గనుక సాధనాష్టకమును జెప్పుచున్నారము॥

౧నిత్యానిత్యవస్తువివేకము ౨ఇహాముత్ర ఫలభోగ విరాగము ౩శమాదిషట్క సంపత్తి ౪ముముక్షుత్వము ౫జీవరుణ ౬నిర్వంచక దాసోహము ౭అవ్యభిచారభక్తి ౮పారతంత్ర్యము॥ నిత్యానిత్యావస్తు వివేకమనగా కాలత్రయమునందేకరూపముగా సచ్చిదానందాది లక్షణములుగల శివతత్త్వము నిత్యము, "నాశః కారణలయః" అనే న్యాయముగా పరిణామిత్వాదినానావిధ వికారిత్వముగలిగి మహాప్రళయమునందు "పటవచ్చ" అనేవ్యాససూత్ర ప్రకారము సంకోచమున్ను సృష్టియందలి వికాసత్వమును జెందు చేతనా చేతనాత్మక ప్రపంచము నిత్యమని తెలియుటయు నిత్యానిత్యవస్తు వివేకము మోక్షాంగము గాకుంటే సోమపౌండరీకది యాగ

శ్రీరస్తు.

శ్రీశివాయగురవేనమః.

సర్వవేదాంత సిద్ధాంతసారభూత
మహాదేవమననే సాధనాష్టకసంపత్తివిచారోనామ
తృతీయపరిచ్ఛేదప్రారంభః.

సాధనాష్టక సంపత్తిం లబ్ధ్వా సాంబ ప్రసాదతః।
తత్వత్రయైక మననం కర్తవ్యం దేశికాద్బుధైః॥*

తత్వత్రయ విచారమునకు సాధనాష్టకసంపత్తి మూలము గనుక సాధనాష్టకమును జెప్పుచున్నారము॥

౧నిత్యానిత్యవస్తువివేకము ౨ఇహాముత్ర ఫలభోగ విరాగము ౩శమాదిషట్క సంపత్తి ౪ముముక్షుత్వము ౫జీవ రుణ ౬నిర్వంచక దాసోహము ౭అవ్యభిచారభక్తి ౮పార తంత్ర్యము॥ నిత్యానిత్యవస్తు వివేకమనగా కాలత్రయమునందేకరూపముగా సచ్చిదానందాది లక్షణములుగల శివతత్వము నిత్యము, "నాశః కారణలయః" అనే న్యాయముగా పరిణామిత్వాదినానావిధ వికారిత్వముగలిగి మహాప్రళయమునందు "పటవచ్చ" అనేవ్యాససూత్ర ప్రకారము సంకోచమున్ను సృష్టియందలి వికాసత్వమును జెందు చేతనా చేతనాత్మక ప్రపంచము నిత్యమని తెలియుటయు నిత్యానిత్యవస్తు వివేకము మోక్షాంగము గాకుంటే సోమపౌండరీకది యాగ

మూత్రాశ్మలోష్టాదుల యందువలె ప్రీతిలేకుండుట ఇదే వై
రాగ్యము॥ ".అస్థిరేక్షణికేసౌఖ్యే పుత్రదారాదిసంభవే। క్షయ
త్త్వాదియు తేస్వర్గే కస్యవాంఛావివేకినః॥" అనిస్మృతియుంగ
లదు ప్రథమ ద్వితీయసాధనములు గలిగినను గొందరు య
తులు స్వాహంకారముచే నింద్రియని గ్రహము లేకుందురు
గనుక దానివలన బరులకు హానియు తిరిగి అథోలోకప్రా
ప్తియు జెందుదురు గనుక తృతీయసాధనము గావలయును-
శమము దమము ఉపరతి తితీక్షా శ్రద్ధాసమాధానము లా
నుం గావలయును:- శమ మనగా చిత్తమును దుష్కర్మము
లయందు బ్రవర్తింపజేయక సదా సత్కర్మములయందుని
లుపుట దమమనగా శ్రోత్రాది బాహేంద్రియములను సద్గ్రం
థశ్రవణాదులచే సదా సత్కార్యముల యందు నిల్పుట-
ఉపరతి యనగా విహితమైన నిత్యనైమిత్తిక కామ్యకర్మలు
చేసి ఫలమీశ్వరార్పణ చేయుచు బాపకర్మాశక్తి వదలుట-
తితీక్ష యనగా దైవవశముచేత బ్రాప్తములైన సుఖదుఃఖ
ములయందు ఖేదమోదములు లేక సహించి సమముగా నుం
డుట సమాధానమనగా పెద్దలు చెప్పే శివతత్త్వగోష్ఠియందు
సంశయవిపర్యయకుతర్కాదులు లేక చెప్పిన యర్థమును మన
స్సును జెందించుకొని సంతసించుట శ్రద్ధయనగా ఈశ్వరుని
యందు గురువు నందు బెద్దలయందు వారుచెప్పిన భావముల

మూత్రాశ్నలోష్టాదుల యందువలె ప్రీతిలేకుండుట ఇదేవై
రాగ్యము॥ “అస్థిరేక్షణికేసౌఖ్యే పుత్రదారాదిసంభవే। క్షయ
త్వాదియు తేస్వర్గే కస్యవాంఛావివేకినః॥” అనిస్మృతియుంగ
లదు ప్రథమ ద్వితీయసాధనములు గలిగినను గొందరు య
తులు స్వాహంకారముచే నింద్రియని గ్రహము లేకుందురు.
గనుక దానివలన బరులకు హానియు తిరిగి అధోలోకప్రా
ప్తియు జెందుదురు గనుక తృతీయసాధనము గావలయును–
శమము దమము ఉపరతి తితీక్షా శ్రద్ధాసమాధానము లా
నుం గావలయును:– శమ మనగా చిత్తమును దుష్కర్మము
లయందు ప్రవర్తింపజేయక సదా సత్కర్మములయందు
లుపుట దమమనగా శ్రోత్రాది బాహేంద్రియములను సద్గ్ర
ధశ్రవణాదులచే సదా సత్కార్యముల యందు నిల్పుట–
ఉపరతి యనగా విహితమైన నిత్యనైమిత్తిక కామ్యకర్మలు
చేసి ఫలమీశ్వరార్పణ చేయుచు బాపకర్మాశక్తి వదలుట–
తితీక్ష యనగా దైవవశముచేత బ్రాప్తములైన సుఖదుఃఖ
ములయందు ఖేదమోదములు లేక సహించి సమముగా ను
డుట సమాధానమనగా పెద్దలు చెప్పె శివతత్వగోష్టియందు
సంశయవిపర్యయకుతర్కాదులు లేక చెప్పిన యర్థమును మ
నస్సును జెందించుకొని సంతసించుట శ్రద్ధయనగా ఈశ్వరుని
యందు గురువు నందు బెద్దలయందు వారుచెప్పిన భావముల

ధనములయం దాశలేక పెద్దలకు సమర్పించుచు తదాజ్ఞాకైంకర్యమును సలుపుట. భక్తియనగా "గురుర్బ్రహ్మా గురుర్విష్ణు ర్గురుర్దేవో మహేశ్వరః। గురుస్సాక్షాత్పరబ్రహ్మ తస్మైశ్రీగురవేనమః॥" అనేశాస్త్రక్రమముగా గురుడేసాక్షాత్పరదైవమని నమ్మి నిరంతరంబాత్మాంగభావస్థానశుశ్రూషలు సలుపుచుండుట. ఆత్మశుశ్రూషయనగా గురువుయొక్క యిష్టార్థసంపూర్తి జేయుట. అంగశుశ్రూష పాదసేవాభ్యంగనాదులు సలుపుట. భావశుశ్రూష ఈగురువునే సర్వస్వరూపునిగా భావించుట. స్థానశుశ్రూష గృహారామక్షేత్రవిత్తాదుల పరిపాలించుట. పారతంత్ర్యమనగా భక్తిజేయునెడల స్వస్వతంత్రంబుమాని సర్వస్వతంత్రమైన శివస్వరూపుండగు సద్గురుడంతర్యామియై గాయత్రీమంత్రార్థరీతిగా నన్నెట్లు ప్రవర్తింపంజేయు నట్లు ప్రవర్తింతునని సర్వదా గురుచరేశ్వరపరతంత్రుడై యుండుట. మరియు దురహంకారం బనియెడి బెబ్బులియు దురాశయనియెడి ఘోరకృష్ణసర్పంబును కామక్రోధాదులనె చోరులును గల యీసంసారారణ్యంబును దరించుటకై ఈసాధనాష్టకంబు ముఖ్యంబు గాన నివిసాధించి తరువాత సద్గురువువద్దికి జేరి తత్వోపదేశంబు గావలయును లేకుంటే నాజన్మమునందు నదీసముద్రన్యాయమగు శివసాయుజ్యముక్తి గలుగదు. సిద్ధాంతశిఖామణౌ "అనేక జన్మశుద్ధానాం శ్రౌతస్మా

ధనములయం దాశ లేక పెద్దలకు సమర్పించుచు తదాజ్ఞాకైంకర్యమును సలుపుట. భక్తియనగా "గురుర్బ్రహ్మా గురుర్విష్ణుర్గురుర్దేవో మహేశ్వరః। గురుస్సాక్షాత్పరబ్రహ్మ తస్మై శ్రీగురవేనమః॥" అనేశాస్త్రక్రమముగా గురుదేసాక్షాత్పరుడై యని నమ్మి నిరంతరంబాత్మాంగభావస్థానశుశ్రూషలు సలుపుచుండుట. ఆత్మశుశ్రూషయనగా గురువుయొక్క యిష్టార్థసంపూర్తి జేయుట. అంగశుశ్రూష పాదసేవాభ్యంగనాదులు సలుపుట. భావశుశ్రూష ఈగురువునే సర్వస్వరూపునిగా భావించుట. స్థానశుశ్రూష గృహారామక్షేత్రవిత్తాదుల పరిపాలించుట. పారతంత్ర్యమనగా భక్తిజేయునెడల స్వస్వతంత్రంబు మాని సర్వస్వతంత్రమైన శివస్వరూపుండగు సద్గురుడంతర్యామియై గాయత్రీమంత్రార్థరీతిగా నన్నెట్లు ప్రవర్తింపంజేయు నట్లు ప్రవర్తింతునని సర్వదా గురుచరేశ్వరపరతంత్రుడై యుండుట. మరియు దురహంకారం బనియెడి బెబ్బులియు దురాశయనియెడి ఘోరకృష్ణసర్పంబును కామక్రోధాదులనే చోరులును గల యీసంసారారణ్యంబును దరించుటకై ఈసాధనాష్టకంబు ముఖ్యంబు గాన నివిసాధించి తరువాత సద్గురువువద్దికి జేరి తత్త్వోపదేశంబు గావలయును లేకుంటే నాశనమునందు నదీసముద్రన్యాయమగు శివసాయుజ్యముక్తి గలుగదు. సిద్ధాంతశిఖామణౌ "అనేకజన్మశుద్ధానాం శ్రౌతస్మా

శ్రీరస్తు.

శ్రీశివాయగురవేనమః.

శ్రీమహాదేవమననే, చతుర్థపరిచ్ఛేద ప్రారంభః.

దుఃఖాగంతుకనిరాస.

సర్వేషాం ప్రాణినాంలోకే దుఃఖం స్వాభావికంనవా। ఇతిశంకానిరాసార్థంవిచారః క్రియతేధునా॥ సర్వజీవులకజ్ఞాన దుఃఖాదులు స్వాభావికములా ఆగంతుకములా స్వాభావికము లయితే ముష్టిపండ్లయందు జేదువలె నశించవుగనుక దుఃఖ నివృత్తికొరకు యత్నమెవరున్ను జేయరు ముముక్షువులైన వారు దుఃఖాదినివృత్తికొరకెత్నము సేయుటయును ముక్తుల యినవారు దుఃఖాదిరహితులయి శివానందానుభవులయి సర్వదా ప్రకాశించు చుండుటయును గనుబడుచున్నది గనుక స్వాభావికమని చెప్పగూడదు స్వాభావికమైనప్పటికిని తన్నివృత్తికొరకెత్నము సేయవలెనంటే స్వభావమనగా స్వరూప మాయను గనుక స్వరూపమునకే నాశము సంభవించును గానిమ్మంటిరా దుఃఖాదినివృత్తిగల్గు పెద్దలెవరున్ను లోకము లోలేకపోవలెను ఆహేతువుచేత దుఃఖాజ్ఞానాదులాగంతుక ములని తోచుచున్నది వహ్నియందూష్ణము జలమందుశైత్యము స్వాభావికమైనప్పటికిని మణిమంత్రౌషధముల వలన వహ్నియందూష్ణశక్తియు జలమందు శైత్యశక్తియు

శ్రీరస్తు.

శ్రీశివాయగురవేనమః.

శ్రీమహాదేవమననే, చతుర్థపరిచ్ఛేద ప్రారంభః.

దుఃఖాగంతుకనిరాస.

సర్వేషాం ప్రాణినాంలోకే దుఃఖం స్వాభావికంనవా।
ఇతిశంకానిరాసార్థంవిచారః క్రియతేధునా॥

సర్వజీవులకజ్ఞానదుఃఖాదులు స్వాభావికములా ఆగంతుకములా స్వాభావికములయితే ముష్టివండ్లయందు జేదువలె నశించమగనుక దుఃఖనివృత్తికొరకు యత్నమెవరున్ను జేయరు ముముక్షువులైనవారు దుఃఖాదినివృత్తికొరకై యత్నము సేయుటయును ముక్తులయినవారు దుఃఖాదిరహితులయి శివానందానుభవులయి సర్వదా ప్రకాశించుచుండుటయును గనుబడుచున్నది గనుక స్వాభావికమని చెప్పగూడదు స్వాభావికమైనప్పటికిని తన్నివృత్తికొరకై యత్నము సేయవలెనంటే స్వభావమనగా స్వరూపమాయను గనుక స్వరూపమునకే నాశము సంభవించును కానిమ్మంటిరా దుఃఖాదినివృత్తిగల్గు పెద్దలెవరున్ను లోకములో లేకపోవలెను ఆహేతువుచేత దుఃఖాజ్ఞానాదులాగంతుకములని తోచుచున్నది వహ్నియందూష్ణము జలమందుశైత్యము స్వాభావికమైనప్పటికిని మణిమంత్రౌషధముల వలన వహ్నియందూష్ణశక్తియు జలమందు శైత్యశక్తియు

జీవునకా గంతుక సంభవమయిన దుఃఖాదులు కాలాంత
మందు దామే యుపశమించును గనుక తన్నివృత్తికొరకు గు
వేదాంతవాక్య శ్రవణాదులకు బ్రయోజనమే యుండదు కా
నట్లు చెప్పగూడదు స్వాభావికమనగా స్వరూపమందలి ధర్
మంగాని స్వరూపముగాదు లోకములో సస్యాదులయందున్ను
వృక్షాదులయందున్ను మనుష్యాది శరీరములయందును బాల్య
యౌవనకౌమార వార్ధిక్యములచే భేదములయి ఏకస్వరూప
మునకే అనేకస్వభావములు గనుబడుచున్నవి గనుక స్వరూప
స్వభావముల కేకత్వము సెప్పగూడదు తామ్రరజతాదుల
యందు జిలుము శ్వేతవర్ణము రసవేధవలన మానియబాధిత
మైన హేమత్వప్రాప్తియు క్రిమిభ్రమర ధ్యానమువలన నిత్య
భ్రమరత్వమును జెందుటయు జలమునహజద్రవత్వమును వదలి
శక్తి సంయోగమువలన యవినాశ మౌక్తిక స్వభావమును
బొందుటయు క్షీరములు దధిరూపమును జెందుటయు నవనీ
తము ఘృతరూపమును ఫలించుటయు వీట్లకు బూర్వరూపప్రా
ప్తి లేకుండుట జూచుటచేతను వేదవ్యాసులవారిచే "క్షీరవద్ధి"
అనే సూత్రమునందు స్వభావనివృత్తి క్షీరదృష్టాంత పూర్వ
కముగా కంఠోక్తిగా జెప్పుటచేతను స్వాభావికమునకు నివృత్తి
గలుగదనియు గలిగిననది యనిత్యమని చెప్పుట యవివేకము "
యజ్జన్యంత దనిత్య" మనేన్యాయము ప్రధ్వంసాదులయందు

జీవునకాగంతుక సంభవమయిన దుఃఖాదులు కాలాంతరమందు దామే యుపశమించును గనుక తన్నివృత్తికొఱకు గురువేదాంతవాక్య శ్రవణాదులకు బ్రయోజనమే యుండదు కావున నట్లు చెప్పగూడదు స్వాభావికమనగా స్వరూపమందలి ధర్మముగాని స్వరూపముగాదు లోకములో సస్యాదులయందున్ను వృక్షాదులయందున్ను మనుష్యాది శరీరములయందును బాల్య యౌవనకౌమార వార్ధిక్యములచే భేదములయి ఏకస్వరూపమునకే అనేకస్వభావములు గనుబడుచున్నవి గనుక స్వరూప స్వభావముల కేకత్వము సెప్పగూడదు తామ్రరజితాదులయందు జిలుము శ్వేతవర్ణము రసవేధవలన మానియుబాధితమైన హేమత్వప్రాప్తియు క్రిమిభ్రమర ధ్యానమువలన నిత్య భ్రమరత్వమును జెందుటయు జలముసహజద్రవత్వమును వదలి శక్తి సంయోగమువలన యవినాశ మౌక్తిక స్వభావమును బొందుటయు క్షీరములు దధిరూపమును జెందుటయు నవనీతము ఘృతరూపమును ఫలించుటయు వీట్లకు బూర్వరూపప్రాప్తి లేకుండుట జూచుటచేతను వేదవ్యాసులవారిచే "క్షీరవద్ధి" అనే సూత్రమునందు స్వభావనివృత్తి క్షీరదృష్టాంత పూర్వకముగా కంఠోక్తిగా జెప్పుటచేతను స్వాభావికమునకు నివృత్తి గలుగదనియు గలిగిననది యనిత్యమని చెప్పుట యవివేకము "యజ్జన్యంత దనిత్య" మనేన్యాయము ప్రధ్వంసాదులయందు

నిదైన జీవాత్మ యానందస్వరూపుడని యేశ్రుతులందు జెప్పి యుండలేదు- జీవునకు సాంసారికదుఃఖము స్వానుభవ సిద్ధమై కనుబడుచున్నది సుషుప్తియందు "సుఖమహమస్వాప్సం" అనే యనుభవము దహరాకాశము నందుండెడి పరమాత్మవల్లనే తల్లోక స్వభావము వలనను గించిత్కాలము జలోష్ణన్యాయముగా గలిగినదే కాని అదిజీవునకు స్వాభావికము గాదు శరీరాదులకు సుగంధాది ద్రవ్యలేపనము వలన కించిత్కాలమునకు శరీరస్వాభావికమయినదుర్గంధాదులే ప్రకాశించును- అటువలెనే జీవానందము- ఆయానందమున్ను శివాధీనమని,, లింగేసుషుప్తిః- సతాసామ్యో తదా సంపన్నోభవతి। సుషుప్తికాలేసకలేవిలీనే తమోభి భూతస్సుఖ రూపమేతి" అనే శ్రుతులయందు జెప్పియున్నది- గనుక జీవు డానంద స్వభావుడని చెప్పగూడదు యాహేతువు వలన జీవునకు సుఖదుఃఖము లీశ్వరా యత్తములే యని తెలిసికొని స్వస్వ తంత్రంబుమాని అయస్కాంత న్యాయముగా శివాధీన చిత్తవృత్తి కలవాడై యున్నవాడే ముక్తుండని సర్వవేదాంత సిద్ధాంత రహస్యము- ఎవరైనను మూలాజ్ఞాన తూలాజ్ఞాన స్థూలాజ్ఞానములు గలిగి యుందురో అంతదనుక దుఃఖవంతులయ్యే యుందురు- స్వామీ అట్లైన రాజప్రభృతులున్ను దివ్యశరీరులయినయింద్రాదిదేవతలున్ను దుఃఖవంతులేనా యనిన గురుండిట్లనియె- రాజప్రభృ

నిమైన జీవాత్మ యూనందస్వరూపుడని యేశ్రుతులందు జెప్పి యుండలేదు- జీవునకు సాంసారికదుఃఖము సర్వానుభవ సిద్ధమై కనుబడుచున్నది సుషుప్తియందు ‘‘సుఖమహమస్వాప్సమ్’’ అనే యనుభవము దహరాకాశము నందుండెడి పరమాత్మవల్లనే తత్కాల స్వభావము వలనను గించిత్కాలము జలోష్ణన్యాయముగా గలిగినదే కాని అదిజీవునకు స్వాభావికము గాదు శరీరాదులకు సుగంధాది ద్రవ్యలేపనము వలన కించిత్కాలమునకు శరీరస్వాభావికమయినదుర్గంధాదులే ప్రకాశించును. అటువలెనే జీవానందము- ఆయానందమున్ను శివాధీనముని, లింగేసుషుప్తిః- సతాసౌమ్య తదా సంపన్నోభవతి। సుషుప్తికాలేసకలేవిలీనే తమోభి భూతస్సుఖ రూపమేతి’’ అనే శ్రుతులయందు జెప్పియున్నది- గనుక జీవు డానంద స్వభావుడని చెప్పగూడదు యీహేతువు వలన జీవునకు సుఖదుఃఖములీశ్వరా యత్తములే యని తెలిసికొని స్వస్వ తంత్రంబుమాని అయస్కాంత న్యాయముగా శివాధీన చిత్తవృత్తి కలవాడై యున్నవాడే ముక్తుండని సర్వవేదాంత సిద్ధాంత రహస్యము- ఎవరైనను మూలాజ్ఞాన తూలాజ్ఞాన స్థూలాజ్ఞానములు గలిగియుందురో అంతదనుక దుఃఖవంతులయ్యే యుందురు- స్వామీ అట్లైన రాజప్రభృతులున్ను దివ్యశరీరులయినయింద్రాదిదేవతలున్ను దుఃఖవంతులేనా యనిన గురుండిట్లనియె- రాజప్రభృ

కాలముల యందు దుఃఖానుభూతి గలిగియె యుండును అజ్ఞాని దృఢశరీర తాదాత్మ్యాధ్యాసగలిగి శివధ్యాన నిష్ఠా గరిష్ఠ తలేక మహామోహాదధిలో మునిగిన మనుజునకు బూర్వాపరదివ్యజ్ఞానము లేనట్టు సంసారసముద్రములో మునిగి దుఃఖమగ్నుడై యేమియుం దెలియక యుండును. పగలు మేఘాక్రాంతమైనట్లు జ్ఞానికి ప్రారబ్ధానుభవముండును, దర్శనాటినిశియందు మేఘాక్రాంతమయినట్లు జ్ఞానికి ప్రారబ్ధానుభవముండును. ముక్తులైన నందీశ్వరభృంగీశ్వర విఘ్నేశ్వర వీరభద్రకుమార దూర్వాసవామదేవ దధీచ్యాది మహాప్రమథులు శరీర ధారులయ్యును ''ముక్తశ్శివసమోభవే'' త్తని యెడి న్యాయమునుగా దివ్యమంగళవిగ్రహధరులయిన శివవిష్ణు బ్రహ్మలవలెనే సదా సచ్చిదానంద స్వరూపులయ్యే యుందురు. ముండకోపనిషత్తుయందు ''యదాపశ్యః పశ్యతే రుక్మవర్ణంకర్తారమీశంపురుషంబ్రహ్మయోనిం । తదావిద్వాన్పుణ్యపాపేవిధూయ నిరంజనం పరమం సామ్యముపైతి॥'' అనే శ్రుతియందట్లే చెప్పియున్నది. గాన సాలోక్యాదిసశరీరముక్తికిన్ని ప్రయత్నముసేయవలయును గాని యల్పసుఖములయిన ఇహలోక రాజ్యాదులయందును పరలోక దేవేంద్రాదుల భోగములయందాసక్తి యుంచకూడదని సర్వవేదాంతసిద్ధాంతరహస్యము.

స్వామీ సాలోక్యాది సశరీరముక్తికిన్ని సాయుజ్య రూపాశరీర

కాలముల యందు దుఃఖానుభూతి గలిగియె యుండును అజ్ఞాని దృఢశరీర తాదాత్మ్యాధ్యాసగలిగి శివధ్యాననిష్ఠా గరిష్ఠ తలేక మహాహ్లాదధిలో మునిగిన మనుజునకు బూర్వాపరదిగ్విజ్ఞానము లేనట్టు సంసారసముద్రములో మునిగి దుఃఖమగ్నుడై యేమియుం దెలియక యుండును. పగలు మేఘాక్రాంతమైనట్లు జ్ఞానికి ప్రారబ్ధానుభవముండును, దర్శనాటినిశియందు మేఘాక్రాంతమయినట్లు జ్ఞానికి ప్రారబ్ధానుభవముండును. ముక్తులైన నందీశ్వరభృంగీశ్వర విఘ్నేశ్వర వీరభద్రకుమార దూర్వాసవామదేవ దధీచ్యాది మహాప్రమథులు శరీర ధారులయ్యును "ముక్తశ్చివసమోభవేత్" అని యెడి న్యాయముగా దివ్యమంగళవిగ్రహధరులయిన శివవిష్ణు బ్రహ్మలవలెనే సదా సచ్చిదానంద స్వరూపులయ్యే యుందురు. ముండకోపనిషత్తుయందు "యదాపశ్యఃపశ్యతే రుక్మవర్ణం కర్తారమీశంపురుషంబ్రహ్మయోనిం। తదావిద్వాన్పుణ్యపాపేవిధూయ నిరంజనం పరమం సామ్యముపైతి॥" అనే శ్రుతియందజ్లే చెప్పియున్నది. గాన సాలోక్యాదిసశరీరముక్తికిన్ని ప్రయత్నము సేయవలయును గాని యల్పసుఖములయిన ఇహలోక రాజ్యాదులయందును పరలోక దేవేంద్రాదుల భోగములయందాసక్తి యుంచకూడదని సర్వవేదాంతసిద్ధాంతరహస్యము. స్వామీ సాలోక్యాది సశరీరముక్తికిన్ని సాయుజ్యరూపాశరీర

బ్రహ్మణ ఆనందః" అనే శ్రుతియందు బ్రహ్మానందముతో సమమైన యానందమేదియు గాదని చెప్పియున్నది జీవన్ముక్తునికి బునరావృత్తి గనుబడుచున్నది అట్లగుటచే "నసపునరావర్తతే" అనియెడి శ్రుతికి విరుద్ధము వచ్చునంటివేని "నసపునరావర్తతే" అనియెడి శ్రుతి విదేహముక్తి విషయము ఆలా చెప్పకపోతే శిష్యాచార్య ప్రవృత్తియే కలుగదు జీవన్ముక్తుడు సమాధి యందు ప్రచండాతపమధ్యనిక్షిప్త కర్పూరదీపంబు భంగి శివతేజస్సునందు దనమనో వృత్తులను లీనంబు సేసికొంచొక సేపు శివానందానుభవుడై తత్సాంప్రదాయరహస్యముల శిష్యుల కుపదేశించుచుండి ప్రారబ్ధక్షయానంతరము నదీసముద్ర న్యాయముగా బ్రహ్మతాదాత్మ్యమును బొందియుండును॥ "శ్రు॥ బ్రహ్మవిద్బ్రహ్మైవభవతి। యథానద్యస్సందమానాస్సముద్రేఽస్తంగచ్ఛంతినామరూపే విహాయ। తథా విద్వాన్పుణ్యపాపాద్విముక్తః పరాత్పరం పురుషముపైతి దివ్యం॥ ఏష సంప్రసాదోఽస్మాచ్ఛరీరాత్సముత్థాయ పరంజ్యోతి రుపసంపద్య స్వేనరూపేణాభినిష్పద్యతే" అనే శ్రుతులయందు శరీరముక్తియు స్పష్టముగా జెప్పియున్నది "ముక్తోపసృప్యవ్యపదేశాత్" అనే బ్రహ్మసూత్రమునందు జీవన్ముక్తులచే ప్రారబ్ధనాశానంతరమందు బొందబడువాడు బరమాత్మయని చెప్పియున్నదిగాన నుభయముక్తులకుగాను బ్రయత్నింపవలయును. అద్వైతులకయితే విదేహముక్త దశయందును అంతఃకరణమిథ్యాభూత మౌటచేతతత్ప్రతిబింబుడయినజీవుడు నునశించును

బ్రహ్మణ ఆనందః" అనేశ్రుతియందు బ్రహ్మానందముతో సమమైన యానంద మేదియు గాదని చెప్పియున్నది జీవన్ముక్తునికి బునరావృత్తి గనుబడుచున్నది అట్లగుటచే "నసపునరావర్తతే" అనియెడి శ్రుతికి విరుద్ధము వచ్చునంటివేని "నసపునరావర్తతే" అనియెడి శ్రుతి విదేహముక్తి విషయము ఆలా చెప్పకపోతే శిష్యాచార్య ప్రవృత్తియే కలుగదు జీవన్ముక్తుడు సమాధి యందు ప్రచండాతప మధ్యనిక్షిప్త కర్పూరదీపంబు భంగి శివతేజస్సునందు దనమనో వృత్తులను లీనంబు సేసికొండొకసేపు శివానందానుభవుడై తత్సాంప్రదాయరహస్యముల శిష్యుల కుపదేశించుచుండి ప్రారబ్ధక్షయానంతరము నదీసముద్ర న్యాయముగా బ్రహ్మతాదాత్మ్యమును బొందియుండును॥ "శ్రు॥ బ్రహ్మ విద్బ్రహ్మైవభవతి। యథానద్య స్పందమానాస్సముద్రేऽస్తంగచ్ఛంతినామరూపే విహాయ। తథా విద్వాన్పుణ్య పాపాద్విముక్తః పరాత్పరం పురుషముపైతి దివ్యం॥ ఏష సంప్రసాదో స్మాచ్ఛరీ రాత్సముత్థాయ పరం జ్యోతి రుపసంపద్య స్వేన రూపేణాభి నిష్పద్యతే" అనే శ్రుతులయందు శరీరముక్తియు స్పష్టముగా జెప్పియున్నది "ముక్తోపసృప్య దేశాత్" అనే బ్రహ్మసూత్రమునందు జీవన్ముక్తులచే ప్రారబ్ధనాశానంతరమందు బొందబడువాడు బరమాత్మయని చెప్పియున్నదిగాన నుభయముక్తులకుగాను బ్రయత్నింపవలయును. అద్వైతులకయితే విదేహముక్త దశయందును అంతఃకరణామిథ్యాభూత మాటచేత తత్ప్రతిబింబుడయినజీవుడు నునశించును

శ్రీరస్తు

శ్రీశివాయగురవేనమః.

సర్వవేదాన్త సిద్ధాన్త సారభూత

మహాదేవమననే పంచమపరిచ్ఛేద ప్రారంభః.

కర్మవిచార ప్రకరణము.

విధ్యుక్త సర్వకర్మాణి కృత్వాతత్ఫల మాదరాత్।
మహాదేవే శివే నీత్వా ముక్తోభవతి నాన్యథా॥ స్కాందేశం
కరసంహితాయాం "విధ్యుక్త కర్మానుష్ఠానా చ్చిత్తశుద్ధి ర్భ
వేన్నృణాం। చిత్తశుద్ధ్యాభవేద్భక్తి ర్భక్తిరవ్యభిచారిణీ।
తయాసంజాయతే జ్ఞానం నశ్యత్యజ్ఞానమాత్మనః। తస్మాన్మో
స్తతః కర్మవిధ్యుక్తం సమ్యగాచరేత్॥" అనే శాస్త్రమునం
దు గమణ పరం పరాముక్తి సాధనము గనుక కర్మవిచార
మీప్రకరణమునందు సేయుచున్నారము. కర్మ త్రివిధ
ములు- పుణ్యకర్మ- పాపకర్మ మిశ్రకర్మ- జ్యోతిష్టోమాది
పుణ్యకర్మలవలన దేవశరీరప్రాప్తి- పాపకర్మవలన తిర్యగాదిజ
న్మప్రాప్తి మిశ్రకర్మవలన మనుష్య శరీరప్రాప్తి. పుణ్యోత్కృష్ట
ఫలంబున కింద్రాదిశరీరప్రాప్తి- పుణ్యమధ్యంబునకు అష్టవసుది
క్పాలకులశరీరప్రాప్తి పుణ్యసామాన్యంబునకు గంధర్వాదిసామా
న్య దేవతాశరీరప్రాప్తి- పాపోత్కృష్టంబునకు బరసంతాపకర
ములై నవృశ్చిక సర్పవ్యాఘ్ర భల్లూక వాయసపిపీలి కామ
త్కుణమశకాది జంతుశరీరప్రాప్తి పాపమధ్యంబునకు మహి

శ్రీరస్తు

శ్రీశివాయ గురవేనమః.

సర్వవేదాన్త సిద్ధాన్త సారభూత
మహాదేవమననే పంచమపరిచ్ఛేద ప్రారంభః.

కర్మవిచార ప్రకరణము.

విధ్యుక్త సర్వకర్మాణి కృత్వాతత్ఫల మాదరాత్।
మహాదేవే శివే నీత్వా ముక్తోభవతి నాన్యథా॥ స్కాందేశం కరసంహితాయాం "విధ్యుక్త కర్మానుష్ఠానా చ్చిత్తశుద్ధి ర్భవేన్నృణాం। చిత్తశుద్ధ్యాభవేద్భక్తి ర్భక్తి రవ్యభిచారిణీ। తయాసంజాయతే జ్ఞానం నశ్యత్య జ్ఞానమాత్మనః। తస్మాన్ముక్తస్తతః కర్మవిధ్యుక్తం సమ్యగాచరేత్॥" అనే శాస్త్రమువలను కర్మ పరంపరాముక్తి సాధనము గనుక కర్మవిచారమీ ప్రకరణమునందు సేయుచున్నారము. కర్మ త్రివిధములు- పుణ్యకర్మ- పాపకర్మ మిశ్రకర్మ- జ్యోతిష్టోమాది పుణ్యకర్మలవలన దేవశరీరప్రాప్తి- పాపకర్మవలన తిర్యగాదిజన్మప్రాప్తి మిశ్రకర్మవలన మనుష్య శరీరప్రాప్తి. పుణ్యోత్కృష్టఫలంబున కింద్రాదిశరీరప్రాప్తి- పుణ్యమధ్యంబునకు అష్టవసుదిక్పాలకులశరీరప్రాప్తి పుణ్యసామాన్యంబునకు గంధర్వాదిసామాన్య దేవతాశరీరప్రాప్తి- పాపోత్కృష్టంబునకు బరసంతాపకరములైన వృశ్చిక సర్పవ్యాఘ్ర భల్లూక వాయసపిపీలి కామత్కుణమశకాది జంతుశరీరప్రాప్తి పాపమధ్యంబునకు మహి

రీతిగా శివుడష్టమూర్తిస్వరూపుండు గావుననే భూతంబుల కపకారం బొనర్చిన శివాపరాధంబగునని యెంచుచు సర్వ భూతదయాళుండై అవ్యభిచారభక్తియు గురుచరణసేవయు తదోభ్యధానక్తియు గలిగి ప్రవర్తించుచు నిరహంకార నిర్వంచక దాసోహానిష్ఠాగరిష్ఠుండై యుండవలయును. ఈకర్మత్రయ మెటువలె సంభవించునంటే .' యద్ధిమనసాధ్యాయతే తద్వాచావదతితత్కర్మణాకరోతి'' అని శాస్త్రము సెప్పుచున్నది. గనుక మనోవాక్కాయములనే త్రివిధకరణములచే సంభవించుచుండును. దీనికి హేతువహంకారము అహంకారమున కవివేకము హేతువు అవివేకమున కజ్ఞానము హేతువు ఆయజ్ఞానమే పాశరూపమయిన మాయప్రకృతిరూపమయిన యామాయ సత్తా-అసత్తా-సదసత్తా-భిన్నమా-అభిన్నమా-భిన్నాభిన్నమా-సావయవమా- నిరవయవమా- ఉభయాత్మకమా- అనిన నన్నివిధంబులై యున్నది॥ ''యదాతమస్థంనదివానరాత్రిర్నసన్నచాసచ్ఛివఏవకేవలః। తతఏకఏవాగ్రఅసీత్'' అనియెడిశ్రుతులయందు సృష్టికంటె పూర్వమందు శివశక్తియై సనాతనమైయుండి సృష్టికాలమునందు త్రిగుణాత్మకమై పరిణమించి సర్వజీవులకు విషయానుభూతిచే ఖేదమోదములు గలుగజేయుచు సర్వజనులయందు ''అహమజ్ఞః'' అనే స్వానుభవసిద్ధమై సుషుప్తియందున్ను మహాప్రళయమందున్ను సర్వ

రీతిగా శివుడష్టమూర్తిస్వరూపుండు గావుననే భూతంబుల
కపకారం బొనర్చిన శివాపరాధంబగునని యెంచుచు సర్వ
భూతదయాళుండై అవ్యభిచారభక్తియు గురుచరణసేవయు
తదోభ్ధాసక్తియు గలిగి ప్రవర్తించుచు నిరహంకార నిర్వం
చక దాసోహనిష్ఠాగరిష్ఠుండై యుండవలయును. ఈకర్మత్రియ
మెటువలె సంభవించునంటే .' యద్ధిమనసాధ్యాయతే తద్వా
చావదతితత్కర్మణాకరోతి" అని శాస్త్రము సెప్పుచున్నది.
గనుక మనోవాక్కాయములనే త్రివిధకరణములచే సంభ
వించుచుండును. దీనికి హేతువహంకారము అహంకారమున
కవివేకము హేతువు అవివేకమున కజ్ఞానము హేతువు ఆయ
జ్ఞానమే పాశరూపమయిన మాయప్రకృతిరూపమయిన యా
మాయ సత్తా-అసత్తా-సదసత్తా-భిన్నమా-అభిన్నమా-భిన్నా
భిన్నమా-సావయవమా- నిరవయవమా- ఉభయాత్మకమా-
అనిన నన్నివిధంబులై యున్నది॥ "యదాతమస్థంనదివానరా
త్రిర్నసన్నచాసచ్ఛివఏవకేవలః। తతఏకఏవాగ్రఅసీత్" అనివే
దశ్రుతులయందు సృష్టికంటె పూర్వమందు శివశక్తియై సనా
తనయైయుండి సృష్టికాలమునందు త్రిగుణాత్మకయై పరిణా
మించి సర్వజీవులకు వివిషయానుభూతిచే ఖేదమోదములు
గలుగజేయుచు సర్వజనులయందు "అహమజ్ఞః" అనే స్వాను
భవసిద్ధమై సుషుప్తియందున్ను మహాప్రళయమందున్ను సర్వ

గాదు.కొందరీమాయను.“యామాసామాయా” అనేవ్యుత్పత్తిచే మాయయభావపదార్థమందురు అదిప్రత్యక్షానుభవ విరుద్ధము „మాయాంతుప్రకృతింవిద్యా” త్తనేశ్రుతియందు మాయయనగా నిత్యానపాయినియైన శివశక్తియని చెప్పియున్నది గాన శ్రుతివిరుద్ధము. “తస్యాభిధ్యానాద్యోజనా త్తత్వభావాద్భూయస్యాంతే విశ్వమాయానివృత్తిః” అనే శ్రుతియందు శివయోగధ్యానజ్ఞానాదులచే మాయానివృత్తి చెప్పియున్నదిగనుక అభావపదార్థమునకు నివృత్తియుండదు గనుక యుక్తివిరుద్ధము లోకములో రాజుదయచే చోరుని కారాగృహనిర్ముక్తుని చేసినను శృంఖవిముక్తి చేయించినను—పశుపాలకుడు పశుకంఠలగ్నపాశమును దయచే విడిచినను వాటికెట్లు భావము గలుగదో అట్లే పరమేశ్వరుడు స్వోపాస్యులగు ముక్తులకు కృపాళుత్వముచే మాయాపాశమును విడిపించినను మాయకభావము సెప్పగూడదు గాన అనుభవవిరుద్ధము॥ „నిరధిష్ఠానశక్తెరభావా” త్తనే న్యాయముగా శక్తునికి మిథ్యాత్వము వస్తేనేకాని శక్తిమిథ్యాత్వము సంభవింగదు॥ „పరాస్యశక్తిర్వివిధైవశ్రూయతే స్వాభావికీజ్ఞాన బలక్రియాచ॥ యతోవా ఇమానిభూతాని జాయంతే॥” ఇటువంటి శ్రుతులయందు బ్రహ్మసవిశేషమని చెప్పియున్నది గనుకను నిర్విశేషమందు ప్రత్యక్షానుమానోపమానశాబ్దార్థాపత్యనుపలబ్ధ రూ

గాదు.కొందరీమాయను.“యామాసామాయా” అనేవ్యుత్పత్తిచే మాయయభావపదార్థమందురు అదిప్రత్యక్షానుభవ విరుద్ధము .“మాయాంతుప్రకృతింవిద్యా” త్తనేశ్రుతియందు మాయయనగా నిత్యానపాయినియైన శివశక్తియని చెప్పియున్నది గాన శ్రుతివిరుద్ధము. “తస్యాభిధ్యానాద్యోజనాత్తత్త్వభావాద్భూయస్యాంతే విశ్వమాయానివృత్తిః” అనే శ్రుతియందు శివయోగధ్యానజ్ఞానాదులచే మాయానివృత్తి చెప్పియున్నదిగనుక అభావపదార్థమునకు నివృత్తియుండదు గనుక యుక్తివిరుద్ధము లోకములో రాజుదయచే చోరుని కారాగృహానిర్ముక్తుని చేసినను శృంఖవిముక్తి చేయించినను-పశుపాలకుడు పశుకంఠలగ్నపాశమును దయచే విడిచినను వాటికిల్లు భావము గలుగదో అట్లే పరమేశ్వరుడు స్వోపాస్యులగు ముక్తులకు కృపాళుత్వముచే మాయాపాశమును విడిపించినను మాయకభావము సెప్పగూడదు గాన అనుభవవిరుద్ధము॥ “నిరధిష్ఠానశక్తైరభావా” త్తనే న్యాయముగా శక్తునికి మిథ్యాత్వము వస్తేనేకాని శక్తిమిథ్యాత్వము సంభవింగదు॥ “పరాస్యశక్తిర్వివిధైవశ్రూయతే స్వాభావికీజ్ఞానబలక్రియాచ॥ యతోవా ఇమానిభూతాని జాయంతే॥” ఇటువంటి శ్రుతులయందు బ్రహ్మనవిశేషమని చెప్పియున్నది గనుకను నిర్విశేషమందు ప్రత్యక్షానుమానోపమానశాబ్దార్థాపత్యనుపలబ్ధ రూ

విరోధమున్ను గలదు "జ్యోతిష్టోమేన స్వర్గ కామోయజేత క్షీణే పుణ్యే మర్త్యలోకం విశలంతి। తయోరన్యః పిప్పలం స్వాద్వత్త్య నశ్నన్నన్యో అభిచాకశీతి। అజో హ్యేకోజుష మాణోన్య శేతే జహాత్యే నాంభుక్త భోగామజ్యోనః" ఇటువంటి శ్రుతి శతములకు విరోధమున్ను అచేతనమైన అంతఃకరణమునకు జ్ఞానేచ్ఛాదులు సంభవించవు అలా సంభవించే టట్లైతే ఘటాది జడజాతి కంతకు కర్తృత్వము సంభవించేని॥ "అహంపశ్యామి జానామికరోమిశృణోమిగచ్ఛామి" ఇటువంటి యనుభవమున్ను ఆత్మకే యున్నట్లు సర్వానుభవ సిద్ధమై యున్నదిగనుక యుక్తి విరోధమున్ను అనుభవ విరోధమున్ను సంభవించును సుప్త్యాదుల యందెందుకు జీవునికి గర్తృత్వము గనుబడదంటే కులాలకు విందాములకు చక్రదండ తురి వేమాదిసామగ్రి సాకల్యసంపత్తి లేనప్పుడు ఘటపటాది నిర్మాణ శక్త్యుద్బుద్ధముగాక కార్యోత్పత్తి కానట్లు సుప్తావస్థ యందు జీవునికి శరీరేంద్రియాది సాపేక్ష లేకపోవుటచే కర్తృత్వప్రకటన కాలేదు "ఆత్మా మనసాసంయుజ్యతే మన ఇంద్రియేణ ఇంద్రియమర్థేనతతః ప్రత్యక్ష॥ "శ్రు॥ యద్ధిమనసా ధ్యాయతెతద్వాచావదతి తత్కర్మణాకరోతి" అనే న్యాయ శాస్త్ర శ్రుతులయందుగూడా బాహ్యాంతరేంద్రియసంయోగ కాలమునందే జీవునికి కర్తృత్వము ప్రకటించునని చెప్పియు

విరోధమున్ను గలదు "జ్యోతిష్టో మెనస్వర్గ కామోయజేత క్షీణె పుణ్యె మర్త్యలోకం విశలంతి। తయోరన్యః పిప్పలం స్వాద్వత్య నశ్నన్నన్యో అభిచాకశీతి। అజోహ్యే కోజుష మాణోన్య శేతే జహాత్యే నాంభుక్త భోగామజోన్యః" ఇటువంటిశ్రుతి శతములకు విరోధమున్ను ఆచేతనమైన అంతఃకరణమునకు జ్ఞానేచ్ఛాదులు సంభవించవు అలా సంభవించే టట్లైతే ఘటాది జడజాతి కంతకు కర్తృత్వము సంభవించేని॥ "అహంపశ్యామి జానామికరో మ్యిశృణో మిగచ్ఛామి" ఇటువంటి యనుభవమున్ను ఆత్మకే యున్నట్టు సర్వానుభవసిద్ధమై యున్నదిగనుక యుక్తి విరోధమున్ను అనుభవ విరోధమున్ను సంభవించును సుప్త్యాదుల యందెందుకు జీవునికి గర్తృత్వము గనుబడదంటే కులాలకు విందాములకు చక్రదండతురి వేమాదిసామగ్రి సాకల్యసంపత్తి లేనప్పుడు ఘటపటాదినిర్మాణ శక్త్యుద్బుద్ధముగాక కార్యోత్పత్తి కానట్లు సుప్తావస్థయందు జీవునికి శరీరేంద్రియాది సాపేక్ష లేకపోవుటచే కర్తృత్వప్రకటన కాలేదు "ఆత్మా మనసాసంయుజ్యతే మన ఇదియేణ ఇంద్రియమర్థేనతతః ప్రత్యక్ష॥ "శ్రు॥ యద్ధిమనసాధ్యాయతెతద్వాచావదతి తత్కర్మణాకరోతి" అనే న్యాయశాస్త్ర శ్రుతులయందుగూడా బాహ్యాంతరేంద్రియసంయోగకాలమునందే జీవునికి కతృత్వము ప్రకటించునని చెప్పియు

ఎచటెచట జడమునకు గర్తృత్వము సెప్పియున్నదో అక్క
డక్కడ చేతను నికేతకర్తృత్వము సెందునని తెలియుము
త్రివిధకరణ విశిష్టుడైన జీవునకు కరణత్రయముచే సంభవిం
చెడి త్రివిధకర్మము లెవ్వి యనిన సావయవతత్వ చింతయు
పరలోక చింతయు పరహిత ప్రాప్తి చింతయు భక్తిజ్ఞాన వైరా
గ్యబోధో పరతిధ్యాన యోగాదిచింతయు మనస్సుచే జీవుడు
చేసే పుణ్యకర్మంబులు సర్వదా పరిస్పందనవనితాది చింతయు
పరాపకార చింతయు ధార్మాభావ చింతయు వేదశాస్త్రాద్య
ప్రమాణ చింతయు పరలోకాద్య భావచింతయు మొదలైనవి
మనోవిశిష్టుడైన జీవకృత పాపకర్మంబులు శివకేశవాదిధ్యాన
కాలమునందు బుట్టిన దుర్విషయచింత మనోవిశిష్టుడైన జీవ
కృత మిశ్రకర్మ వేదశాస్త్ర గాయత్రీ పంచాక్షర్యాది పఠనం
బును పరోపకార వార్తాదులు మొదలయినవి వాగ్విశిష్టుడైన
జీవుని పుణ్యకర్మంబులు శివకేశవ పితృమాతృ భ్రాతృ సాధు
జన నిందాపవాదలు వాగ్విశిష్టుడైన జీవుని పాపకర్మంబులు
శివకేశవాది పూజాకాలంబుల అధ్యయన కాలంబున లౌకిక
వాగాడంబరములు వాగ్విశిష్ట జీవకృత మిశ్రకర్మంబులు గురు
దేవతా నమస్కారగంగాస్నాన జ్యోతిష్టోమాది సత్కర్మాచర
ణములు స్థూలశరీర విశిష్టుడైన జీవకృత పుణ్యకర్మంబులు
బ్రహ్మహత్య సురాపానస్వర్ణస్తేయ గురుతల్ప గమనాదిమ

నెచటెచట జడమునకు గర్తృత్వము సెప్పియున్నదో అక్క డక్కడ చేతను నికేతత్కర్తృత్వము నెందునని తెలియుము త్రివిధకరణ విశిష్టుడైన జీవునకు కరణత్రయముచే సంభవించెడి త్రివిధకర్మము లెవ్వి యనిన సావయవతత్వ చింతయు పరలోక చింతయు పరహిత ప్రాప్తి చింతయు భక్తిజ్ఞాన వైరాగ్యబోధో పరతిధ్యాన యోగాదిచింతయు మనస్సుచే జీవుడు చేసే పుణ్యకర్మంబులు సర్వదా సత్క్రందనవనితాది చింతయు పరాపకార చింతయు ధార్మాభావ చింతయు వేదశాస్త్రాద్య ప్రమాణ చింతయు పరలోకాద్య భావచింతయు మొదలైనవి మనోవిశిష్టుడైన జీవకృత పాపకర్మంబులు శివకేశవాదిధ్యాన కాలమునందు బుట్టిన దుర్విషయచింత మనోవిశిష్టుడైన జీవకృత మిశ్రకర్మ వేదశాస్త్ర గాయత్రి పంచాక్షర్యాది పఠనంబును పరోపకార వార్తాదులు మొదలయినవి వాగ్విశిష్టుడైన జీవుని పుణ్యకర్మంబులు శివకేశవ పితృమాతృ భ్రాతృ సాధుజన నిందాపవాదలు వాగ్విశిష్టుడైన జీవుని పాపకర్మంబులు శివకేశవాది పూజాకాలంబుల అధ్యయన కాలంబున లౌకిక వాగాడంబరములు వాగ్విశిష్ట జీవకృత మిశ్రకర్మంబులు గురుదేవతా నమస్కారగంగాస్నాన జ్యోతిష్టోమాది సత్కర్మాచరణములు స్థూలశరీర విశిష్టుడైన జీవకృత పుణ్యకర్మంబులు బ్రహ్మహత్య సురాపానస్వర్ణ స్తేయ గురుతల్ప గమనాదిమ

గలిగెడి బుద్ధివృత్తిని గ్రహమనియు క్రోధమనియు తా
ష్టించి సంపాదించిన పదార్థంబు లెవ్వరికిన్యూగూడదనే ఒ
వృత్తి లోభమనియు కులగూావన విద్యాధన ధాన్యాదులచే
గర్వించి కృత్యా కృత్యవిచారంబు లెరుంగని బుద్ధివృత్తి మద
మనియు తనకంటె యుత్కృష్టులున్నవారి యతిశయము నోర్వ
నిబుద్ధివృత్తి మాత్సర్యమనియు పరాపకార్య చింతాయుక్త
చిత్తవృత్తి ఈర్ష్యయనియు పరసంపత్తుల కోర్వకుండు చి
వృత్తి అసూయ యనియు తన దానధర్మాదులు బహులు
మెచ్చవలెననే మనోవృత్తికి దంభమనియు సర్వజనులు దనకు
విధేయులై యుండవలెననే మనోవృత్తి దర్పమనియు తానెవ
రికి లోబడననియు అందరు తనయాజ్ఞకు లోబడియుండవలయు
పట్టిన కార్యనిర్వాహకము జేసికొనే సామర్థ్యము నాకేయున్న
దనే మనోవృత్తి హంకారమనియు శు శుభములయిన
సర్వకా ... చేయువలయుననే చిత్త ... ఇచ్ఛయనియు
తనమర ... దెలియనివ్వక ఇతరుల మర్మమును దె
లిసికొని ...ంచి పరుల కపకారం బొనర్చు బుద్ధివృత్తి కపట
మనియు గురుచరేశ్వర సేవా వేదాంత శ్రవణాదులయం
దృఢవిశ్వాసము గలుగక ముందెప్పుడో చేయుదమనే జాడ్య
రూపబుద్ధివృత్తి అశ్రద్ధయనియుం జెప్పబడును ఈరాగద్వే
షాది విచారమువలన ...లమే యునిన ... ...లుష్యతకి వచ్చును

గలిగెడి బుద్ధివృత్తిని గ్రహమనియు క్రోధమనియు తా[illegible]
ష్టించి సంపాదించిన పదార్థంబు లెవ్వరికియ్యగూడదనే ఒ[illegible]
వృత్తి లోభమనియు కులయావన విద్యాధన ధాన్యాదులచే
గర్వించి కృత్యాకృత్యవిచారంబు లెరుంగని బుద్ధివృత్తి మద
మనియు తనకంటె యుత్కృష్టులున్నవారి యతిశయము నోర్వ
నిబుద్ధివృత్తి మాత్సర్యమనియు పరాపకార్య చింతాయుక్త
చిత్తవృత్తి ఈర్ష్యయనియు పరసంపత్తుల కోర్వకుండు చి[illegible]
వృత్తి అసూయ యనియు తన దానధర్మాదులు బయలు[illegible]
మెచ్చవలెననే మనోవృత్తికి దంభమనియు సర్వజనులు దనకు
విధేయులై యుండవలెననే మనోవృత్తి దర్పమనియు తానెవ
రికి లోబడననియు అందరు తనయాజ్ఞకు లోబడియుండవలయు
పట్టిన కార్యనిర్వాహకము జేసికొనే సామర్థ్యము నాకేయున్న
దనే మనోవృత్తి [illegible]హంకారమనియు శు[illegible] శుభములయిన
సర్వకా[illegible] [illegible]యవలయుననే చిత్త[illegible] ఇచ్ఛయనియు
తనమర[illegible] దెలియనివ్వక ఇతరుల మర్మమును దె[illegible]
సికొని [illegible]ంచి పరుల కపకారం బొనర్చు బుద్ధివృత్తి కపట
మనియు గురుచరేశ్వర సేవా వేదాంత శ్రవణాదులయం[illegible]
దృఢవిశ్వాసము గలుగక ముందెప్పుడో చేయుదమనే జాడ్య
రూపబుద్ధివృత్తి అశ్[illegible]యనియుం జెప్పబడును ఈరాగద్వే
షాది విచారమువలన [illegible]లమే మనిన రాగాదులు స్వతః వచ్చును

న్యాయముచే రాగద్వేషాదులున్న దుఃఖానుభవముండును లేకున్న లేవు అవెందుచే గల్గునంటే యభిమానముచే వచ్చును అదెట్లనిన లోకములో స్త్రీలు స్త్రీలము భార్యలమనే యభిమానముగలిగి భర్తృ శుశ్రూషగృహారామసంరక్షణ పాకక్రియాదు లొనర్చుచుందురు పురుషులున్ను స్వాభిమానముచే అధ్యయనకృషి వాణిజ్యసేవాదులను జేయుచుందురు వానిచే సంసారపోషణంబును నిత్యనైమిత్తిక కామ్యకర్మానుష్ఠాన సప్తసంతానాదులను జేయుచుందురు రాగాదుల కభిమానమే మూలము గనుక ముముక్షువులయినవారు వర్ణాశ్రమాద్యభిమానంబులు విడిచి గురుభక్తి వేదాంతశ్రవణసాధువిశ్వాస పరమేశ్వర నిష్ఠాగరిష్ఠులై యుండవలయును స్వాభిమానత్యాగమువలన దుఃఖనివృత్తి గలిగి సుఖింతురు ఇందుకు సుషుప్తి మూర్ఛాదులే దృష్టాంతములు ఈయభిమాన మెందుచేత వచ్చున్నదనిన యవివేకముచేత వచ్చుచున్నది అదేలాగనిన సర్వజనులకు నేను బ్రాహ్మణుడను క్షత్రియుడను వైశ్యుడ శూద్రుడను అని యభిమానము వచ్చుచున్నది ఈయభిమానము దేని నవలంబించి వచ్చుచున్నదనిన శరీరము నవలంబించి వచ్చినదని చెప్పదామంటే శరీరము క్షత్రియాదులకున్ను గలదు గనుక నది కారణముగాదు శిఖాయజ్ఞోపవీతాదుల నవలంబించి వచ్చినదంటే తంతువాయుదు మొదలగువారికిన్ని

న్యాయముచే రాగద్వేషాదులున్న దుఃఖానుభవముండును లేకున్న లేవు అవెందుచే గల్గునంటే యభిమానముచే వచ్చును అదెట్లనిన లోకములో స్త్రీలు స్త్రీలము భార్యలనునే యభిమానముగలిగి భర్తృ శిశూశ్రుషగృహారామసంరక్షణ పాకక్రియాదులొనర్చుచుందురు పురుషులున్ను స్వాభిమానముచే అధ్యయనకృషి వాణిజ్యసేవాదులను జేయుచుందురు వానిచే సంసారపోషణంబును నిత్యనైమిత్తిక కామ్యకర్మానుష్ఠాన సప్తసంతానాదులను జేయుచుందురు రాగాదుల కభిమానమే మూలము గనుక ముముక్షువులయినవారు వర్ణాశ్రమాద్యభిమానంబులు విడిచి గురుభక్తి వేదాంతశ్రవణసాధువిశ్వాస పరమేశ్వర నిష్ఠాగరిష్ఠులై యుండవలయును స్వాభిమానత్యాగమువలన దుఃఖనివృత్తి గలిగి సుఖింతురు ఇందుకు సుషుప్తి మూర్ఛాదులే దృష్టాంతములు ఈయభిమాన మెందుచేత వచ్చున్నదనిన యవివేకముచేత వచ్చుచున్నది అదేలాగనిన సర్వజనులకు నేను బ్రాహ్మణుడను క్షత్రియుడను వైశ్యుడ శూద్రుడను అని యభిమానము వచ్చుచున్నది ఈయభిమానము దేని నవలంబించి వచ్చుచున్నదనిన శరీరము నవలంబించి వచ్చినదని చెప్పదామంటే శరీరము క్షత్రియాదులకున్ను గలదు గనుక నది కారణముగాదు శిఖాయజ్ఞోపవీతాదుల నవలంబించి వచ్చినదంటే తంతువాయుడు మొదలగువారికిన్ని

అయస్త్రమాత్రిదులయందు స్వాభావసిద్ధములైన మలినములవ
జీవునియందు స్వాభావసిద్ధమై స్వజ్ఞాన శివజ్ఞానములు లేకుం
మాటిమాటికి బుద్ధికి మరుపు బుట్టించుచుండనది. తూ
జ్ఞానమనగా దూదిసలుసులను దనయందు జేర్చుకొనున్న
సర్వజగద్వాసనలతో గూడా దనయందు జీవుని జేర్చుకొను
జీవులకేమియు దెలియనివ్వకుండా గాఢవటమువలె గప్పేసు
షు ప్తిస్థాలాజ్ఞానమనగా "అహమజ్ఞః" అనే స్వానుభవసిద్ధమై
దేహేంద్రియాదులే నేనని దేహసంబంధు లందరు నావారే
యనునది శరీరాదివ్యవహారములచే బ్రాహ్మణత్వాది ధర్మ
ముల నవలంబించి యెఱుగుచున్నాడుగాని యీశరీరేంద్రియ
వర్ణాశ్రమాది ధర్మములను గురుతెరిగే యెఱుకరూపుడనై
దహరకుహరమందణురూపుడనై భగవదంశుడనై యున్నాననే
జ్ఞానము లేదు గనుక జీవునకు స్వజ్ఞానము లేదని చెప్పవచ్చును.
కమునందా బాలవృద్ధులకు నీశ్వరు డొకడున్నాడనో పరో
క్షజ్ఞానమున్నను జీవాంతర్యామియై బుద్ధిప్రేరకుడై బాహ్యా
భ్యంతరములయందు నిర్వికల్పపరమాకాశస్వరూపుడై ప్రకా
శించుచున్నాడనే యపరోక్షజ్ఞాన మొకరికిన్ని లేదు గనుక
శివజ్ఞానము ... చెప్పవచ్చును. ఇట్లు స్వజ్ఞాన శివజ్ఞానము
లులేకుండా ... "...ణోహా" మిటువంటి యవివేక మెందు
చేత వచ్చి... యజ్ఞానముచే గలిగినది. అజ్ఞాన మెట్లుగలి

అయుక్తమాత్రిదులయందు స్వభావసిద్ధములైన మలినములవ
జీవునియందు స్వభావసిద్ధమై స్వజ్ఞాన శివజ్ఞానములు లేకుం
మాటిమాటికి బుద్ధికి మరుపు బుట్టించుచుండనది. తూ
జ్ఞానమనగా దూదినలుసులను దనయందు జేర్చుకొనున్న
సర్వజగద్వాసనలతోగూడా దనయందు జీవుని జేర్చుకొను
జీవులకేమియు దెలియనివ్వకుండా గాఢపటమువలె గప్పేసు
షుప్తిస్థాలాజ్ఞానమనగా ‹‹అహమజ్ఞః›› అనే స్వానుభవసిద్ధమై
దేహేంద్రియాదులే నేనని దేహసంబంధు లందరు నావారే
యనునది శరీరాదివ్యవహారములచే బ్రాహ్మణత్వాది ధర్మ
ముల నవలంబించి యెఱుగుచున్నాడుగాని యీశరీరేంద్రియ
వర్ణాశ్రమాది ధర్మములను గురుతెరిగే యెఱుకరూపుడనై
దహరకుహరమందణురూపుడనై భగవదంశుడనై యున్నాననే
జ్ఞానము లేదు గనుక జీవునకు స్వజ్ఞానము లేదని చెప్పవచ్చును.
కమునందా బాలవృద్ధులకు నీశ్వరు డొకడున్నాడనో పరో
జ్ఞానమున్నను జీవాంతర్యామియై బుద్ధిప్రేరకుడై బాహ్యా
భ్యంతరములయందు నిర్వికల్పపరమాకాశస్వరూపుడై ప్రకా
శించుచున్నాడనే యపరోక్షజ్ఞాన మొకరికిన్ని లేదు గనుక
శివజ్ఞానము చెప్పవచ్చును. ఇట్లు స్వజ్ఞాన శివజ్ఞానము
లులేకుండా ‹‹ ...ణోహ›› మిటువంటి యవివేక మెందు
త వచ్చి యజ్ఞానముచే గలిగినది. అజ్ఞాన మెట్లుగలి

యవత్వములు విరుద్ధమని మాయసావయవనిరవయవములూ భిన్నాభిన్నములుగా దనిర్వాచ్యమనియు- అనిర్వాచ్యమనగా మిథ్యాభూతమనియు జెప్పుదురు. ఆలాచెప్పితే శ్రుత్యుక్త భవవిరుద్ధమువచ్చును "మాయాంతుప్రకృతింవిద్యా" త్తని యెడి శ్రుతియందును "యత్తత్కారణమవ్యక్త" మనియెడి స్మృతియందున్ను అజన్యము సదసదాత్మకమనియు యీశ్వర శక్తియనియుం జెప్పుచున్నది అహమజ్ఞః అనే సర్వజనాను భూతికిన్ని సర్వజనులకు జగన్మోహము గలుగజేసి సంసారనిమ గ్నులను జేయుటవలన సర్వానుభవమునకున్ను విరుద్ధమువచ్చు మగనుక ". యామాసామాయా" అనే వ్యుత్పత్తిచే మాయకు మిథ్యాత్వము సెప్పగూడదు. "నద్రూపాపరమామాయాచి ద్రూపోజీవఉచ్యతే । సచ్చిదానందరూపస్యాచ్ఛివః పరమ కారణః । తథాపిపాచ ప్రకృతౌ సత్వాసత్వం ప్రతీయతే । సత్వంచిదచిదాత్మత్వం తమఃపాశ విలక్షణం । స్వతంత్రత్వం మహేశస్య స్వభావఃపరిగీయతే॥" అని శైవపురాణమందు తత్వత్రయనిరూపణము జెప్పియున్నది ఆతీరుగానే శ్రుత్యు క్త్యనుభవములు గలిగియున్నవి గనుక నిదే నిశ్చయము. నిరాలంబ వనిషత్తు॥ "మహదహంకారపృథివ్యప్తేజోవాయ్వా కాశాత్మకత్వేనబృహద్రూపేణాండకోశేన కర్మజ్ఞానార్థరూప యా భానమానమద్వితీయ మఖిలోపాధివినిర్ముక్తం తత్సకల

త్వవత్వములు విరుద్ధమని మాయసావయవనిరవయవము-భిన్నాభిన్నములుగా దనిర్వాచ్యమనియు- అనిర్వాచ్యమనగా మిథ్యాభూతమనియు జెప్పుదురు. ఆలాచెప్పితే శ్రుత్యుక్త-భవవిరుద్ధమువచ్చును "మాయాంతుప్రకృతింవిద్యా" త్తని యెడి శ్రుతియందును "యత్తత్కారణమవ్యక్త" మనియెడి స్మృతియందున్ను అజన్యము సదసదాత్మకమనియు యీశ్వర శక్తియనియుం జెప్పుచున్నది అహామజ్ఞః అనే సర్వజనాను భూతికిన్ని సర్వజనులకు జగన్మోహము గలుగజేసి సంసారనిమగ్నులను జేయుటవలన సర్వానుభవమునకున్ను విరుద్ధమువచ్చునుగనుక ". యామాసామాయా" అనే వ్యుత్పత్తిచే మాయకు మిథ్యాత్వము సెప్పగూడదు. "నద్రూపాపరమామాయాచిద్రూపోజీవఉచ్యతే । సచ్చిదానందరూపస్యాచ్ఛివః పరమకారణః । తథాపిపాచ ప్రకృతౌ నత్వాసత్వం ప్రతీయతే । పత్వంచిదచిదాత్మత్వం తయోఃపాశ విలక్షణం । స్వాతంత్రత్వం మహేశస్య స్వభావఃపరిగీయతె॥" అని శైవపురాణమందు తత్వత్రయనిరూపణము జెప్పియున్నది ఆతీరుగానే శ్రుత్యుక్త్యనుభవములు గలిగియున్నవి గనుక నిదే నిశ్చయము. నిరాలంబ వనిషత్తు॥ "మహదహంకారపృథివ్యప్తేజోవాయ్వాకాశాత్మకత్వేనబృహద్రూపేణాండకోశేన కర్మజ్ఞానార్థరూప య- భానమానమద్వితీయ మఖిలోపాధివినిర్ముక్తం తత్సకల

నంగీకరించితే అర్ధజరతిన్యాయముగా సర్వశ్రుతుల కప్రమా ణ్యము సిద్ధించుటచే నాస్తికత్వప్రసక్తి వచ్చును సర్వవేద వేదాంత సిద్ధాంతకర్తయగు వేదవ్యాసులవారి మతమును భేదాభేదమతమేను అదెట్లనిన "అధికంతుభేదనిర్దేశాత్ - భే వ్యపదేశాచ్చాన్యః-" అనెడి సూత్రములచే స్వతస్సిద్ధభేదము నున్ను "తదనన్యత్వ మారంభణశబ్దాదిభ్యః" అనే సూత్ర ములయందభేదమునున్ను "ఉభయవ్యపదేశాదహికుండలవత ద్వాదశామహాదుభయవిధంబాదరాయణోక్తః." అనే సూ[త్ర] ములయందు సర్వశ్రుతి సమన్వయరూపోభయాత్మకద్వైతా ద్వైతము నే స్వమతముగా కంఠోక్తిగా చెప్పియున్నారు సూత సం[హి]తయందున్ను "కేచిదద్వైతమాశ్రిత్య బిడాలవ్రతి నూ నరా । రుద్రేణసామ్యమన్యేషాం ప్రవదంతివిమోహితాః॥" అనేశ్లోకములో శ్రుత్యేకదేశీయమగు మిథ్యాద్వైతమతము దనదిగానట్లు చెప్పియున్నారు స్వభావభేదమునకు నివృత్తియు "క్షీరవద్ధి" అనే సూత్రముచే వ్యాసులవారే కంఠోక్తిగా [చె]ప్పియున్నారు. శ్రీకృష్ణమూర్తి కృష్ణగీతలయందు "సాంఖ్య [యో]గౌపృథగ్బా[లాః] ప్రవదంతి నపండితాః। ఏకంసాంఖ్యంచ యోగంచ [యః పశ్యతి స పశ్య]త్యతి" అనే శ్లోకముచే భేదప్రధాన మయిన సా[ంఖ్యమతమును] భేదప్రధానమయిన యోగమత [మును] నొకటిగా [చె]ప్పియున్నా[రు] ఆకృష్ణగీతలయందే "అన-

వంగీకరించితే అర్ధజరతిన్యాయముగా సర్వశ్రుతుల కప్రామా
ణ్యము సిద్ధించుటచే నాస్తికత్వప్రసక్తి వచ్చును సర్వవేద
వేదాంత సిద్ధాంతకర్తయగు వేదవ్యాసులవారి మతమున్ను
భేదాభేదమతమేను అదెట్లనిన "అధికంతుభేదనిర్దేశాత్-భే
వ్యపదేశాచ్చాన్యః-" అనెడి సూత్రములచే స్వతస్సిద్ధభేదము
నున్ను "తదనన్యత్వ మారంభణశబ్దాదిభ్యః" అనే సూత్ర
ములయందభేదమున్నును "ఉభయవ్యపదేశాదహికుండలవత
ద్వాదశామహోదుభయవిధంబాదరాయణోక్తః." అనే సూత్ర
ములయందు సర్వశ్రుతి సమన్వయరూపోభయాత్మకద్వైతా
ద్వైతము నే స్వమతముగా కంఠోక్తిగా చెప్పియున్నారు సూత
సం తయందున్ను "కేచిదద్వైతమాశ్రిత్య బిడాలవ్రతి నూ
నరా । రుద్రేణసామ్యమన్యేషాం ప్రవదంతివిమోహితాః॥"
అనేశ్లోకములో శ్రుత్యేకదేశీయమగు మిథ్యాద్వైతమతము
దనదిగానట్లు చెప్పియున్నారు స్వభావభేదమునకు నివృత్తియు
"క్షీరవద్ధి" అనే సూత్రముచే వ్యాసులవారే కంఠోక్తిగా
ప్పియున్నారు. శ్రీకృష్ణమూర్తి కృష్ణగీతలయందు "సాంఖ్య
గౌపృథగ్బా ప్రవదంతి నపండితాః। ఏకంసాంఖ్యంచ
యోగం వ్యతి" అనే శ్లోకముచే భేదప్రధాన
మయిన సా మన భేదప్రధానమయిన యోగమత
గా చెప్పియున ఆకృష్ణగీతలయందే అన-

యందు భక్తిరూపోపాసనారాధనచేతనే ఆరాధ్యుడైన మహాదేవుడు ఆరాధకుడైన జీవులకు సాక్షాత్కారమవును గాని మరియేవిధముచేత గాడని చెప్పియున్నది గనుక ముముక్షులైనవారలు భయభక్తిశ్రద్ధాపురస్సరముగా బరమేశ్వరోపాసన చేసి తరించవలెనని సర్వవేదాంతసిద్ధాంతరహస్యము.

ఇతి సర్వవేదాంతసిద్ధాంత మహాదేవమననే రాగద్వేషాది విచారోనామ షష్ఠపరిచ్ఛేద స్సమాప్తః.

వ॥ మల్లికార్జునశాస్త్రిణాసమ్యక్పరిష్కృతోయం పరిచ్ఛేదః.

యందు భక్తిరూపోపాసనారాధనచేతనే ఆరాధ్యుడైన మని దేవుడు ఆరాధకుడైన జీవులకు సాక్షాత్కారమవును గాని మరియేవిధముచేత గాడని చెప్పియున్నది గనుక ముముక్షులైనవారలు భయభక్తిశ్రద్ధాపురస్సరముగా బరమేశ్వరోపాసన చేసి తరించవలెనని సర్వవేదాంతసిద్ధాంతరహస్యము.

ఇతి సర్వవేదాంతసిద్ధాంత మహాదేవమననే రాగద్వేషాది
విచారోనామ షష్ఠపరిచ్ఛేద స్సమాప్తః.
వ॥ మల్లికార్జునశాస్త్రిణాసమ్యక్పరిష్కృతోయం
పరిచ్ఛేదః.

సుఖదుఃఖముల ననుభవించి నానని చెప్పియుండలేదు గను పుణ్యాపుణ్యఫల జనకములయిన నిత్యనైమిత్తిక కామ్యక ములను యజ్ఞాదిమహత్తరకర్మములను జేయఁగూడదు యెందుక నగా పితృదేవతలనుద్దేశించిచేసే పైతృమేధాదికముల చేపరలో కములయందున్న పితరాదులకున్ను సోమపౌండరీకాది క్రతువు లచే దేవేంద్రాది దేవతలకును తృప్తిగలుగుననియు దానివల్ల దమకు శ్రేయోభివృద్ధికలుగుననియు యజ్ఞమునందుజంపినపశువు లకు స్వర్గప్రాప్తి కలుగుననియు జెప్పెదరు అట్లయిన బ్రతికి తనతండ్రి నుద్దేశించి నొక మేడమీద గూర్చున్న మరియొకనికి భోజనము పెట్టించిన తండ్రికి తృప్తిగలిగితే తాము జేయుకా ర్యములన్నియు సఫలము లనినమ్మవచ్చును కనుక "నకురా న్నిష్ఫలంకర్మ" అనే న్యాయముగా నిష్ప్రయోజనములయిన ఈకర్మలను జేయుట వెఱ్ఱితనమేగాని లాభమేమియు లేదు. చెట్టు గూడపుట్టిన పచ్చిచెట్టుతోనె యెండినట్లు మాతాపి తృశుక్లశోణితములచే బుట్టిన ఈశరీరమందలి జ్ఞానరూపమై తెలివి శరీరముతో నశించునుగాని ఆయాత్మ వేరుగానుండ పరలోకమునకు వెళ్ళుతుందని భ్రమచేతనైనా చెప్పగూడదు. కొందరు దరి [illegible] నాథులను బట్టి బూర్వజన్మమున్నదని చెప్పు రు [illegible] వముచే దరిద్రమున్ను సంపూర్ణప్ర [illegible]

[illegible] చే [illegible] గాన [illegible] ఉన్నాడనే

సుఖదుఃఖముల ననుభవించి నానని చెప్పియుండ లేదు గ~ పుణ్యాపుణ్యఫల జనకములయిన నిత్యనైమిత్తిక కామ్యక ములను యజ్ఞాదిమహత్తరకర్మములను జేయగూడదు యెందుం నగా పితృదేవతలనుద్దేశించిచేసే పైతృమేధాదికముల చేపరలోకములయందున్న పితృాదులకున్ను సోమపౌండరీకాది క్రతువులచే దేవేంద్రాది దేవతలకును తృప్తిగలుగుననియు దానివల్ల దమకు శ్రేయోభివృద్ధికలుగుననియు యజ్ఞమునందుజంపినపశువులకు స్వర్గప్రాప్తి కలుగుననియు జెప్పాఘరు అట్లయిన ప్రతికి~ తనతండ్రి నుద్దేశించి నొక మేడమీద గూర్చున్న మరియొకనికి భోజనము వెట్టించిన తండ్రికి తృప్తిగలిగితే తాము జేయుగార్యములన్నియు సఫలము లనినమ్మవచ్చును కనుక "నకురాన్నిష్ఫలంకర్మ" అనే న్యాయముగా నిష్ప్రయోజనములయిన ఈకర్మలను జేయుట వెఱ్ఱితనమేగాని లాభమేమియు లేదు. చెట్టు గూడపుట్టిన పచ్చిచెట్టుతోనె యెండినట్లు మాతాపితృశుక్లశోణితములచే బుట్టిన ఈశరీరమందలి జ్ఞానరూపమై తెలివి శరీరముతో నశించునుగాని ఆయాత్మ వేరుగానుండ పరలోకమునకు వెళ్ళుతుందని భ్రమచేతనైనా చెప్పగూడదు. [illegible]ందరు దరి[illegible] నాథులను బట్టి బూర్వజన్మమున్నదని చెప్పా రు అది [illegible] వముచే దరిద్రమున్ను సంపూర్ణప్ర[illegible]

[illegible] చే [illegible] గాన [illegible]ఎప్పుడున్నా[illegible]నే

అదే చిత్తవునుగాన నదే దేవుడని చెప్పెదము వసుపు సున్నము గలిసి యెరుపయినట్లు పృథివ్యాది పంచభూతసంయోగము వలన ప్రపంచము బుట్టునంటే అచేతనములైన హారిద్రాచూర్ణసుధాచూర్ణములకు స్వతస్సంయోగమే గలుగదు. ఆసంయోగము చేతనసాంపేక్షితమైయే యున్నది. స్వల్పకార్యములైన ఘటపటాదులే చేతనసాపేక్ష లేనిదిగావు. అట్టివిషయములో నానావిధవిచిత్రములయిన ఈప్రపంచపదార్థములు చేతనులయిన మనుష్యాదులును చేతనసాపేక్ష లేకుండా యెట్లు గలుగును సత్పదార్థములై ప్రత్యక్షసిద్ధమైన ఘటాదులవలె కానరాలేదు గనుక దేవుడు లేడంటివేని "అంధశ్చంద్రోదయంయథా" అనే న్యాయముగా అంధునకు చంద్రుడు మొదలైన వస్తువులు గోచరించకపోయిన నెట్లుసర్వజనులకభావములుగావో అట్లజ్ఞానవిషయము గాకపోయిన మాత్రముచేత మాత్మ లేడని చెప్పకూడదు. "బ్రహ్మవిదాప్నోతిపరం- ... హ్మ- యోవేదనిహితంగుహాయాం పర మేవ్యో ... ... శ్రుతు యందు విద్వద్వేద్యుడు బ్రహ్మ యగునట్లు స్పష్టముగా జెప్పియున్నది. వసిష్టవిశ్వామిత్రగస్త్యాది మహర్షులు ... తను ... ధ్యా ములచే జ్ఞానముచేతను పరమ ... తమశిష్యులకు స్వాను ... మును జెప్పియు

అదే చిత్తవునుగాన నదే దేవుడని చెప్పెదము వసుపు సున్నము గలిసి యెరుపయినట్టు పృథివ్యాది పంచభూతసంయోగము వలన ప్రపంచము బుట్టునంటే అచేతనములైన హారిద్రాచూర్ణసుధాచూర్ణములకు స్వతస్సంయోగమే గలుగదు. ఆసంయోగము చేతనసాంపేక్షితమైయే యున్నది. స్వల్పకార్యము లైన ఘటపటాదులే చేతనసాపేక్షలేనిదిగావు. అట్టివిషయములో నానావిధవిచిత్రములయిన ఈప్రపంచపదార్థములు చేతనులయిన మనుష్యాదులును చేతనసాపేక్షలేకుండా యెట్లు గలుగును సత్పదార్థములై ప్రత్యక్షసిద్ధమైన ఘటాదులవలె కానరాలేదు గనుక దేవుడు లేడంటివేని "అంధశ్చంద్రోదయంయథా" అనే న్యాయముగా అంధునకు చంద్రుడు మొదలైన వస్తువులు గోచరించకపోయిన నెట్లుసర్వజనులకభావములుగావో అట్లజ్ఞానవిషయము గాకపోయిన మాత్రముచేత మాత్రమ లేడని చెప్పకూడదు. "బ్రహ్మవిదాప్నోతిపరం- ... హ్మ- యోవేదనిహితంగుహాయాం పర మేవ్యో ... శుతు యందు విద్వద్వేద్యుడు బ్రహ్మ యగునట్లు ... ముగా జెప్పియున్నది. వసిష్ఠవిశ్వామిత్ర గస్త్యాది మహర్షులు ... తను ... ధ్యా ములచే జ్ఞానముచేతను పరవ ... తమశిష్యులకు స్వాను ... వమును జెప్పియు

సూర్యాస్తమయ చంద్రోదయ చంద్రాస్తమయ శుక్రమూఢ శీ ... ష్ణవర్షా కాల వసంతాదిఋతుప్రవర్తనములన్నియు గాలము ... ట్లుగలుగుచుండును. జలమందు గరిగిపొయ్యే మృత్పిం ... జలమధ్యమునందు నిల్పుటయు నీళ్ళచే జల్లారకి య ... ని ... జలగ్రాహకశక్తిగలదానినిగా జేసి సముద్రమునం ... చుటయు నిరాధారముగా సూర్యమండల చంద్రమండ లాదులను నిల్పుటయు ఇటువంటి దుర్ఘటకార్యములే జీవులకు జేయుటకుశక్తిజాలదు గనుక నిట్టిదుర్ఘటవిచిత్రసృష్టికర్తయైన పరమాత్మ యొకడున్నాడని రాద్ధాంతపరచడమైనది ఈజగత్తు నీశ్వరుడు బుట్టించితే వాని నెవ్వరు పుట్టించిరి. అలా మరియొ కరి నంగీకరించితే అవ్యవస్థాప్రసంగము వచ్చునని ఈశ్వరుడు కులాలకువిందాదులవలె నిమిత్తకారణమాత్రుడుగాడు సాలె ... పురుగువలె అభిన్ననిమిత్తోపాదాన కారణుడు గనుక తనత్రిగు ... త్మిక భిన్నశక్తినే సృష్టికాలమునందు ప్రసరింపజేసి సంహార కాల ... న ... సంకోచింపజేయుచున్నాడు గాన అట్టి యునవ ... పాదు ... పక్షములోరావు ‘‘ ఆకాశశరీరం బ్రహ్మాన ... లక్ష్మి ప్రాణారామం మన ఆనంద ’’ మనే శ్రుతి చెప్పు టచే బర ... శరీరమయిన యాకాశమునకే ఆద్యంత ములయు ... ము ... లేవు గనుక ... రియైన ... మాత్మకెట్లు ... చ్చు ... అకాశమభావ ... ంటే ...

సూర్యాస్తమయము చంద్రోదయ చంద్రాస్తమయము శుక్రమూఢ
శీ... ష్ణవరా కాల వసంతాదిఋతుప్రవర్తనములన్నియు గాలము
...ట్లుగలుగుచుండును. జలమందు గరిగిపోవ్యే వృత్తిం
... జలమధ్యమునందు నిల్పుటయు నీళ్ళచే జల్లారెకి య
...ని ...ద్వజలగ్రాహకశక్తిగలదానినిగా జేసి సముద్రమునం
...చుటయు నిరాధారముగా సూర్యమండల చంద్రమండ
లాదులను నిల్పుటయు ఇటువంటి దుర్ఘటకార్యములే జీవులకు
జేయుటకుశక్తిజాలదు గనుక నిట్టిదుర్ఘటవిచిత్రసృష్టికర్తయైన
పరమాత్మ యొకడున్నాడని రాద్ధాంతపరచడమైనది ఈజగత్తు
నీశ్వరుడు బుట్టించితే వాని నెవ్వరు పుట్టించిరి. ఆలా మరియొ
కరి నంగీకరించితే అవ్యవస్థాప్రసంగము వచ్చుననిన ఈశ్వరుడు
కులాలకువిందాదులవలె నిమిత్తకారణమాత్రుడుగాడు సాలె
పురుగువలె అభిన్ననిమిత్తోపాదాన కారణుడు గనుక తనత్రిగు
...త్మిక భిన్నశక్తినే సృష్టికాలమునందు ప్రసరింపజేసి సంహార
కాల...న ... సంకోచింపజేయుచున్నాడు గాన అట్టి యీనవ
సాదు... పక్షములోరావు ‘‘ఆకాశశరీరం బ్రహ్మాన
... లక్ష్మి ప్రాణారామం మన ఆనంద ’’ మనే శ్రుతి చెప్పు
టచే బర... ...రీరమయ్యిన యాకాశమునకే ఆద్యంత
ములుయు ... ...ములులేవు గనుక ...రియైన ...
మాత్మకె... ...ప్పవచు... ఆకాశమభావ ... ...ంటే...

నవి తప్పకవచ్చుట చేతను సర్వసామాన్య లకు గోరనిపు(త కళతాద్రి వియోగదుఃఖము సంభవించుటయు కోరిన ధనధా న్యగృహారామక్షేత్ర రాజ్యాధి పతిత్వాదులు రాకపోవుటచే తను జీవులకు బూర్వజన్మము గలదనియు తత్తత్కర్మాన సా రముగా నీశ్వరుడు తత్తత్ఫలముల నిచ్చుచున్నాడనుటకు సం దేహమేమియు లేదు ఈపయిన చెప్పిన సుఖదుఃఖ మాతృపితృ శుక్లశోణితముల వైశ్యమ్యముచే వచ్చు...లు దానివల్ల శరీరాంగ వైకల్యములు రక్తశుక్ల ప్లీత నీ... వైషమ్యములు గలుగునుగాని సుఖదుఃఖాను భూతికలు,దు మరియు శిశువు బుట్టినతోడనే స్తన్యపానము అభ్యస్త ... వలె నాచరించుటయు బూర్వజన్మ మున్నందుకు ముఖ్య ప్ర మాణము ''యావత్సూర్య స్త పతితావత్పజన్యోవషః ...నే... ...గు సూర్యుడెంత వేడిమిగా బ్రకాశించునో ...క్ర వర్ష ... నియు ''యస్తున్వప్నే కాలం పురుషం పస్య తినపా... ...తి'' అనేకుత్యర్థములున్ను ఉపవేదమంత్రై వయాయు ... ...దు జెప్పిన మణిమంత్రౌష ధుల వలన రోగాది నివ ...ను వేదాంగమైన జ్యో...శ్శా స్త్రానుగతసూర్య ... శుక్రగురుమూఢాధులుసర్వా నుభవ... ప్రవ... నములు వేదాంగములు వే దార్థ ప్ర... దకస్మృతి... ...ణాములు ప్రమాణములగు

నవి తప్పక వచ్చుట చేతను సర్వసామాన్య లకు గోరినపుత్ర కళత్రాది వియోగదుఃఖము సంభవించుటయు కోరిన ధనధా న్యగృహారామక్షేత్ర రాజ్యాధిపతిత్వాదులు రాకపోవుటచే తను జీవులకు బూర్వజన్మము గలదనియు తత్తత్కర్మాన సా రముగా నీశ్వరుడు తత్తత్ఫలముల నిచ్చుచున్నాడనుటకు సం దేహమేమియు లేదు ఈపయిన చెప్పిన సుఖదుఃఖ మాతృపితృ శుక్లశోణితముల వైశ్యమ్యముచే వచ్చు దానివల్ల శరీరాంగ వైకల్యములు రక్తశుక్ల ప్లీహ నీ వైషమ్యములు గలుగునుగాని సుఖదుఃఖాను భూతికలు దు మరియు శిశువు బుట్టినతోడనే స్తన్యపానము అభ్యస్త వలె నాచరించుటయు బూర్వజన్మమున్నందుకు ముఖ్య ప్ర మాణము "యావత్సూర్య స్త వతితావత్ప్రజ వ్యోవష నే గు సూర్యుడెంత వేడిమిగా బ్రకాశించునో వర్ష నియు "యస్తుస్వప్నే కాలం పురుషం పస్య తిన ... తి" అనేకుత్యర్థములున్ను ఉపవేదమంత్రై నయాయు ... దు జెప్పిన మణిమంత్రౌష ధుల వలన రోగాది నివ ... ను వేదాంగమైన జ్యో ... శ్శా స్త్రానుగత సూర్య ... శుక్రగురుమూఢాధులు సర్వా నుభవ ... ప్రవ ... నములు వేదాంగములు వే దార్థ ... దకన ... మములు ప్రమాణములగు

జరిగించే కొన్ని క్రియలు విస్మృతి గుణము చేత ...
కారముగా జ్ఞాపకముండకపోవుటచేతను పత్రికలమీద
నాదివ్యాపారములను సక్రమముగా వ్రాసికొనుటయు స
నుభవసిద్ధమగుటచే బూర్వజన్మవ్యాపారజ్ఞానము లేకపోవుటచే
బూర్వజన్మము లేదనుట యున్మత్తప్రలాపమేను వృక్షముండ
జీర్ణములై వ్రాలినపత్రములై తిరిగి వృక్షమునందు బుట్టు
త్యక్తజీవశరీరములై తిరిగి పుట్టవు గాని బీజపదార్థము జ
తరముగలదు. ఈప్రపంచము వృక్షమువంటిది జీవులు
ములవంటివారు స్థూలశరీరములు వృక్షమునందు బుట్టిన ...
ములవంటివి పరలోకమందున్న పితృదేవతోద్దేశ్యముచే భూలో
కమందన్న దానాదు నొనర్చుటచే వారికి దృప్తి గలుగద-
చెప్పుట పిచ్చితనము అదేలాగనిన లోకములో చక్రవర్తి
పుట్టిన దినమునందు చచ్చినదినమునందు తద్రాజ్యమునం
జరిగించెడి యుత్సవశ్రవణముచే నారాజునకు సంతోష
గలుగుచుండగా దూరదృష్టి దూరశ్రవణాద్యసదృశమహి-
వంతులయిన పితృదేవ దేవాదుల నుద్దేశించి ఇహలోకము...
జేయు కర్మవలన వారికి దృప్తిగలుగుట కేమియాశ్చ...
యజ్ఞాదులయందు జంపెడి పశువులకు బదులుగా తవతం
డ్రినే చంపవలదా అన్నందుకు లోకముతో చక్రవర్తి నకు
దనగూతురందెంత ప్రేమయున్నను తనకంటె బీదవా నన్య

జరిగించే కొన్ని క్రియలు విస్మృతి గుణము చేత ...
కారముగా జ్ఞాపకముండకపోవుటచేతను పత్రికలమీద
నాదివ్యాపారములను సక్రమముగా వ్రాసికొనుటయు స
నుభవసిద్ధమగుటచే బూర్వజన్మవ్యాపారజ్ఞానము లేకపోవుటచే
బూర్వజన్మము లేదనుట యున్మత్తప్రలాపమేను వృక్షమునం
జీర్ణములై రాలినపత్రములై తిరిగి వృక్షమునందు బుట్టు
త్యక్తజీవశరీరములై తిరిగి పుట్టవు గాని బీజపదార్థము జ
తరముగలదు. ఈప్రపంచము వృక్షమువంటిది జీవులు
ములవంటివారు స్థూలశరీరములు వృక్షమునందు బుట్టిన పత్రి
ములవంటివి పరలోకమందున్న పితృదేవతోద్దేశ్యముచే భూలో
కమందన్న దానాదు నొనర్చుటచే వారికి తృప్తి గలుగద
చెప్పుట పిచ్చితనము అదేలాగనిన లోకములో చక్రవర్తి
పుట్టిన దినమునందు చచ్చినదినమునందు తద్రాజ్యమునం
జరిగించెడి యుత్సవశ్రవణముచే నారాజునకు సంతోష
గలుగుచుండగా దూరసృష్టి దూరశ్రవణాద్యసదృశమహి
వంతులయిన పితృదేవ దేవాదుల నుద్దేశించి ఇహలోకము...
జేయు కర్మవలన వారికి తృప్తిగలుగుట కేమియాశ...
యజ్ఞాదులయందు జంపెడి పశువులకు బదులుగా తనతం
డ్రినే చంపవలదా అన్నందుకు లోకముతో చక్రవర్తి నను
దనగూతురందెంత ప్రేమయున్నను తనకంటె బీదవాని నన్య

టయే మోక్షమందురు. అలాగైతే పశ్వాదులు నిస్సందేహముగా స్వమాతృపుత్రికాది గమనములున్ను స్వేచ్ఛా భక్షణయున్ను గలిగి ప్రవర్తించుచున్నవి గనుక వీరికన్న మిక్కిలి మోక్షముగలవియగును ఈమతవిచారము సేయ.. పశ్వాదులవలెనే యుక్తాయుక్త విచారములేక జిహ్వాగుహ్యచాపల్య ప్రవర్తకులై వరుసవావులులేక సంచరించెడివారేలిన ముఖ్యార్థము గాన మోక్షాపేక్షాప్రయుక్తులు నిరీశబుద్ధమిథ్యాద్వైతశూన్యాద్వైతాదులయందపేక్షయుంచ సర్వశ్రుతిసమన్వయభేదాభేదమతప్రయుక్తులు గావలయు... చెట్టునందుబుట్టిన పచ్చిచెట్టుతోనే నశించునట్లు శరీరము బుట్టిన మొదలుశరీరముతోనే బోవునన్నందు కుత్తర సుప్తిమూర్ఛాదులయందు శరీరమునువిడిచి యాత్మసూక్ష్మాణ శరీరప్రవిష్టమయ్యెందుట సర్వానుభవసిద్ధమై యుం

స్థూలాదిశరీరములకున్ను ఆత్మకున్ను వైలక్షణ్యానే ల్లగుటచేత బూర్వమందు చెప్పిన శ్రుత్యుక్త్యనుభవ - తను ఈశరీరవిలక్షణమైన యాత్మపుణ్యపాపోచిత యాతనాశరీర ప్రవిష్టుడై పరలోకమునకు వెళ్ళి పుణ్యపాపఫలముల ను భవించి తదే... పుణ్యాపుణ్యములను భూ.. కము నంగ.దరికి ద... ట్లనుభవించుచుందురు ...కొం దరు శరీరమేవచార ... రాత్మేతిపరిగీయతే" అనే ...

టయే మోక్షమందురు. అలాగైతే పశ్వాదులు నిస్సందేహముగా స్వమాతృపుత్రికాది గమనములున్ను స్వేచ్ఛాభక్షణయున్ను గలిగి ప్రవర్తించుచున్నవి గనుక వీరికన్న మిక్కిలి మోక్షముగలవియగును ఈమతవిచారము సేయ,, పశ్వాదులవలెనే యుక్తాయుక్త విచారములేక జిహ్వాగుహ్య చాపల్యప్రవర్తకులై వరుసవావులులేక సంచరించెడివా తేలిన ముఖ్యార్థము గాన మోక్షాపేక్షాప్రయుక్తులు నిరీశ బుద్ధమిథ్యాద్వైత శూన్యాద్వైతాదులయందపేక్షయుంచ సర్వశ్రుతిసమన్వయభేదాభేదమతప్రయుక్తులు గావలయు చెట్టునందుబుట్టిన పచ్చిచెట్టుతోనే నశించునట్లు శరీరము బుట్టిన మెరుకశరీరముతోనే బోవునన్నందు కుత్తర సుప్తిమూర్చాదులయందు శరీరమునువిడిచి యాత్మసూక్షణ శరీరప్రవిష్టమయ్యుండుట సర్వానుభవసిద్ధమై యుం స్థూలాదిశరీరములకున్ను ఆత్మకున్ను వైలక్షణ్యా బ్బగుటచేత బూర్వమందు చెప్పిన శ్రుత్యుక్త్యనుభవ తను ఈశరీరవిలక్షణమైన యాత్మపుణ్యపాపోచిత యా నా శరీర ప్రవిష్టుడై పరలోకమునకు వెళ్ళి పుణ్యపాపఫలముల ను భవించి తదే [illegible] పుణ్యాపుణ్యములను భూ [illegible] కము నంగందరికి ద [illegible] ట్లనుభవించుచుందురు [illegible] దరు శరీరమేవచార్వాకై రాత్మేతిపరిగీయతే'' అనే [illegible]

శ్రీశివాయ గురవేనమః.

శ్రీమహాదేవమనన్— అష్టపరిచ్ఛేద ప్రారంభః

శరీరత్రయవిలక్షణ ప్రకరణము.

పశురూపస్య జీవస్య పాశరూప తనుత్రయే।
అహంచేతి మహాభ్రాంతి వారణార్థంవిచింత్యతే॥

తనుపంచకవిశిష్టుడయిన జీవునికి శరీరపంచక ప్రతిబంధనివృత్తికొరకు తద్విచారమును చేయుచున్నారము. స్థూలసూక్ష్మకారణ మహాకారణ కైవల్యమ్ములని శరీరము లయిదు విధములు. తను-శరీర-దేహ సంజ్ఞల కర్థమెట్లనిన "తనునా" అనే ధాత్వర్థప్రకారము కృశించునది గనుక తనువనియు "శీర్యతేనశ్యతీతిశరీర" మనియు ఆధివ్యాధులచే దహింపబడునది గనుక దేహమనియుం బేరువచ్చెను. జరావ్యాధులచే స్థూలశరీర జీర్ణము దృష్టమగుచున్నది. సూక్ష్మకారణములకు వృద్ధిక్షయము లెట్లనిన సూక్ష్మశరీరమునకు రాగద్వేషాదులచే వృద్ధియు తత్వవిచారముచే నష్టియు కారణశరీరమునకు శివయోగధ్యానజ్ఞానాదులచే నాశమును సంభవించుచున్నవి. గాన నీమూటికి కూడుబేర్లువచ్చెను. మహాకారణకైవల్యములకు జీవపరిత్యక్తమే నాశమనబడును. రాజానుగ్రహమువల్ల చోరకర్మక్షయానంతరము చోరునికి కారాగృహపూర్వకశృంఖలనివృత్తి యేలాగో ఆలాగే జీవునికి శి

శ్రీశివాయ గురవేనమః.
శ్రీమహాదేవమననే_ అష్టపరిచ్ఛేద ప్రారంభః

శరీరత్రయవిలక్షణ ప్రకరణము.

పశురూపస్య జీవస్య పాశరూప తనుత్రయే।
అహంచేతి మహాభ్రాంతి వారణార్థంవిచింత్యతే॥

తనువంచకవిశిష్టుడయిన జీవునికి శరీరపంచక ప్రతిబం ధనివృత్తికొరకు తద్విచారమును చేయుచున్నారము. స్థూల సూక్ష్మకారణ మహాకారణ కైవల్యములని శరీరము లయిదు విధములు. తను_శరీర_దేహ సంజ్ఞల కర్థమెట్లనిన ‹‹తనునా అనే ధాత్వర్థప్రకారము కృశించునది గనుక తనువనిన్ ‹‹శీర్యతేనశ్యతీతిశరీర›› మనియు అధివ్యాధులచే దహింపబ నది గనుక దేహమనియుం బేరువచ్చెను. జరావ్యాధుల స్థూలశరీర జీర్ణము దృష్టమగుచున్నది. సూక్ష్మకారణములకు వృద్ధిక్షయము లెట్లనిన సూక్ష్మశరీరమునకు రాగ ద్వేషాదులచే వృద్ధియు తత్వవిచారముచే నష్టియు కారణశరీరమునకు శివయోగధ్యానజ్ఞానాదులచే నాశమును సంభవించుచున్నవి. గాన నీమూటికి మూడుబేర్లువచ్చెను. మహాకారణకైవల్య ములకు జీవపరిత్యక్తమే నాశమనబడును. రాజానుగ్రహము వల్ల చోరకర్మక్షయానంతరము చోరునికి కారాగృహనివృత్తి పూర్వకశృంఖలనివృత్తి యేలాగో ఆలాగే జీవునికి శివానుగ్ర

కర్మేంద్రియపంచకమును ప్రాణపంచకమును మనోబుద్ధులు రెండునుగూడి సప్తదశాత్మక లింగమాయెను. "షోడశకళాత్మకంలింగం ఏకోనవింశతికంలింగ" మని నానావిధములుగా లింగశరీరము సెప్పియున్నదంటివేని షోడశకళాత్మకమను మతమున నొక యంతఃకరణమే గ్రహింపవలెను. ఏకోనవింశతికం లింగమనుచో మనోబుద్ధి చిత్తాహంకారములు నాలుగు గ్రహింపవలయును. గాన విరోధమేమియు లేదు. శ్రోత్రత్వక్చక్షుర్జిహ్వాఘ్రాణములయిదును జ్ఞానేంద్రియములు. ఇవి ప్రకృతిసత్వగుణజన్యములయి జగద్విషయజ్ఞానమునకు ముఖ్యములయినవి గనుక జ్ఞానేంద్రియము లనబడును. వాక్పాణిపాదపాయూపస్థలు కర్మేంద్రియములు ఇవి ప్రకృతిరజోగుణజన్యములై వచనాదానాది జగత్క్రియా ముఖ్యహేతువులగుటవలన కర్మేంద్రియములనబడును. ప్రాణాపానవ్యానోదానసమానంబులను ప్రకృతిరజోగుణజన్యములయి స్థూలశరీరమును గదిలింపజేయుచున్నవి గనుక పంచప్రాణము లనబడును. అంతఃకరణచతుష్టయము ప్రకృతిసత్వగుణజన్యము అందు సంకల్పవికల్పాత్మకమయినది. మనసు నిశ్చయాత్మక మగు బుద్ధి యనబడును. శ్రోత్రేంద్రియమనగా ధ్వన్యాత్మకవర్ణాత్మకాదిక శబ్దములన్ని దేనిచే గ్రహింపబడుచున్నవో శ్రోత్రేంద్రియమనబడును. అది కర్ణశష్కుల్యవచ్ఛిన్న

కర్మేంద్రియపంచకమును ప్రాణపంచకమును మనోబుద్ధులు రెండునుగూడి సప్తదశాత్మక లింగమాయెను. ''షోడశకళాత్మకంలింగం ఏకోనవింశతికంలింగ'' మని నానావిధములుగా లింగశరీరము చెప్పియున్నదంటివేని షోడశకళాత్మకమను మతమున నొక యంతఃకరణమే గ్రహింపవలెను. ఏకోనవింశతికం లింగమనుచో మనోబుద్ధి చిత్తాహంకారములు నాలుగు గ్రహింపవలయును. గాన విరోధమేమియు లేదు. శ్రోత్రత్వక్చక్షుర్జింహ్వాఘ్రాణములయినను జ్ఞానేంద్రియములు. ఇవి ప్రకృతిసత్వగుణజన్యములయి జగద్విషయజ్ఞానమునకు ముఖ్యములయినవి గనుక జ్ఞానేంద్రియము లనబడును. వాక్పాణిపాదపాయూపస్థలు కర్మేంద్రియములు ఇవి ప్రకృతిరజోగుణజన్యములై వచనాదానాది జగత్క్రియా ముఖ్యహేతువులగుటవలన కర్మేంద్రియములనబడును. ప్రాణాపానవ్యానోదానసమానంబులను ప్రకృతిరజోగుణజన్యములయి స్థూలశరీరమును గదిలింపజేయుచున్నవి గనుక పంచప్రాణము లనబడును. అంతఃకరణచతుష్టయము ప్రకృతిసత్వగుణజన్యము అందు సంకల్పవికల్పాత్మకమయినది మనసు నిశ్చయాత్మక మగునది బుద్ధి యనబడును. శ్రోత్రేంద్రియమనగా ధ్వన్యాత్మకవర్ణాత్మక లౌకిక [illegible]దిక శబ్దములన్ని దేనిచేగ్రహింపబడుచున్నవో అది శ్రోత్రేంద్రియమనబడును. అది కర్ణశష్కుల్యవచ్ఛిన్నగగన

షవిసర్జనాది హేతువగునది. అది గుదము నాశ్రయించియుం డును. దీని కధిదేవత మృత్యువు ఉపస్థేంద్రియమనగా శుక్లరక్త మూత్రోత్సర్జన హేతువగు యింద్రియము అది శిశ్నోపస్థల నాశ్రయించియుండును. దీని కధిదేవత చతుర్ముఖబ్రహ్మ స్థూలశరీరమునందున్న శ్రోత్రాది గోళకముల కే ఇంద్రియము లని యేలచెప్పగూడదంటివేని వాతపిత్తాది వ్యాధులచే శ్రోత్రా దీంద్రియములు తత్తత్స్థానములను వదలినప్పుడు తత్తద్గోళ ములకు తత్తద్జ్ఞానగ్రాహకశక్తి లేకపోవుటచేతను సుషుప్తిమూ ర్ఛాదులయందు గోళకములుండి తత్తత్కర్మలయందు ప్రవ ర్తించకపోవడము సర్వానుభవసిద్ధమైయున్నది గనుక గోళక వ్యతిరిక్తములై యణురూపములైన శ్రోత్రాదీంద్రియము లుండునని నిశ్చయింపవలయును. ప్రాణపంచక విచారము— ఉశ్వాసము దేనిచే జేయబడుచున్నదో అది ప్రాణము దాని కధిష్ఠానము హృదయము విశిష్టుడధిదేవత తదధిష్ఠానదేవతా ప్రేరణచే నుశ్వాసము సేయుచుండును. నిశ్వాసహేతువగునది యపానవాయువు అది గుదము నాశ్రయించియుండును. విశ్వ కర్త దాని కధిష్ఠానదేవత తద్దేవతాప్రేరణచే నధోశ్వాసము సేయుచుండును. సర్వశరీరవ్యాపకమై తదింద్రియప్రేరేపణ మగునది వ్యానవాయువనబడును. శరీరమంతయు దానికధి ష్ఠానము విశ్వయోని దానికధిష్ఠానదేవతచే ప్రేరేపింప

షవిసర్జనాదిహేతువగునది. అది గుదము నాశ్రయించియుం డును. దీని కధిదేవత మృత్యువు ఉపస్థేంద్రియమనగా శుక్లరక్త మూత్రోత్సర్జన హేతువగు యిందిృయము అది శిశ్నోపస్థల నాశ్రయించియుండును. దీని కధిదేవత చతుర్ముఖబ్రహ్మ ఈ స్థూలశరీరమునందున్న శ్రోత్రాది గోళకములకే ఇంద్రియము లని యేల చెప్పగూడదంటివేని వాతపిత్తాది వ్యాధులచే శ్రోత్రా దీంద్రియములు తత్తత్స్థానములను వదలినప్పుడు తత్తద్గోళ ములకు తత్తద్జ్ఞానగ్రాహకశక్తి లేకపోవుటచేతను సుషుప్తిమూ ర్ఛాదులయందు గోళకములుండి తత్తత్కర్మలయందు ప్రవ ర్తించకపోవడము సర్వానుభవసిద్ధమైయున్నది గనుక గోళక వ్యతిరిక్తములై యణురూపములైన శ్రోత్రాదీంద్రియము లుండునని నిశ్చయింపవలయును. ప్రాణపంచక విచారము— ఉశ్వాసము దేనిచే జేయబడుచున్నదో అది ప్రాణము దాని కధిష్ఠానము హృదయము విశిష్టుడధిదేవత తదధిష్ఠానదేవతా ప్రేరణచే నుశ్వాసము సేయుచుండును. నిశ్వాసహేతువగునది యపానవాయువు అది గుదము నాశ్రయించియుండును. విశ్వ కర్త దాని కధిష్ఠానదేవత తద్దేవతాప్రేరణచే నధోశ్వాసము సేయుచుండును. సర్వశరీరవ్యాపకమై తదింద్రియప్రేరేపణ మగునది వ్యానవాయువనబడును. శరీరమంతయు దానికధి ష్ఠానము విశ్వయోని దానికధిష్ఠానదేవతచే ప్రేరేపింప

సర్వశరీరమును బోషించుచుండును ఈయుపవాయు పంచకము నను గ్రమముగా పై పంచవాయుస్థానాధిష్ఠాన దేవతలే వీటి కిని జెప్పవలయును. ఇక నంతఃకరణ చతుష్టయ విచారము సంకల్పవికల్పములు దేనిచే గలుగుచున్నవో అదిమనస్సు ... గళాంతము స్థానము చంద్రు డధిదేవత ఆయధిష్ఠానదే ప్రేరేపింపబడి సంకల్పవికల్పములను జేయుచుండును. ... కార్యనిశ్చయము దేనిచే నగుచున్నదో అదిబుద్ధి దానికి ...ము ముఖము చతుర్ముఖుం డధిష్ఠానదేవత అయధిష్ఠానదేవతచే ప్రేరేపింపబడి కార్యాకార్య నిశ్చయమును జేయుచుండును. విషయజ్ఞానధారణ దేనిచే జేయబడుచున్నదో అది ... దానికి స్థానము నాభిక్షేత్రజ్ఞుడైన జీవుండధిష్ఠానదేవ ... యధిష్ఠానదేవతచే ప్రేరేపింపబడి విషయజ్ఞానధారణను ... చుండును దేహేంద్రియ తత్సంబంధాదులయం దభిమాన... దేనిచే గలుగుచున్నదో అది యహంకారము దానికి ...నము హృదయము రుద్రుండధిష్ఠానదేవత ఆయధిష్ఠానదేవతచే ప్రేరే పింపబడి విషయాభిమానం బొనర్చుచుండును స్థూల ...త్మ ములు రెండును సర్వానుభవసిద్ధమగుటచే నున్నట్లు ... యగును. కారణశరీరమున్న దెట్లు నిరూపింపవచ్చుననిన " కార్యాత్కారణ మనుమీయతే " అనే న్యాయమున ... ... కార్యత్వాత్ ... " అనే

సర్వశరీరమును బోషించుచుండును ఈయుపవాయు పంచక
నను క్రమముగా పై పంచవాయుస్థానాధిష్ఠాన దేవతలే వీటి
కిని జెప్పవలయును. ఇక నంతఃకరణ చతుష్టయ విచారము
సంకల్పవికల్పములు దేనిచేగలుగుచున్నవో అదిమనస్సు ...
గళాంతము స్థానము చంద్రుఁడధిదేవత ఆయధిష్ఠానదే
ప్రేరేపింపబడి సంకల్పవికల్పములను జేయుచుండును.
కార్యనిశ్చయము దేనిచే నగుచున్నదో అదిబుద్ధి దానికి ...
ముఖము చతుర్ముఖుం డధిష్ఠానదేవత అయధిష్ఠానదేవత
ప్రేరేపింపబడి కార్యాకార్య నిశ్చయమును జేయుచు
విషయజ్ఞానధారణ దేనిచే జేయబడుచున్నదో అది ...
దానికి స్థానము నాభిక్షేత్రజ్ఞుండైన జీవుండధిష్ఠానదేవ
యధిష్ఠానదేవతచే ప్రేరేపింపబడి విషయజ్ఞానధారణను
చుండును దేహేంద్రియ తత్సంబంధాదులయం దభిమాన...
దేనిచే గలుగుచున్నదో అది యహంకారము దానికి ...నము
హృదయము రుద్రుండధిష్ఠానదేవత ఆయధిష్ఠానదేవతచే ప్రే
పింపబడి విషయాభిమానం బొనర్చుచుండును స్థూల ...
ములు రెండును సద్యానుభవసిద్ధమగుటచే నున్న...
యును. కారణశరీరమున్న ట్లెట్లు నిరూపింపవచ్చు ననిన
కార్యాత్కారణ మనుమీయతే" అనే న్యాయముచేగా ...
... దికంపశరీరం ... కార్యత్వాత్ ... " అ...

శరీరవిలక్షణత్వ మెట్లనిన శివజన్యములై శివద్రవ్యములైన దేహాదులయందు అహం మమ మనీషులను భ్రమలను శంభుశాంభవాచార్య శుంభత్కటాక్షవీక్షణముచే దెలిసికొని పరశివునియందు దృఙ్మదనఃప్రాణములనను సంధించి శరీరేంద్రియాది ధర్మములైన సుఖదుఃఖాదులను జెందక అవస్థాత్రయమందు శివానందభరితుడై యుండుట శివభక్తిమార్గంబున శరీరపంచక విలక్షణత్వ మెట్లనిన॥ శరీరపంచకంబును తత్తద్ధర్మములను అవస్థలను సద్యోజాతాది పంచమూర్తులకు సమర్పణజేయుచు తత్ప్రసాదరూపముగా జాగ్రత్స్వప్నాదుల దాను గ్రహించుచు అహంకార మమకారాదులు లేక యుండుటయు ఇట్టి కించిద్జ్ఞత్వాది ధర్మావచ్ఛిన్నుడైన జీవలక్షణమీశ్వరునియందును సర్వజ్ఞత్వాద్యసదృశధర్మావచ్ఛిన్నుడైన శివలక్షణము జీవునియందును లేదు గనుక నన్యోన్యవైలక్షణ్యము స్వతస్సిద్ధము ఈతీరున శరీరపంచక విచారముచే ద్రష్టయగు జీవుడు తద్విలక్షణుడనియు దృగ్రూపుడై యహంప్రత్యయవిషయుడైన జీవునికి భోగమోక్షప్రదాతయై సచ్చిదానందాది విలక్షణ లక్షితుడై మూర్తామూర్తోభయాత్మకుడైన పరమేశ్వరుడు జీవభిన్నుడై తదంతర్యామిత్వేన ప్రకాశించుచుండుననియు దెలిసి శ్రద్ధాభక్తులచే స్వామియామ పరమేశ్వరధ్యానము నెవరు సేయుచుందురో వారే మ

శ్రీశివాయగురవేనమః.

సర్వవేదాంతసిద్ధాంత మహాదేవమననే
అవస్థాత్రయసాక్షిత్వవిచారోనామ
నవమపరిచ్ఛేదప్రారంభః.

అవస్థాత్రయయుక్తోసౌ జీవచ్చిదచిదాత్మకః।
అవస్థాత్రయసాక్షీతి గీయతేశాస్త్రపారగైః॥

అవస్థాత్రయవిచారము లేనిది అహంప్రత్యయ విషయుడైన జీవునికి అవస్థాత్రయవిలక్షణసాక్షిత్వము సిద్ధించదు గనుక ముఖ్యముగా నవస్థాత్రయవిచారమును జెప్పుచున్నారము జాగ్రత్స్వప్నసుషుప్తులని యవస్థ త్రివిధము అందు శ్రోత్రాదీంద్రియములచే బాహ్యఘటపటాదిజ్ఞాన మెంతపర్యంతముండునో అంతవరకు జాగ్రదవస్థ యనబడును సర్వేంద్రియములచే బాహ్యపదార్థశూన్యమై అంతరింద్రియమగు మనస్సునే విషయాకారముగా బరిణమింపజేసి తదవస్థానుభూతిని జీవుడెంత పర్యంత మొందుచుండునో అంతవరకు స్వప్నావస్థయని చెప్ప బడును జీవుడు సర్వేంద్రియవ్యాపారశూన్యుడై మనస్సుతో గూడి మహాపాశరూపమైన మూలప్రకృతియందు స్వపరజ్ఞాన శూన్యుడై యెంతపర్యంతము శివానందలేశమైన నిర్విషయానందమును బొందుచుండునో అందనుక సుషుప్త్యవస్థ యనబడును స్వామీ! అవస్థాత్రయభోక్తయైన జీవునికి తత్సాక్షిత్వమెట్లు సిద్ధించుననిన గురుండిట్లనియె॥ అవస్థాత్రయమును

శ్రీశివాయగురవేనమః.
సర్వవేదాంతసిద్ధాంత మహాదేవమున నే
అవస్థాత్రయసాక్షిత్వవిచారో నామ
నవమపరిచ్ఛేదప్రారంభః.

అవస్థాత్రయయుక్తో సౌ జీవచ్చిదచిదాత్మకః।
అవస్థాత్రయసాక్షీతి గీయతే శాస్త్రపారగైః॥

అవస్థాత్రయవిచారము లేనిది అహంప్రత్యయ విషయు డైన జీవునికి అవస్థాత్రయవిలక్షణసాక్షిత్వము సిద్ధించదు గనుక ముం[illegible]గా నవస్థాత్రయవిచారమును జెప్పుచున్నారము జాగ్రత్స్వప్నసుషు[illegible]ని యవస్థ త్రివిధము అందు శ్రోత్రాదీంద్రియముల చే బాహ్యఘటపటాదిజ్ఞాన మెంత పర్యంతము[illegible]డునో అంతవరకు జాగ్రదవస్థ యనబడును సర్వేంద్రియముల చే బాహ్యపదార్థశూన్యమై అంతరింద్రియమగు మనస్సు నే వి[illegible]యాకారముగా బరిణమింపజేసి తదవస్థానుభూతిని జీవుడెంత పర్యంత మొందుచుండునో అంతవరకు స్వప్నావస్థయని చె[illegible] బడును జీవుడు సర్వేంద్రియవ్యాపారశూన్యుడై మనస్సుతో కూడి మహాపాశరూపమైన మూలప్రకృతియందు స్వపరజ్ఞాన శూ[illegible]డై యెంతపర్యంతము శివానందలేశమైన నిర్విషయా న[illegible] బొందుచుండునో అందనుక సుషుప్త్యవస్థ య[illegible] బడును [illegible]మీ! అవస్థాత్రయభోక్తయైన జీవునికి తత్సాక్షిత్వ మెట్లు సిద్ధించుననిన గురుం డిట్లనియె॥ అవస్థాత్రయము[illegible]

కర్మానుసారముగా విచ్చుచున్నాడు అయితే అవస్థాత్రయసాక్షి యైనజీవునికే అవస్థాత్రయభోక్తృత్వము చెప్పకుంటే తన్నిష్ఠము యిన మనస్సునకు చెప్పరాదా అంటే జడమైన మనస్సునకు జ్ఞానేచ్ఛాదులు లేవు గనుక నాలా చెప్పగూడదు స్వామీ చిత్రపటన్యాయముగా నవస్థాత్రయ విశిష్టుడయిన జీవుడవస్థాత్రయనాశము తోనే నశించడా అంటే ఆలా నశించడు పురుషపటన్యాయముగా నొకపురుషుడనేక వస్త్రములను ధరించునట్లు నొక దేశదత్తుడనేక గృహములయందు వాసము సేయునట్లొక జీవుడే జాగ్రదవస్థనుజూచి పిదప స్వప్నావస్థ ననుభవించి తరువాత సుషుప్తిసుఖమును బొందుచుండుట సర్వజనానుభవసిద్ధమైయుండుటచే నాలా చెప్పగూడదు ఈవిచారఫల మేమనిన ప్రతిదిన దివారాత్రములవలె నవస్థాత్రయము నశించుచున్నను తద్విలక్షణనై తద్ద్రష్టనైన నేను నశించకుండా యుండుదు ననిన్ని నాకు నాకర్మానుసారముగా నవస్థాత్రయమును గలుగజేసెడి పరమేశ్వరుడు సకలజీవ సాక్షియైయున్నాడని దృఢిగా దెలిసికొని శ్రద్ధాభక్తులచే తదుపాసచేసెడివారే ముక్తులవుదురనే నిశ్చయము గలుగుట.

ఇతి సర్వవేదాంతసిద్ధాంత మహాదేవమననే
అవస్థాత్రయసాక్షిత్వనిరూపణంనామ
నవమపరిచ్ఛేద స్సమాప్తః.
పం॥ మల్లికార్జునశాస్త్రిణా పరిష్కృతోయం
పరిచ్ఛేదః.

కర్మానుసారముగా విచ్చుచున్నాడు అయితే అవస్థాత్రయసాక్షి యైనజీవునికే అవస్థాత్రయభోక్తృత్వము జెప్పకుంటే తన్నిష్ఠమయిన మనస్సునకు జెప్పరాదా అంటే జడమైన మనస్సునకు జ్ఞానేచ్ఛాదులులేవు గనుక నాలాచెప్పగూడదు స్వామీ చిత్రపటన్యాయముగా నవస్థాత్రయ విశిష్టుడయిన జీవుడవస్థాత్రయనాశముతోనే నశించడా అంటే ఆలా నశించడు పురుషపటన్యాయముగా నొకపురుషుడనేక వస్త్రములను ధరించునట్లు నొక దేశదత్తుడనేక గృహములయందు వాసముసేయునట్లొక జీవుడే జాగ్రదవస్థనుజూచి పిదప స్వప్నావస్థ ననుభవించి తరువాత సుషుప్తిసుఖమును బొందుచుండుట సర్వజనానుభవసిద్ధమైయుండుటచే నాలా చెప్పగూడదు ఈవిచారఫల మేమనిన ప్రతిదిన దివారాత్రములవలె నవస్థాత్రయము నశించుచున్నను తద్విలక్షణనై తద్సాక్షినైన నేను నశించకుండా యుండుదు ననిన్ని నాకు నాకర్మానుసారముగా నవస్థాత్రయమును గలుగజేసెడి పరమేశ్వరుడు సకలజీవసాక్షియైయున్నాడని దృఢముగా దెలిసికొని శ్రద్ధాభక్తులచే తదుపాసచేసెడివారే ముక్తులవుదురనే నిశ్చయము గలుగుట.

ఇతి సర్వవేదాంతసిద్ధాంత మహాదేవమననే
అవస్థాత్రయసాక్షిత్వనిరూపణంనామ
నవమపరిచ్ఛేద స్సమాప్తః.
పం॥ మల్లికార్జునశాస్త్రిణా పరిష్కృతోయం
పరిచ్ఛేదః.

చరణాద్యవయవపూర్తియై యోనిద్వారముగుండా గ్రమిం
చుట "వర్ధతే" యనగా వృక్షమువలె క్రమముగా వృద్ధిబ
వది "పరిణమతే" యనగా బాలాద్యవస్థలచే నానా[illegible]
ములనొందుననది "అపక్షీయతే" యనగా దాపత్రయ[illegible]
గృశించుననది "వినశ్యతే" యనగా మరణమునుజెం
దీనికే వర్ణాశ్రమక్రియానామవ్యవహారాదులు గలిగియు[illegible]
"ప్రాణమయకోశ" మనగా కర్మేంద్రియపంచకము [illegible]
పంచకముగలిసి ప్రాణమయకోశమ్మాయెను. శ్రో[illegible]ది
జ్ఞానేంద్రియపంచకముగలిసి మనోమయకోశమాయెను జ్ఞా
నేంద్రియపంచకయుక్తబుద్ధి విజ్ఞానమయకోసమాయెను. ప్రి
యమోద ప్రమోదాది వృత్తివిశిష్టమై తమోరూపమైన య
జ్ఞానమానందమయకోశమాయెను మనోహరవస్తుదర్శనజని
[illegible] ప్రియమనియు స్వాభీష్టపదార్థప్రాప్తిజనిత
[illegible] మోదమనియు ఈపదార్థానుభవముచే బుట్టిన
[illegible] ప్రమోదమనియు బేళ్ళు వీటికి గోశసంజ్ఞ
[illegible] ఖడ్గమును వర యెట్లు ప్పియుండునో
[illegible] గనుక కోశము పేళ్ళువచ్చినది
[illegible] పంచకో[illegible] దాత్మ్యభ్రమ
[illegible] స్వాభావికానాద్యవిద్యచే నన్యోన్యా
[illegible] కోశతాదాత్మ్యాధ్యాసము గలిగెను.

చరణాద్యవయవపూర్తియై యోనిద్వారముగుండా [illegible]
చుట "వర్ధతే" యనగా వృక్షమువలె క్రమముగా వృద్ధిబ
వది "పరిణమతే" యనగా బాలాద్యవస్థలచే నానా[illegible]
ములబెందునది "అపక్షీయతే" యనగా దాపత్రయ [illegible]
గృశించునది "వినశ్యతే" యనగా మరణమునుజెం
దీనికే వర్ణాశ్రమక్రియానామవ్యవహారాదులు గలిగియు[illegible]
"ప్రాణమయకోశ" మనగా కర్మేంద్రియపంచకము [illegible]
పంచకముగలిసి ప్రాణమయకోశమాయెను. శ్లో[illegible]
జ్ఞానేంద్రియపంచకముగలిసి మనోమయకోశమాయెను జ్ఞా
నేంద్రియపంచకయుక్తబుద్ధి విజ్ఞానమయకోసమాయెను. ప్రి
[illegible] మోద ప్రమోదాది వృత్తివిశిష్టమై తమోరూపమైన య
జ్ఞాన[illegible]మయకోశమాయెను మనోహరవస్తుదర్శనజని
[illegible] ప్రియమనియు స్వాభీష్టపదార్థప్రాప్తిజనిత
[illegible] మోదమనియు ఈపదార్థానుభవముచే బుట్టిన
[illegible] ప్రమోదమనియు జెప్పు వీటికి గోశసంజ్ఞ
[illegible] [illegible]నును వర యెట్లు ప్రియుండునో
[illegible] గనుక కోశము పేళ్ళువచ్చినది
[illegible] బంచకో[illegible] దాత్మ[illegible]
[illegible] స్వాభావికానాద్య[illegible]ద్యచే నన్యోన్యా
[illegible] కోశతాదాత్మ్యాధ్యాసము గలిగెను.

అని శ్రుతియందు చెప్పియున్నదిగాన నీవంచకోశస్వరూపుడుగాక తద్ద్రష్టయైన జీవుడే హిరణ్మయకోశమనబడును. ఈపంచకోశవిచారఫలమేమనిన నేను శరీరేంద్రియ మనఃప్రాణాదులు గానని "యతోవాఇమానిభూతాని జాయతే" అనే శ్రుత్యను సారముగా చరాచరాత్మక ప్రపంచమంతయు నీశ్వరాత్మక మని తెలిసికొని పుత్రదారాదిభ్రమ విడిచి తనకు జనకుడైన దేవునియందు సదాశ్రద్ధాభక్తులుగలిగి అయస్కాంత సూచీ న్యాయముగా తదాకారాకారిత చిత్తవృత్తి గలిగియుండుట యేఫలము ॥

ఇతి సర్వవేదాంతసిద్ధాంతసారభూతే
మహాదేవమననే-పంచకోశవిచారోనామ
దశమపరిచ్ఛేద స్సమాప్తః.
వం॥ మల్లికార్జునశాస్త్రిపరిష్కృతోయం
పరిచ్ఛేదః

అని శ్రుతియందు చెప్పియున్నదిగాన నీవంచకోశస్వరూపుడుగాక తద్దృష్టయైన జీవుడే హిరణ్మయకోశమనబడును. ఈపంచకోశవిచారఫలమేమనిన నేను శరీరేంద్రియ మనః ప్రాణాదులుగానని "యతోవాఇమానిభూతాని జాయతే" అనే శృత్యనుసారముగా చరాచరాత్మక ప్రపంచమంతయు నీశ్వరాత్మకమని తెలిసికొని పుత్రదారాదిభ్రమ విడిచి తనకు జనకుడైన దేవునియందు సదా శ్రద్ధాభక్తులుగలిగి అయస్కాంత సూచీన్యాయముగా తదాకారాకారిత చిత్తవృత్తి గలిగియుండుటయేఫలము ॥

ఇతి సర్వవేదాంతసిద్ధాంతసారభూతే
మహాదేవమననే-పంచకోశవిచారానామ
దశమపరిచ్ఛేద స్సమాప్తః.
వం॥ మల్లికార్జునశాస్త్రిపరిష్కృతోయం
పరిచ్ఛేదః

వించినట్లు చెప్పుచున్నది గనుక బ్రహ్మవిష్ణు నారాయణశివ కేశవాది సర్వశబ్దవాచ్యుడగు పరమేశ్వరు డొకడేను ''సబ్రహ్మసశివ స్సహరిస్సేంద్రస్సోక్షరః పరమస్స్వరాట్'' అని తైత్తిరీయమందును ''సఏవవిష్ణు స్సప్రాణస్సకాలోగ్ని స్సచంద్రమాః। సఏవసర్వంయద్భూతంయచ్చ భవ్యంసనాతనం'' అనేకైవల్యమునందు నాలాగే చెప్పియున్నది గనుక తత్త్వవిచారపరుడైన వాడే దేవతయందు నేమతమందును ద్వేషబుద్ధినుంచక సర్వమును పరశివాంశముగా భావించుచుండవలయును మహిమ్నమందు ''త్రయీసాంఖ్యం యోగఃపశుపతిమతంవైష్ణవమితిప్రభిన్నే ప్రస్థానే పరమిదమిదంపథ్యమితిచ। రుచీనాంవైచిత్ర్యాదృజుకుటిలనానాపథజుషాంనృణామేకో గమ్య స్త్వమసిపయసామర్ణవఇవ'' అని చెప్పియున్నది గనుక సర్వనదులకు సముద్రము ప్రాప్యస్థానమైనట్లు సర్వమతములకు ప్రాప్యస్థాన మీశ్వరుడేను అట్లయిన నీశ్వరుడందరి నేకమతస్థులనుగా జేయక నానావిధములయిన వేదశాస్త్రములను గల్పించి తదధ్యయన పరులయిన మహాపురుషులకు నానావిధబుద్ధులనిచ్చి నానావిధములుగా మతముల నెందుకు సిద్ధాంతపరచవలెనంటే మూఢులయినవారి కందరికి తత్త్వజ్ఞానాధికారముండదు గనుక అందరికి సముత్కజల న్యాయముగా నధికారతారతమ్యములకొలది బహువిధములుగా శాస్త్రములను మతముల నేర్పరచినాడు గనుక చక్కగా

వించినట్లు చెప్పుచున్నది గనుక బ్రహ్మవిష్ణు నారాయణశివ కేశవాది సర్వశబ్దవాచ్యుడగు పరమేశ్వరు డొకడేను "సబ్రహ్మసశివ స్సహరిస్సేంద్రస్సోక్షరః పరమస్స్వరాట్" అని తైత్తిరీయమందును "సఏవవిష్ణు స్స ప్రాణస్స కాలోగ్ని స్స చంద్రమాః। సఏవసర్వంయద్భూతంయచ్చ భవ్యంసనాతనం" అనే కైవల్యమునందు నాలాగే చెప్పియున్నది గనుక తత్త్వవిచారపరుడైన వాడే దేవతయందు నేమతమందును ద్వేషబుద్ధినుంచక సర్వమును పరశివాంశముగా భావించుచుండవలయును మహిమ్నమందు "త్రయీసాంఖ్యం యోగఃపశుపతిమతంవైష్ణవమితిప్రభిన్నే ప్రస్థానే పరమిదమిదంపథ్యమితిచ। రుచీనాం వైచిత్ర్యాదృజు కుటిలనానాపథజుషాంనృణామేకో గమ్య స్త్వమసిపయసామర్ణవఇవ" అని చెప్పియున్నది గనుక సర్వనదులకు సముద్రము ప్రాప్యస్థానమైనట్లు సర్వమతములకు ప్రాప్యస్థానమీశ్వరుడేను అట్టియీశ్వరుడందరి నేకమతస్థులనుగా జేయక నానావిధములయిన వేదశాస్త్రములను గల్పించి తదధ్యయనపరులయిన మహాపురుషులకు నానావిధబుద్ధులనిచ్చి నానావిధములుగా మతముల నెందుకు సిద్ధాంతపరచవలెనంటే మూఢులయినవారికందరికి తత్త్వజ్ఞానాధికారముండదు గనుక అందరికి సముత్తుజల న్యాయముగా నధికారతారతమ్యములకొలది బహువిధములుగా శాస్త్రములను మతములనేర్పరచినాడు గనుక చక్కగా

నుపకారమే జేయుచుండునో వాడిహాపరలోకములయందందరికి హితుడై పరమేశ్వర కృపాపాత్రుడగునని ఈ విచారమునకు ఫలము॥

ఇతి సర్వవేదాంతసిద్ధాంత సారభూతే మహాదేవమననే
సర్వమతసమన్వయో నామైకాదశ
పరిచ్ఛేద స్సమాప్తః.
సిద్ధాంతభాగస్సమాప్తః.
వం॥ మల్లికార్జునశాస్త్రిణా పరిష్కృతోయం
పరిచ్ఛేదః.

నుపకారమే జేయుచుండునో వాడిహపరలోకములయందందరికి హితుడై పరమేశ్వర కృపాపాత్రుడగునని ఈ విచారమునకు ఫలము॥

ఇతి సర్వవేదాంతసిద్ధాంత సారభూతే మహాదేవమననే
సర్వమతసమన్వయోనామైకాదశ
పరిచ్ఛేద స్సమాప్తః.
సిద్ధాంతభాగస్సమాప్తః.
వం॥ మల్లికార్జునశాస్త్రిణా పరిష్కృతోయం
పరిచ్ఛేదః.

కాణత్వ పంగుత్వాది ధర్మములుగలవాడనై దుఃఖించుచున్నా ననే స్వానుభవము గలిగియున్నది గనుక బాల్యజన్మాదులయం దుండుటచే సత్వము గలిగియున్నది పూర్వజన్మకృత కర్మఫ లానుభూతి నిహజన్మములయందలి కర్మానుభూతిన్ని గుఱుతె ఱుగుచున్నాడు గనుక చిత్త్వమున్ను గలిగియున్నది "సుఖమ నుభూతోస్మి" అనే వ్యవహారము గలిగియుండుటచేత నానంద త్వమున్ను జీవునియందున్నది సత్యజ్ఞానానందాది ధర్మములు బరమేశ్వర జీవోభయనిష్ఠమై యుండుటచే జీవుడే పరమాత్మ యని చెప్పగూడదా అంటే అలా చెప్పగూడదు. పరమేశ్వర సత్వము త్రయీకాలికాబాధ్యమై సర్వదా ఏకరూపముగా నుండునది జీవనిష్ఠసత్వము జీవుడు బరమేశ్వరోపాసనచే జల శర్కరన్యాయముగా సాయుజ్యముక్తిని బొందునప్పుడు శి రూపముగా మారుచున్నదిగాన బరమేశ్వర సత్వమువంటిద చెప్పగూడదు పరమేశ్వరునియందుండే సాధనాంతర నిరపేక్షక చిత్వము అనగా సర్వజ్ఞత్వాద్యసదృశధర్మములు జీవునియందు లేక జ్ఞానాజ్ఞాన స్వరూపుడుగా నున్నాడు గనుకను జీవచిత్వ ము పరమేశ్వరచిత్వము వంటిది గాదు "యస్సర్వజ్ఞ స్ససర్వ విత్-యస్యజ్ఞానమయంతపః- నిత్యో నిత్యానాం చేతనశ్చే తనానాం॥" ఇటువంటి శ్రుతులయందు ఈశ్వరుడు సర్వ యు నిత్యులు చేతనులయిన జీవులకందరకంటె నిత్యు-

కాణత్వ పంగుత్వాది ధర్మములుగలవాడనై దుఃఖించుచున్నా ననే స్వానుభవము గలిగియున్నది గనుక బాల్యజన్మాదులయం దుండుటచే సత్వము గలిగియున్నది పూర్వజన్మకృత కర్మఫలానుభూతి నిహజన్మములయందలి కర్మానుభూతిన్ని గుఱుతెఱుగుచున్నాడు గనుక చిత్త్వమున్ను గలిగియున్నది "సుఖమనుభూతోస్మి" అనే వ్యవహారము గలిగియుండుటచేత నానందత్వమున్ను జీవునియందున్నది సత్యజ్ఞానానందాది ధర్మములు బరమేశ్వర జీవోభయనిష్ఠమై యుండుటచే జీవుడే పరమాత్మయని చెప్పగూడదా అంటే ఆలా చెప్పగూడదు. పరమేశ్వర సత్వము త్రియీకాలికాబాధ్యమై సర్వదా ఏకరూపముగా నుండునది జీవనిష్ఠసత్వము జీవుడు బరమేశ్వరోపాసనచే జలశర్కరన్యాయముగా సాయుజ్యముక్తిని బొందునప్పుడు శివరూపముగా మారుచున్నదిగాన బరమేశ్వర సత్వమువంటిద చెప్పగూడదు పరమేశ్వరునియందుండే సాధనాంతర నిరపేక్షక చిత్వము అనగా సర్వజ్ఞత్వాద్యసదృశధర్మములు జీవునియందు లేక జ్ఞానాజ్ఞాన స్వరూపుడుగా నున్నాడు గనుకను జీవచిత్వము పరమేశ్వరచిత్వము వంటిది గాదు "యస్సర్వజ్ఞ స్సర్వవిత్-యస్యజ్ఞానమయంతపః- నిత్యో నిత్యానాం చేతనశ్చేతనానాం॥" ఇటువంటి శ్రుతులయందు ఈశ్వరుడు సర్వ యు నిత్యులు చేతనులయిన జీవులకందరకంటె నిత్య-

నది. అట్లే లక్ష్యభిన్నమైన ప్రకృతియందు బ్రహ్మలక్షణము సత్యత్వముండుటచే నీలక్షణమతివ్యాప్తిగ్రస్తమగును గాన చిత్వమున్ను జెప్పవలయును ప్రకృతియందు సత్వమున్నను చిత్వములేదు గనుక నతివ్యాప్తినివారించినది ఈలాగైనను జీవునియందీ రెండుధర్మములు లుండుటచే నతివ్యాప్తి తిరిగి వచ్చునంటే పరమానందధర్మమును కూడ పరమేశ్వరలక్షణమందు జేర్చవలయును జీవునియందు సత్వచిత్వములున్నను పరమానందములేదు గనుక నతివ్యాప్తియుండదు అందుకనే సచ్చిదానందాది యావల్లక్షణలక్షితుడు బరబ్రహ్మమని చెప్పబడును॥ "యతోవాచోనివర్తంతే-అప్రాప్యమనసాసహ" అనే శ్రుతియందు బ్రహ్మమువాఙ్మనసగోచరుడని చెప్పియున్నది గనుక బ్రహ్మానుభూతి యెవరికిన్ని సంభవించదనియు బ్రహ్మ ఘటాదులవలె వేద్యుడైతే "యద్దృశ్యంతదనిత్యం" మనే న్యాయముగా బాహ్యాభ్యంతరేంద్రియ గోచరరూపము లన్నియు నశ్యములనియును అట్టి నాశస్వభావుడు బ్రహ్మకాడనియు గనుకనే లోకములో నెవరికిని బ్రహ్మానుభూతి సంభవించ దనరాదా అంటే తదుత్తరవాక్యమందే "ఆనందం బ్రహ్మణో విద్వాన్। నభిభేతికుతశ్చనేతి" అనే వాక్యమునందు బ్రహ్మవిద్వానుభూతుడని స్పష్టముగా జెప్పియున్నది. "బ్రహ్మవిదాప్నోతిపరం-శ్రద్ధాభక్తిధ్యానయోగాదవేహి। తత్వమసి-అయ

నది. అట్లే లక్ష్యభిన్నమైన ప్రకృతియందు బ్రహ్మలక్షణమగు సత్యత్వముండుటచే నీలక్షణమతివ్యాప్తిగ్రస్తమగును గావ చిత్త్వమున్ను జెప్పవలయును ప్రకృతియందు సత్త్వమున్నను చిత్త్వములేదు గనుక నతివ్యాప్తినివారించినది ఈలాగైనను జీవునియందీ రెండుధర్మములు నుండుటచే నతివ్యాప్తి తిరిగి వచ్చునంటే పరమానందధర్మమును గూడ పరమేశ్వరలక్షణ మందు జేర్చవలయును జీవునియందు సత్వచిత్త్వములున్నను పర మానందము లేదు గనుక నతివ్యాప్తియుండదు అందుకనే సచ్చి దానందాది యావల్లక్షణలక్షితుడు పరబ్రహ్మమని చెప్ప బడును॥ "యతోవాచోనివర్తంతే-అప్రాప్యమనసాసహ" అనే శ్రుతియందు బ్రహ్మము వాఙ్మానసగోచరుడని చెప్పియున్నది గనుక బ్రహ్మానుభూతి యెవరికిన్ని సంభవించునని యు బ్రహ్మ ఘటాదులవలె వేద్యుడైతే "యద్దృశ్యంతదనిత్యం" మనే న్యా యముగా బాహ్యాభ్యంతరేంద్రియ గోచరరూపము లన్నియు నశ్యములనియును అట్టి నాశస్వభావుడు బ్రహ్మకాడనియు గనుకనే లోకములో నెవరికిని బ్రహ్మానుభూతి సంభవించ దన రాదా అంటే తదుత్తరవాక్యమునందే "ఆనందం బ్రహ్మణో విద్వాన్। నబిభేతికుతశ్చనేతి" అనే వాక్యమునందు బ్రహ్మ విద్వానుభూతుడని స్పష్టముగా జెప్పియున్నది. "బ్రహ్మవిదా ప్నోతిపరం-శ్రద్ధాభక్తిధ్యానయోగాదవేహి। తత్వమసి-అయ

[illegible] ద్వాదశపరిచ్ఛేదము.

[illegible] మాకాశరూపుడైన శివరూప [illegible] క్తులవుదురని దెలియుటయేను.

ఇతి [illegible] వేదాంత సిద్ధాంతసాం[illegible]

[illegible] సచ్చిదానందాది[illegible]

ద్వాదశపరిచ్ఛేద స్సమా

[illegible] శాస్త్రి ణా విరచి[illegible]

పరిచ్ఛేదః.

[illegible] [illegible] మాకాశరూపుడైన శివరూప
[illegible] [illegible] కర్తలవుదురని దెలియుటయేను.

ఇది [illegible] వేదాంత సిద్ధాంతసా[illegible]
[illegible] సచ్చిదానందాది[illegible]
ద్వాదశపరిచ్ఛేద స్సమా[illegible]
[illegible] శ్రీ [illegible] పరి[illegible]
పరిచ్ఛేదః.

దారిద్ర్యాదులు బాహ్యాధ్యాత్మికమని చెప్పుదురు పరనిందాదులచేతను రాగద్వేషమదమాత్సర్యాదులచే గలిగెడి దుఃఖమాంతరాధ్యాత్మికమని చెప్పుదురు సర్పవృశ్చిక వ్యాఘ్రాదులచే గలిగెడి దుఃఖమును రాజచోరాదులచే గలిగెడు దుఃఖమునున్ను ఆధిభౌతికమని చెప్పుదురు పిశాచాదులచేతను శీతవాతాదులచేతను ఆకస్మికముగా ప్రాసాదగోపురాది పతనాదులచే సంభవించెడి దుఃఖమాధిదైవికమని చెప్పుదురు. ఈదుఃఖత్రయము స్థూలాదిశరీరములకా తద్విశిష్టుడైన జీవునికా అంటేపూర్వమునందే జడమైన దేహేంద్రియమనః ప్రాణబుద్ధులకు సుఖదుఃఖభోక్తృత్వము లేదనియు తద్విశిష్టుడైనచే తనజీవునికే యనియు శ్రుత్యుక్త్యనుభూతులచే జెప్పియున్నారము. ఈస్థూలశరీరమునకే చెప్పితే జీవత్యక్తశరీరమును దహించినను భూమియందు ఖననము సేసినను ఖడ్గాదులచే పీడింపడినను దానికి దుఃఖానుభవము లేనట్టు సర్వానుభవసిద్ధమైయున్నది. గనుక దేహమునకే గలుగునని చెప్పగూడదు తన్నివృత్తి యెటువలె సంభవించు నంటే బంధత్రయనివృత్తివల్ల గలుగును బంధత్రయమనగా భూతప్రతిబంధము వర్తమాన ప్రతిబంధము భావిధము అని మూడు శివజ్ఞానాదికాలములయందు నానాల్పములు స్ఫురించి శివునియందు చిత్తము నిలువకుండా భూతప్రతిబంధకము ఇందుకు దృష్టాంతము పూర్వము

దరిద్రత్వాదులు బాహ్యాధ్యాత్మికమని చెప్పుదురు పరనిందాదులచేతను రాగద్వేషమదమాత్సర్యాదులచే గలిగెడి దుఃఖమాంతరాధ్యాత్మికమని చెప్పుదురు సర్పవృశ్చిక వ్యాఘ్రాదులచే గలిగెడి దుఃఖమును రాజచోరాదులచే గలిగెడు దుఃఖమునున్ను ఆధిభౌతికమని చెప్పుదురు పిశాచాదులచేతను శీతవాతాదుల చేతను ఆకస్మికముగా ప్రాసాదగోపురాది పతనాదులచే సంభవించెడి దుఃఖమాధిదైవికమని చెప్పుదురు. ఈదుఃఖత్రయము స్థూలాదిశరీరములకా తత్వవిశిష్టుడైన జీవునికా అంటేపూర్వమునందే జడమైన దేహేంద్రియమనఃప్రాణబుద్ధులకు సుఖదుఃఖభోక్తృత్వము లేదనియు తద్విశిష్టుడైనచే తనజీవునికే యనియు శ్రుత్యుక్త్యనుభూతులచే జెప్పియున్నారము. ఈస్థూలశరీరమునకే చెప్పితే జీవత్యక్తశరీరమును దహించినను భూమియందు ఖననము సేసినను ఖడ్గాదులచే పీడింపడినను దానికి దుఃఖానుభవము లేనట్టు సర్వానుభవసిద్ధమైయున్నది. గనుక దేహమునకే గలుగునని చెప్పగూడదు తన్నివృత్తి యెటువలె సంభవించు నంటే బంధత్రయనివృత్తివల్ల గలుగును బంధత్రయమనగా భూతప్రతిబంధము వర్తమానప్రతిబంధము భావి ...ధము అని మూడు శివజ్ఞానాదికాలములయందు నానా ...ల్పములు స్ఫురించి శివునియందు చిత్తము నిలువకుండా భూతప్రతిబంధకము ఇందుకు దృష్టాంతము పూర్వము

శ్రద్ధాభయభక్తి విశ్వాసములు లేకుండుట ౧ ప్రజ్ఞామాంద్య మనగా శివజ్ఞానశాస్త్రములు వినినను జదివినను దన్నిష్ఠ లేకుండుట ౨ కుతర్కమనగా గురువు శ్రుత్యుక్త్యనుభవములచే తదతోపదేశములు సేసినప్పటికిని కుత్సితోక్తులచే గురువులతో దర్కించుట. ౩. విపర్యయదురాగ్రహమనగా గురువు చెప్పిన భావమందు నిష్ఠలేక తద్విరుద్ధనిష్ఠగలిగి గురువుకంటె నేనేయధికుడన నేదురహంకార భూయిష్ఠుడై యుండుట వీట్లకు నివృత్తియేలాగనగా శమదమవైరాగ్యాదులవల్ల విషయాశక్తిన్ని నిరంతర వేదాంతశాస్త్రశ్రవణమువల్ల ప్రజ్ఞామాంద్యమున్ను తచ్ఛాస్త్రమననమువల్ల కుతర్కమున్ను గురూక్తాసన ద్వారా లత్త్వాభ్యాసములవల్ల విపర్యయదురాగ్రహములు బోవును. భావిప్రతిబంధమనగా పురాకృతపాపకర్మంబువలన. నరాత్సిద్ధముగ సిద్ధించునది అదెట్లనిన బురాకృతపాపకర్మంబునమూముక్షువున కొకానొకవిషయమునం దారూఢకామంబు బుట్టించుట జ్ఞానారూఢుండైన దానిను పేక్ష జేసిన మహాజ్ఞానినైన వనేకజన్మంబు లెత్తించును వామదేవ కుశులకేకజన్మంబునను శివశర్మజడభరతులకు జన్మత్రయంబునను మరికొందర కనేకజన్మంబులను ముక్తిగలిగెనని పురాణములయందు జెప్పియు ౪. ఇందుకు నివృత్తి సత్పురుషులయినవారు దుర్విషయములందనగా సత్తవ్యసనాదులందాసక్తిగలుగకుండా జేయుమని

శ్రద్ధాభయభక్తి విశ్వాసములు లేకుండుట ౧ ప్రజ్ఞామాంద్య మనగా శివజ్ఞానశాస్త్రములు వినినను జదివినను దన్నిష్ఠ లేకుండుట ౨ కుతర్కమనగా గురువు శ్రుత్యుక్త్యనుభవములచే తదత్త్వోపదేశములు సేసినప్పటికిని కుత్సితోక్తులచే గురువులతో దర్కించుట. ౩. విపర్యయదురాగ్రహమనగా గురువు చెప్పిన భావమంటు నిష్ఠ లేక తద్విరుద్ధనిష్ఠగలిగి గురువుకంటె నేనేయధికుడన నేదురహంకారభూయిష్ఠుడై యుండుట వీట్లకు నివృత్తి యేలాగనగా శమదమవైరాగ్యాదులవల్ల విషయాశక్తిన్ని నిరంతర వేదాంతశాస్త్రశ్రవణమువల్ల ప్రజ్ఞామాంద్యమున్ను తచ్ఛాస్త్రమననమువల్ల కుతర్కమున్ను గురూక్తాసన ముద్రాలక్ష్యాభ్యాసములవల్ల విపర్యయదురాగ్రహములు బోవును. భావిప్రతిబంధమనగా పురాకృతపాపకర్మంబువలన. నతాత్సిద్ధముగ సిద్ధించునది అదెట్లనిన బురాకృతపాపకర్మంబునముముక్షువున కొకానొకవిషయమునం దారూఢరాగంబు బుట్టించుట జ్ఞానారూఢుండైన దానినుపేక్ష జేసిన మహాజ్ఞానినైన ననేకజన్మంబు లెత్తించును వామదేవ కుశలకేకజన్మంబునను శివశర్మజడభరతులకు జన్మత్రయంబునను మరికొందరి కనేకజన్మంబులను ముక్తిగలిగెనని పురాణములయందు జెప్పియు ౧. ఇందుకు నివృత్తి సత్పురుషులయినవారు దుర్విషయలందనగా సప్తవ్యసనాదులందాసక్తిగలుగకుండా జేయుమని

శ్రీశివాయ గురవేనమః

శ్రీమహాదేవమననే దుష్టవాదిభ్రమనిరాకరణంనామ

చతుర్దశపరిచ్ఛేదప్రారంభః.

సర్వభ్రమవినిర్ముక్త ప్రమాజ్ఞానప్రదాయకం।

శంకరంపరమానందం భజామిభవభైషజం

ఈలోకములో భక్తిక్రియాజ్ఞానములు గలిగిన మహా పెద్దలను ముముక్షువులయినవారుజూచి యనేకవిధములచే వారిని బూజించుచుండగా దుర్మార్గులయినవారుజూచి సహిం పలేక పెద్దలకంత్రాన్వేషణజేయుచు వారియందవిశ్వాసము గలుగునట్లుచేయుచుర దెట్లనిన బూర్వమునందు సోమదత్తుడను బ్రాహ్మణుడు సర్వవేదశాస్త్రములను గాశ్యాదిభూములయం దభ్యసించి వీరభోజుడనే మహారాజుయొక్క సభకొచ్చి యచ్చటిపండితులంజయించి యారాజానుగ్రహముచే సంపూర్తి గాన్గొంది బహువైభవయుక్తుడై సంచరించుచుండగా దక్కన పండితులుజూచి సహించలేక నొకతంతువాయునితో నీవు సహస్రవరహాలిచ్చెదము మేముసెప్పినట్లు నీవుమహారాజన గరు బహిద్వారములోకి నాబ్రాహ్మణుడురాగానే ఓయన్నా మనతలిదండ్రులు నిన్నుగూర్చి బహువిలపించు చున్నారని డగ్గుత్తికతో రోదనము సేయుమనిన నాతంతువాయుం డట్లు చేయ నారాజీవృత్తాంతమునువిని తనసభయందుండు మహా పండితుల నీవృత్తాంతము నిజమును విచారించవ నెనంత నాన

శ్రీశివాయగురవేనమః

శ్రీమహాదేవమననే దుష్టవాదిభ్రమనిరాకరణంనామ చతుర్దశపరిచ్ఛేదప్రారంభః.

సర్వభ్రమవినిర్ముక్త ప్రమాజ్ఞానప్రదాయకం।
శంకరంపరమానందం భజామిభవభైషజం

ఈలోకములో భక్తిక్రియాజ్ఞానములు గలిగిన మహా పెద్దలను ముముక్షువులయినవారుజూచి యనేకవిధములచే వారిని బూజించుచుండగా దుర్మార్గులయినవారుజూచి సహింపలేక పెద్దలనంత్రాన్వేషణ జేయుచు వారియందవిశ్వాసము గలుగునట్లు చేయుచురదెట్లనిన బూర్వమునందు సోమదత్తుడను బ్రాహ్మణుడు సర్వవేదశాస్త్రములను గాశ్యాది భూములయందభ్యసించి వీరభోజుడనే మహారాజుయొక్క సభకొచ్చి యచ్చటిపండితులంజయించి యారాజానుగ్రహముచే సంపూర్తిగానొంది బహువైభవయుక్తుడై సంచరించుచుండగా దక్కిన పండితులుజూచి సహించలేక నొకతంతువాయునితో నీకు సహస్రవరహాలిచ్చెదము మేముచెప్పినట్లు నీవుమహారాజన గరు బహిద్వారములోకి నాబ్రాహ్మణుడురాగానే ఓయన్నా మనతలిదండ్రులు నిన్నుగూర్చి బహువిలపించుచున్నారని డగ్గుత్తికతో రోదనము సేయుమనిన నాతంతువాయుండట్లు చేయ నారాజీవృత్తాంతమునువిని తనసభయందుండు మహాపండితుల నీవృత్తాంతము నిజమును విచారించవ నెనంత నాన

వేడుకొనిన నాసోమదత్తుడు "బ్రాహ్మణస్య క్షణంకోప" మనే
రీతిగా బూర్వకోపమును మఱచి శరణాగతవాత్సల్యము చేవారి
నాదరించి భక్తిక్రియాజ్ఞానములనుపదేశించిరక్షించెనని చెప్పగా
విని శిష్యుండిట్లనియె॥ స్వామీ బహుజనులయందనేక వివేకులుం
దురు గనుక వాస్తవవిచారము లేకుండా నందఱు భ్రాంతి నొందు
దురాయనిన గురుం డిట్లనియె॥ లోకములో గొప్పవాడొకడు
వివేకముచే సన్మార్గమునందు ప్రవర్తించినను విచారము లేక
దుష్కార్యములయందు బ్రవర్తించిన నదియే ముఖ్యకర్తవ్య
మని తలచి జనులందరారీతిగానే ప్రవర్తింతురు వృషభుడనే
మహారాజు జ్ఞానాధికుడై స్వజాత్యాశ్రమోచితసత్కర్మాను
ష్ఠానమునుద్యదించితే అప్పటిజనులందరారీతిగానే కర్మభ్రష్టు
లయి చెడిపోయిరని భాగవతమునందు జెప్పియున్నది. "యద్య
దాచరతి శ్రేష్ఠో లోకస్తదనువర్తతే" యను కృష్ణగీతా వా
క్యమున్నుగలదు. ఇందు కొకకథయున్నది. "శ్లో॥ గతానుగతి
లోకో కః పారమార్థికః। వాలుకాలింగమాత్రేణ
తామ్రపాత్ర వినశ్యతే॥" గోదావరిప్రాంతమునం దొకానొక
బ్రాహ్మణాగ్రహారమునందు వివేకశీలుడను నొక సద్బ్రాహ్మ
ణుడు ప్రాతస్స్నానవ్రతనిష్ఠచే నొకనాడు ప్రొద్దు తెలియక
లేచి గోదా [illegible] నకు వెళ్ళేవరకు నిం[illegible]ద్దుండు
నట్లుతోచెను. ద[illegible] మందుండే తామ్రపా[illegible] బహిర్గత

వేడుకొనిన నాసోమదత్తుడు ‘‘బ్రాహ్మణస్య క్షణంకోప’’ మనే గ్ర
రీతిగా బూర్వకోపమును మరచి శరణాగతవాత్సల్యము చేవారి
నాదరించి భక్తిక్రియాజ్ఞానములనుపదేశించిరక్షించెనని చెప్పగా
విని శిష్యుండిట్లనియె॥ స్వామీ బహుజనులయందనేకవివేకులుం
దురు గనుక వాస్తవవిచారము లేకుండా నందరు భ్రాంతి నొందు
దురాయనిన గురుం డిట్లనియె॥ లోకములో గొప్పవాడొకడు
వివేకముచే సన్మార్గంబునందు ప్రవర్తించినను విచారము లేక
దుష్కార్యములయందు ప్రవర్తించిన నదియే ముఖ్యకర్తవ్య
మని తలచి జనులందరారీతిగానే ప్రవర్తింతురు వృషభుడనే
మహారాజు జ్ఞానాధికుడై స్వజాత్యాశ్రమోచితసత్కర్మాను
ష్ఠానమునుద్యదించితే అప్పటిజనులందరారీతిగానే కర్మభ్రష్టు
లయి చెడిపోయిరని భాగవతమునందు జెప్పియున్నది. ‘‘యద్య
దాచరతి శ్రేష్ఠో లోకస్తదనువర్తతే’’ యను కృష్ణగీతా వా
క్యమున్నుగలదు. ఇందు కొకకథయున్నది. ‘‘శ్లో॥ గతానుగతి
లోకో [illegible] కః పారమార్థికః। వాలుకాలింగమాత్రేణ
తామ్రపాత్రం వినశ్యతే॥’’ గోదావరీప్రాంతమునం దొకానొక
బ్రాహ్మణాగ్రహారమునందు వివేకశీలుడను నొక సద్బ్రాహ్మ
ణుడు ప్రాతస్స్నానవ్రతనిష్ఠచే నొకనాడు ప్రొద్దు తెలియక
లేచి గోదా[illegible] నకు వెళ్ళేవరకు నిం[illegible]ద్దుండు
నట్లుతోచెను. ద[illegible] ముందుండే తామ్రపా[illegible] బహిర్గత

కీలోత్పాటీవవానరః॥" ఎట్లనగా నొకధనికు డొక దివ్యసౌధ నిర్మాణబుద్ధిచే నొక గొప్పదూలమును దెప్పించి దానినిగో యించుట కావనివాండ్రు వశముసేసినవాండ్రది కొంతవరకు గోసినంత సూర్యాస్తమానమయినందున నాదూలముమధ్యను గొన్నిమేకులనుగొట్టింగ్లకు వెళ్ళిరి. అంతట నొక వృద్ధవానర మొచ్చి యాకార్యమును విచారించక నామేకులనుదనకాళ్లం దులోవేసికొని కూర్చుండి చేతులతో బలాత్కారముగా పెరి కెను దానిచే నాకోతి బలాత్కారముగా జచ్చెను గాన నేను విపియైనను దానుజేయుబోవు కార్యముల సాధకబాధకము లను జక్కగా విచారించియే చేయవలయునని ముఖ్యాభి ప్రాయము॥

ఇతి సర్వవేదాంత సిద్ధాంతసారభూతే

మహాదేవమననే-దుష్టవాదిభ్రమనిరాకరణంనామ

చతుర్దశపరిచ్ఛేదస్సమాప్తః.

వం. మల్లికార్జునశాస్త్రిణాపరిష్కృతోయం

పరిచ్ఛేదః.

కీలోత్పాటీవవానరః॥" ఎట్లనగా నొకధనికు డొక దివ్యసౌధ నిర్మాణబుద్ధిచే నొక గొప్పదూలమును దెప్పించి దానినిగో యించుట కావనివాండ్ర వశముసేసినవాండ్రది కొంతవరకు గోసినంత సూరాస్తమానమయినందున నాదూలముమధ్యను గొన్నిమేకులనుగొట్టిండ్లకు వెళ్ళిరి. అంతట నొక వృద్ధవానర మొచ్చి యాకార్యమును విచారించక నామేకులనుదనకాళ్లం దులోవేసికొని కూర్చుండి చేతులతో బలాత్కారముగా పెరి కెను దానిచే నాకోతి బలాత్కారముగా జచ్చెను గాన నేను విపిదైనను దానుజేయుబోవు కార్యముల సాధకబాధకము లను జక్కగా విచారించియే చేయవలయునని ముఖ్యాభి ప్రాయము॥

ఇతి సర్వవేదాంత సిద్ధాంతసారభూతే

మహాదేవమననే-దుష్టవాదిభ్రమనిరాకరణంనామ

చతుర్దశపరిచ్ఛేదస్సమాప్తః.

పం. మల్లికార్జునశాస్త్రిణాపరిష్కృతోయం

పరిచ్ఛేదః.

త్మికా వేదా నిస్త్రైగుణ్యోభవార్జున" అనే స్మృతి శ్రుతులయందు త్రిగుణాత్మికములయిన వేదములకే యావాఙ్మానసగోచరుండని చెప్పినది గనుక బ్రహ్మతత్త్వైకశ్వయము వేదములకే దెలియదు గనుకను బ్రహ్మసద్భావమునందు శాస్త్రము ప్రమాణముగా దనియెడి చిత్తవృత్తి "ప్రమేయగతాసంభావనయనగా" "నిష్కళం నిష్క్రియం శాంతం నిరవద్యం నిరంజనం" మనే శ్రుతియందు నిర్గుణత్వ నిష్క్రియత్వాదులు బరమేశ్వరునకు జెప్పియున్నవిగాన నధిష్ఠానబ్రహ్మకు జగత్కారణత్వము సెప్పగూడదు. తదారోపితమాయా ప్రతిబింబితకల్పితేశ్వరునకే చెప్పవలయుననే చిత్తవృత్తి॥ "ప్రమాణగతవిపరీతభావన" యనగా "జ్ఞాజ్ఞౌ ద్వావజావీశానీశౌ। ద్వాసుపర్ణా సయుజా సఖాయా॥" అనే శ్రుతులయందు జీవేశ్వరభేదమున్ను తత్త్వమస్యాది శ్రుతులయందు భేదము ప్రతిపాదించుటవల్ల జీవేశ్వరభేదము స్వాభావికమని యంగీకరించితే గోమహిషాదులవలె తద్భేదనివృత్తి గలుగదు. గాన నౌపాధికభేదమే యంగీకరించి తన్నివృత్తికై "సోయం దేవదత్తః" అనే జహదజహల్లక్షణాస్వీకారముచే జీవేశ్వరోపాధులగు అవిద్యామాయోపాధులను దీసివేసి అధిష్ఠానచైతన్యమేకమని సర్వశ్రుత్యభిప్రాయమనేచిత్తవృత్తి "ప్రమేయగతవిపరీతభావన" యనగా నేను సంసారభోక్తనగు జీవుడనుగాను సర్వాధిష్ఠానపరబ్రహ్మను నాకేభ్రాం

త్మికా వేదానిస్త్రైగుణ్యో భవార్జున" అనే స్మృతి శ్రుతులయందు త్రిగుణాత్మికములయిన వేదములకే యీ వాజ్మానసగోచరుండని చెప్పినది గనుక బ్రహ్మతత్వైకశ్రయము వేదములకే దెలియదు గనుకను బ్రహ్మసద్భావమునందు శాస్త్రము ప్రమాణముగా దనియెడి చిత్తవృత్తి "ప్రమేయగతాసంభావనయనగా" నిష్కళం నిష్క్రియం శాంతం నిరవద్యం నిరంజనం" మనే శ్రుతియందు నిర్గుణత్వ నిష్క్రియత్వాదులు బరమేశ్వరునకు జెప్పియున్నవిగాన నధిష్ఠానబ్రహ్మకు జగత్కారణత్వము చెప్పకూడదు. తదారోపితమాయా బ్రతిబింబితకల్పితేశ్వరునకే చెప్పవలయుననే చిత్తవృత్తి॥ "ప్రమాణగతవిపరీతభావన" యనగా "జ్ఞాజ్ఞౌ ద్వావజావీశానీశౌ। ద్వాసుపర్ణా సయుజా సఖాయా॥ అనే శ్రుతులయందు జీవేశ్వరభేదమున్ను తత్వమస్యాది శ్రుతులయందు భేదము బ్రతిపాదించుటవల్ల జీవేశ్వరభేదము స్వాభావికమని యంగీకరించితే గోమహిషాదులకువలె తద్భేదనివృత్తి గలుగదు. గాన నౌపాధికభేదమే యంగీకరించి తన్నివృత్తికై "సోయం దేవదత్తః" అనే జహదజహల్లక్షణాస్వీకారముచే జీవేశ్వరోపాధులగు అవిద్యామాయోపాధులను దీసివేసి అధిష్ఠానచైతన్య మేకమని సర్వశ్రుత్యభిప్రాయమనేచిత్తవృత్తి "ప్రమేయగతవిపరీతభావన" యనగా నేను సంసారభోక్తనగు జీవుడనుగాను సర్వాధిష్ఠానపరబ్రహ్మను నాకే భ్రాం

శ్రీమహాదేవమనదేపుర్యష్టకాదివిచారోనామ
షోడశపరిచ్ఛేదప్రారంభః.

పుర్యష్టక విచారేణ శిం జానాతి మానవః
సంస్కార నవనిర్ముక్తో శివోభవతి తత్క్షణాత్॥

"జ్ఞానేంద్రియాణిఖిలు పంచతథాపరాణి కర్మేంద్రియాణి హృదయాది చతుష్టయంచ। ప్రాణాదిపంచకమతో వియదాదిపంచకసమష్టి పుర్యష్టకనామమేతి"॥ అర్థము, జ్ఞానేంద్రియ పంచకము, కర్మేంద్రియపంచకము, ప్రాణపంచక మంతఃకరణచతుష్టయముగూడి పుర్యష్టకమంబడునదియె లింగశరీరము జ్ఞానేంద్రియాదుల కాధ్యాత్మికాధి భూతికాధదైవికములు గలవవెట్లనిన శ్రోత్రమధ్యాత్మముదీనికధిభూతముశబ్దము అధిదైవతము దిక్కులు ౧ త్వక్కులధ్యాత్మంబు దీనికధిభూతంబు స్పర్శంబుఅధిదైవతము వాయువు -౨చక్షున్సులధ్యాత్మము. దీనికధిభూతమురూపము,అధిదైవతము.సూర్యుడు,జిహ్వాధ్యాత్మికము, దీనికధిభూతమురసము, అధిదైవతము వరుణుడు, ఘ్రాణమధ్యాత్మము, దీనికధిభూతము గంధము, అధిదైవత మశ్వినీదేవతలు ఇకను గర్మేంద్రియములకెట్లనిన॥ వాక్కు అధ్యాత్మము, దీనికధిభూతము పలుకు అగ్ని అధిదైవతము ॥౧॥ హ

శ్రీశివాయగురవేనమః.

శ్రీమహాదేవమహదేపుర్యష్టకాదవిచారాధ్యాయ షోడశపరిచ్ఛేదప్రారంభః.

పుర్యష్టక విచారేణ శివం జానాతి మానవః
సంస్కార నవనిర్ముక్తో శివోభవతి తత్క్షణాత్॥

“జ్ఞానేంద్రియాణిఖలు పంచతథాపరాణి కర్మేంద్రియాణి మనఆది చతుష్టయంచ। ప్రాణాదిపంచకమథోవియదాదిపంచిసమష్టి పుర్యష్టకనామమేతి”॥ అర్థము, జ్ఞానేంద్రియపంచకము, కర్మేంద్రియపంచకము, ప్రాణపంచక మంతఃకరణచతుష్టయముగూడి పుర్యష్టకమనబడునదియై లింగశరీరము జ్ఞానేంద్రియాదుల కాధ్యాత్మికాధి భూతికాధదైవికములు గలవవెట్లనిన శ్రోత్రమధ్యాత్మముదీనికధిభూతముశబ్దము అధిదైవతము దిక్కులు ౧ త్వక్కులధ్యాత్మంబు దీనికధిభూతంబు స్పర్శంబుఅధిదైవతము వాయువు ౨ చక్షుస్సులధ్యాత్మము. దీనికధిభూతమురూపము,అధిదైవతము.సూర్యుడు,జిహ్వాధ్యాత్మికము, దీనికధిభూతమురసము, అధిదైవతము వరుణుడు, ఘ్రాణమధ్యాత్మము, దీనికధిభూతము గంధము, అధిదైవత మశ్వినీదేవతలు ఇకను కర్మేంద్రియములకెట్లనిన॥ వాక్కు అధ్యాత్మము, దీనికధిభూతము పలుకు అగ్ని అధిదైవతము॥౧॥ హ

పంచభీ రేవసద్యః" అర్థము-సర్పము శబ్దగ్రాహకముచేతను ధేనుగుస్పర్శచేత మిడతలు రూపగ్రాహకముచేతను తుమ్మెదలు గంధగ్రాహకముచేతను మీనము రుచిగ్రాహకముచేతను నశించుచున్నది యొక్కొక యింద్రియ మొక్కొకదానిని జెరుపగా పంచేంద్రియములచే సేవింపబడు వాడనగా పంచేంద్రియవశుడై యుండువాడు చెడుట కేమియాశ్చర్యము॥ శ్రు॥ "యద్యత్పశ్యతి చక్షుర్భ్యాంత త్తదాత్మేతిభావయేత్। యద్య చ్ఛృణోతి కర్ణాభ్యాం త త్తదాత్మేతి భావయేత్। త్వాచా యత్సుఖం అత్తీత త్తథాత్మేతిభావయేత్॥ లభతేనాసయాయా ద్యత్త త్తదాత్మేతిభావయేత్" అనే గీతోవచనమందుగూడా శ్రోత్రాది విషయములయిన శబ్దస్పర్శరూపరసగంధాదులను బరమాత్మగా భావించమనియున్నది అనగా పరమాత్మ కర్పించును తచ్ఛేషము ప్రసాదముగా గ్రహించుచుండుమని తాత్పర్యము ఇట్లు చరించువాడు నవవిధసంస్కారములను దహించును అవి యెవ్వియనిన జ్ఞాతృజ్ఞానజ్ఞేయములు కర్తృకర్మక్రియలు భోక్తృభోజ్యభోగంబులు ఇవి నవవిధసంస్కారములనబడును కొందరు ప్రాణపంచకము భూతపంచక మంతఃకరణచతుష్టయ మవస్థాత్రయమును వీనికి గారణమైన యజ్ఞానమునుగూడి నవవిధసంస్కారములనియు నవవిధ ప్రపంచమూలనియుం జెప్పుదురు॥ "ఏతస్మాజ్జాయతే ప్రాణోమనస్సర్వేంద్రి

పంచభిరేవసద్యః"॥ అర్థము-సర్పము శబ్దగ్రాహకముచేతను యేనుగుస్పర్శచేత మిడతలు రూపగ్రాహకముచేతను తుమ్మెదలు గంధగ్రాహకముచేతనుమీనము రుచిగ్రాహకముచేతను నశించుచున్నది యొక్కొక యింద్రియ మొక్కొకదానిని జెరుపగా పంచేంద్రియములచే సేవింపబడు వాడనగా పంచేంద్రియవశుడై యుండువాడు చెడుట కేమియాశ్చర్యము॥ శ్రు॥ "యద్యత్పశ్యతి చక్షుర్భ్యాంత త్తదాత్మేతిభావయేత్। యద్య చ్ఛృణోతి కర్ణాభ్యాం తత్తదాత్మేతి భావయేత్। త్వచాచ యత్సుఖం అత్తిత త్తథాత్మేతిభావయేత్॥ లభతేనాసయాయాద్య త్తత్తదాత్మేతిభావయేత్" అనే గీతోవచనమందుగూడా శ్రోత్రాది విషయములయిన శబ్దస్పర్శరూపరసగంధాదులను బరమాత్మగా భావించమనియున్నది అనగా పరమాత్మ కర్పించును తచ్ఛేషము ప్రసాదముగా గ్రహించుచుండుమని తాత్పర్యము ఇట్లు చరించువాడు నవవిధసంస్కారములను దగ్ధంచును అవి యెవ్వియనిన జ్ఞాతృజ్ఞానజ్ఞేయములు కర్తృకర్మక్రియలు భోక్తృభోజ్యభోగంబులు ఇవి నవవిధసంస్కారములనబడును కొందరు ప్రాణపంచకము భూతపంచక మంతఃకరణచతుష్టయ మవస్థాత్రయమును వీనికి గారణమైన యజ్ఞానమునుగూడి నవవిధసంస్కారములనియు నవవిధ ప్రపంచములనియుం జెప్పుదురు॥ "ఏతస్మాజ్జాయతే ప్రాణోమనస్సర్వేంద్రి

అహంత్వాసర్వపాపేభ్యో మోచయిష్యామి రాఘవ' అనియు॥ అనన్యాశ్చింతయంతో మాం యేజనాః పర్యుపాసతే। తేషాం నిత్యాభియుక్తానాం యోగక్షేమం వహామ్యహం॥ అని భగవద్గీతలయం దాలాగే చెప్పియున్నది॥

శ్రీమహాదేవమననే-షోడశపరిచ్ఛేద
స్సమాప్తః.

అహాం త్వా సర్వపాపేభ్యో మోచయిష్యామి రాఘవ' అనియు॥ అనన్యాశ్చింతయంతో మాం యే జనాః పర్యుపాసతే। తేషాం నిత్యాభియుక్తానాం యోగక్షేమం వహామ్యహం॥ అని భగవద్గీతలయం దాలాగే చెప్పియున్నది॥

శ్రీమహాదేవమననే-షోడశపరిచ్ఛేద
సమాప్తః.

జనాః పరతోషణాయకష్టార్జితాన్యపిధనానివాత్యజంతి” అనే న్యాయముగా మనస్సునకు దూషణవల్ల ఖేదము నంటనియ్యక సంతోషముచే నుండుట శాస్త్రవాసనానివృత్తి యనబడును లేక ఈదూషించెడివారు శరీరమును దూషించినారా శరీరమును దూషించితే లోకములో శత్రువు శత్రుడు మిత్రుడే గనుక తనకే హేయ్యమైన శరీర మితరులు దూషించిన మంచిదాయెను. లేక దేహేంద్రియాదులకు గతీతమైన జీవాత్మను దూషించినాడంటే జీవుడెవరికిని గనుపడను గనుక నీదూషణాలు జీవుని స్పృశింపవు జాత్యాజీవులందరేకమే గనుక తన్ను దానే దూషించుకొన్నాడని బుద్ధియందు నిశ్చయించుకొనడము చేతను లోకవాసనానివృత్తియగును, ఇక శాస్త్రవాసనా నివృత్తియెటువలెనంటే అగస్త్య గౌతమాత్రి భారద్వాజాదులు సాకల్యముగా శాస్త్రాధ్యయనము జేయవలయునని కొంతకాలము శ్రమబడి సాంతమును జెందలేక వాటిని బహుదుఃఖహేతువులని విడిచి. ‘అనంతశాస్త్రంబహు వేదితవ్య మల్పశ్చకాలో బహవశ్చవిఘ్నాః॥ యత్సారభూతం తదుపాసితవ్యం హంసోయథాక్షీరమివాంబు మిశ్రం॥’’ అనే శాస్త్రరీతిగా మోక్షముఖ్యసాధన శ్రవణాదుల నొనర్చి శివజ్ఞానసిద్ధింజెందిరని వినుమనల్పాయుష్మంతుడనైన నాచే సాంగాధ్యయన మెట్లగునని వాటిని వదలి సద్గురు కటాక్షసిద్ధిం

జనాః పరతోషణాయకష్టార్జితాన్యపిధనానివా త్యజంతి” అనే న్యాయముగా మనస్సునకు దూషణవల్ల ఖేదము నంటనియ్యక సంతోషముచే నుండుట శాస్త్రవాసనానివృత్తి యనబడును లేక ఈదూషించెడివారు శరీరమును దూషించినారా శరీరమును దూషించితే లోకములో శత్రువు శత్రుడు మిత్రుడే గనుక తనకే యేహ్యమైన శరీర మితరులు దూషించిన మంచిదాయెను లేక దేహేంద్రియాదులకు గతీతమైన జీవాత్మను దూషించినాడంటే జీవుడెవరికిని గనుపడడు గనుక నీదూషణలు జీవుని స్పృశింపవు జాత్యాజీవులందరేకమే గనుక తన్ను దానే దూషించుకొన్నాడని బుద్ధియందు నిశ్చయించుకొనడము చేతను లోకవాసనానివృత్తియగును, ఇక శాస్త్రవాసనా నివృత్తియెటువలెనంటే అగస్త్య గౌతమాత్రి భారద్వాజాదులు సాకల్యముగా శాస్త్రాధ్యయనమును జేయవలయునని కొంతకాలము శ్రమబడి సాంతమును జెందలేక వాటిని బహుదుఃఖహేతువులని విడిచి. “అనంతశాస్త్రంబహు వేదితవ్య మల్పశ్చకాలో బహవశ్చవిఘ్నాః॥ యత్సారభూతం తదుపాసితవ్యం హంసోయథాక్షీరమివాంబు మిశ్రం॥” అనే శాస్త్రరీతిగా మోక్షముఖ్యసాధన శ్రవణాదుల నొనర్చి శివజ్ఞానసిద్ధింజెందిరని వినుమనల్పాయుష్మంతుడనైన నాచే సాంగాధ్యయన మెట్లగునని వాటిని వదలి సద్గురు కటాక్షసిద్ధిం

జీర్ణనరంగనల్లీ నిర్మాణాది కృత్యము లొనర్చుచుండుట. భావ
శివపూజయనగా సర్వదాయవస్థాత్రయమందు సర్వేంద్రియ
మనోవ్యాపారములను గురువునకర్పించి తత్ప్రసాదాను భావ
ముచే సంచరించుచు హృదయకమలములో గురువిగ్రహభావ
నచేయుచుండుట ఈప్రకారముగా చతుర్విధశివపూజలొనరిం
చుచు «శరీరమర్థంప్రాణంచ సద్గురుభ్యోనివేదయే" అను
శాస్త్రరీతిగా తనమనోధనములను గురువులకర్పించి శివజ్ఞాన
నిష్ఠాగరిష్ఠుడై యుండుటచే దేహవాసనానివృత్తియగును, ఇక
అసురవాసనయు దన్నివృత్తియు జెప్పుచున్నారము నేను చతు
శ్శాస్త్రపండితుడనై యుండి గురువునకు నమస్కారముసేయు
దునా నేను గర్మజ్యేష్ఠుడను నేను ధనవంతుడను నేను పుత్రసం
తుడను నేఁబురోహితున్ని యిటువంటి దురాగ్రహనివృత్తి యా
సురవాసనయనబడును దీని నివృత్తి యెట్లనిన చిరకాలము
సాధుసజ్జన గురుచరేశ్వరసేవ లొనర్చుటచే నీదురాగ్రహరూ
పయాసురవాసనానివృత్తి గలుగును ఈవాసనానిర్ముక్తి గలు
గని శివజ్ఞానికి శివయోగుల యిండ్లజన్మాంతరము గలిగి యా
జన్మమునందు వాసనానిర్ముక్తినొంది మోక్షసిద్ధినొందును,
ఈవిచారమునకు ఫలమేమనిన దుష్టవాసనానిర్ముక్తిని జెందితే
నేకాని శివజ్ఞానదృఢము గలుగదుకాన వాటిని నివర్తింపజేసి
కొని తరువాత శ్రవణాదులొనర్పనని ర్విఘ్నముగా మోక్ష
సిద్ధి గలుగును॥

శ్రీమహాదేవమననే, వాసనాచతుష్టయనిరూపణంనామ
సప్తదశ పరిచ్ఛేదస్సమాప్తః.

జనసంగసల్లీ నిర్మాణాది కృత్యము లొనర్చుచుండుట. భావశుశ్రూషయనగా సర్వదాయవస్థాత్రయమందు సర్వేంద్రియమనోవ్యాపారములను గురువునకర్పించి తత్ప్రసాదానుభావముచే సంచరించుచు హృదయకమలమూలో గురువిగ్రహభావన చేయుచుండుట ఈప్రకారముగా చతుర్విధశుశ్రూష లొనరించుచు ‘‘శరీరమర్థంప్రాణంచ సద్గురుభ్యోనివేదయే’’ త్తను శాస్త్రరీతిగా తనమనోధనములను గురువులకర్పించి శివజ్ఞాననిష్ఠాగరిష్ఠుడై యుండుటచే దేహవాసనానివృత్తియగును, ఇక నసురవాసనయు దన్నివృత్తియు జెప్పుచున్నారము నేను చతుశ్శాస్త్రపండితుడనై యుండి గురువునకు నమస్కారము సేయుదునా నేను గర్మజ్యేష్ఠుడను నేను ధనవంతుడను నేను బుత్రసంతుడను నేబురోహితున్ని యిటువంటి దురాగ్రహనివృత్తి యాసురవాసనయనబడును దీని నివృత్తి యెట్లనిన చిరకాలము సాధుసజ్జన గురుచరేశ్వరసేవ లొనర్చుటచే నీదురాగ్రహరూపయాసురవాస నానివృత్తి గలుగును ఈవాసనా నిర్ముక్తిగలుగని శివజ్ఞానికి శివయోగుల యిండ్లజన్మాంతరము గలిగి యీజన్మమునందు వాసనానిర్ముక్తినొంది మోక్షసిద్ధినొందును, ఈవిచారమునకు ఫలమేమనిన దుష్టవాసనానిర్ముక్తిని జెందితేనే కాని శివజ్ఞానదృఢము గలుగదుకాన వాటిని నివర్తింపంజేసికొని తరువాత శ్రవణాదులొనర్చి నని ర్విఘ్నముగా మోక్షసిద్ధి గలుగును॥

శ్రీమహాదేవమననే, వాసనాచతుష్టయనిరూపణంనామ సప్తదశ పరిచ్ఛేదస్సమాప్తః.

స్తం దర్శనాత్మాత్స్వకృతంమయా। అహంభక్తస్యజిహ్వాగ్రాద శ్నామిశమలోద్భవ॥ అనే శాస్త్రమునందు భక్తస్థానమే తనకు స్థానమనియు భక్తతృప్తిచే దనకు దృప్తిగలుగఁజూడుననియు జెప్పియున్నది. "శివభక్తశ్శివస్సాక్షాదితికైంకర్యభావతః భక్తిం కుర్యాత్సదాకాలంకాయేనమనసాగిరా॥" అనేశాస్త్రమునందు శివునికివలె శివభక్తపూజ యవశ్యకర్తవ్యముగా జెప్పియున్నదిగాన మాహేశ్వరులకు శ్రద్ధాభక్తుల చేబూజలొనర్చుటవలన దక్కిన నాలుగున్ను శీఘ్రకాలములో సిద్ధించును పురాణములయందు శివభక్తిధురీణులయిన యగస్త్యమార్కండేయాదిమహర్షులకును రేవణసిద్ధమరుళసిద్ధ కోరామసిద్ధ శ్రీపతిపండిత మంచనపండిత మల్లికార్జునపండిత వేమనారాధ్యవిశ్వారాధ్య కోటిపల్యారాధ్యమాటురేవాచార్య నీలకంఠాచార్య భాస్కర భట్టాచార్యుల యినశైవమత ద్వాదశాచార్యులకును బసవేశ్వరాది భక్తులకును శివజ్ఞానముగలుగజేసి మాయాపాశవినిర్ముక్తింజెందించి మోక్షంబిచ్చెనని చెప్పియున్నది. ఇందుకు శ్రుతులు "శ్రద్ధాభక్తిధ్యానయోగాదవేహి। ధ్యాననిర్మథనాభ్యాసాత్పాశందహతిపండితః॥" అనియున్నవి గాన సర్వమునకు గురుచరేశ్వరులయందవ్యభిచారభక్తిగలిగియుండుట ముఖ్యకారణము అయినను ముముక్షువులైనవారికి వైరాగ్యము లేకుంటే సహజానందముగలుగదు.

స్తం దర్శనావాప్త్యై కృతంమయా। అహంభక్తస్యజిహ్వాగ్రాద శ్నామికమలోద్భవ॥ అనే శాస్త్రమునందు భక్తస్థానమే తనకు స్థానమనియు భక్తదృష్టిచే దనకు దృష్టిగలుగచూడుననియు జెప్పియున్నది. "శివభక్తశ్శివస్సాక్షాదితికైంకర్యభావతః భక్తిం కుర్యాత్సదాకాలం కాయేనమనసాగిరా॥" అనేశాస్త్రమునందు శివునికివలె శివభక్తపూజ యావశ్యకర్తవ్యముగా జెప్పియున్నదిగాన మాహేశ్వరులకు శ్రద్ధాభక్తుల చేబూజలొనర్చుటవలన దక్కిన నాలుగున్ను శీఘ్రకాలములోసిద్ధించును పురాణములయందు శివభక్తిధురీణులయిన యాగస్త్యమార్కండేయాదిమహర్షులకును రేవణసిద్ధమరుళసిద్ధఘోరామసిద్ధ శ్రీపతిపండిత మంచనపండిత మల్లికార్జునపండిత వేమనారాధ్యవిశ్వారాధ్య కోటిపల్యారాధ్యమాటురేవాచార్య నీలకంఠాచార్య భాస్కర భట్టాచార్యుల యినశైవమత ద్వాదశాచార్యులకును బసవేశ్వరాది భక్తులకును శివజ్ఞానముగలుగజేసి మాయాపాశవినిర్ముక్తిం జెందించి మోక్షంబిచ్చెనని చెప్పియున్నది. ఇందుకు శ్రుతులు "శ్రద్ధాభక్తిధ్యానయోగాదవేహి। ధ్యాననిర్మథనాభ్యాసాత్పాశందహతిపండితః॥" అనియున్నవి గాన సర్వమునకు గురుచరేశ్వరులయందవ్యభిచారభక్తిగలిగియుండుట ముఖ్యకారణము అయినను ముముక్షువులైనవారికి వైరాగ్యము లేకుంటే సహజానందముగలుగదు.

లెవ్వియనిన దేహేంద్రియాది సర్వప్రపంచము శివునికర్పించుట హేతువు. చిత్తస్థిరీకరణంబు స్వరూపంబు బాహ్యాభ్యంతర వ్యవహారకారణ మనోనాశంబు గార్యంబు. 3 వైరాగ్యమునకు హేతుస్వరూపకార్యంబు లెవ్వియనిన ఇహలోకస్థితప్రత్యక్షచందనవనితా ధనాదులయందును వాంత్యాశన మలమూత్రాది హేయపదార్థంబులయందువలె నాశాలేశమయిన లేకుండుట హేతువు. బాహ్యాభ్యంతరములయందు మనోవృత్తి రాకుండ చిత్తము శివాకారాకారితమగుట స్వరూపముచిత్తము బాహ్యముఖమై విషయములయందు ప్రవర్తించినను తిరిగి వాటినుంచి మళ్ళించుట గార్యము. ర ఇక భక్తికి హేతుస్వరూపకార్యంబు లెట్లనిన, యనేకజన్మములయందలి పుణ్యముచే నీమనుష్యజన్మము గలిగినది. ఈయాయుష్యమువ్యర్థముగ్గానే బోవుచున్నది. ముందిక నిట్టిజన్మము రానేరదదియేక్షణము నశించునో గాన నీజన్మమును సార్థకము జేయకుంటే చెడిపోవుదుననే భయము హేతువు. "యోషాజారమివ ప్రియ" మనే శ్రుత్యుక్తరీత్యా అనగా జారస్త్రీకి స్వపుత్ర మిత్ర భర్త్రాదులయందాశ లేక సర్వదా జారునియందే చిత్తమెట్లను స్యూతమైయుండునో అట్లు పరమేశ్వరునియందు బరమప్రేమ గలుగడము స్వరూపము తనుమనోధనములు గురుచరేశ్వరుల కుపయోగపరచి నిర్వంచక దాసోహనిష్ఠ చేసుండుటకార్యము.

లెవ్వియనిన దేహేంద్రియాది సర్వప్రపంచము శివునికర్పించుట హేతువు. చిత్తస్థిరీకరణంబు స్వరూపంబు బాహ్యాభ్యంతర వ్యవహారకారణ మనోనాశంబు గార్యంబు. 3 వైరాగ్యమునకు హేతుస్వరూపకార్యంబు లెవ్వియనిన ఇహలోకస్థితస్రక్చందనవనితా ధనాదులయందును వాంత్యాశన మలమూత్రాది హేయపదార్థంబులయందువలె నాశాలేశమయిన లేకుండుట హేతువు. బాహ్యాభ్యంతరములయందు మనోవృత్తి రాకుండ చిత్తము శివాకారాకారితముగుట స్వరూపము చిత్తము బాహ్యాముఖమై విషయములయందు ప్రవర్తించినను తిరిగి వాటినుంచి మళ్ళించుట గార్యము. ర ఇక భక్తికి హేతుస్వరూపకార్యంబు లెట్లనిన, యనేకజన్మములయందలి పుణ్యముచే నీమనుష్యజన్మము గలిగినది. ఈయాయుష్యము వ్యర్థముగానే బోవుచున్నది. ముందిక నిట్టిజన్మము రానేరగదదియే క్షణము నశించునో గాన నీజన్మమును సార్థకముజేయకుంటే చెడిపోవుదుననే భయము హేతువు. "యోషాజారమివ ప్రియ" మనే శ్రుత్యుక్తరీత్యా అనగా జారస్త్రీకి స్వపుత్ర మిత్ర భర్త్రాదులయందాశలేక సర్వదా జారునియందే చిత్తమెట్లను స్యూతమైయుండునో అట్లు పరమేశ్వరునియందు బరమప్రేమ గలుగడము స్వరూపము తనుమనోధనములు గురుచరేశ్వరుల నుపయోగపరచి నిర్వంచక దాసోహనిష్ఠ చేయుండుట కార్యము.

నిరంతరము సచ్చిదానంద స్వరూప శివరూపముగా చిత్తము నిల్పుకొనుట శ్రవణమువలన సంశయనివృత్తియు మననమువలన నసంభావనానివృత్తియు నిదిధ్యాసవలన విపరీతభావనానివృత్తియు గలుగును. బుద్ధినిర్విషయములయందు ప్రవర్తింపనీక శ్రవణాదులయందుంచితే వైరాగ్యాదిసోపానపంచకసిద్ధిదృఢంబుగ గలుగునని ప్రకరణ తాత్పర్యము.

ఇతి సర్వవేదాంతసిద్ధాంత సారభూతే మహాదేవమననే వైరాగ్యాదిమోక్షసోపానపంచక విచారోనామాష్టాదశపరిచ్ఛేద స్సమాప్తః

పం॥ మల్లికార్జునశాస్త్రిణా పరిష్కృతోయం పరిచ్ఛేదః.

నిరంతరము సచ్చిదానంద స్వరూప శివరూపముగా చిత్తము నిల్పుకొనుట శ్రవణమువలన సంశయనివృత్తియు మననమువలన నసంభావనానివృత్తియు నిదిధ్యాసవలన విపరీతభావనానివృత్తియు గలుగును. బుద్ధి నుర్విషయములయందు ప్రవర్తింపనీక శ్రవణాదులయందుంచితే వైరాగ్యాదిసోపానపంచకసిద్ధిదృఢంబుగ గలుగునని ప్రకరణ తాత్పర్యము.

ఇతి సర్వవేదాంతసిద్ధాంత సారభూతే మహాదేవమననే
వైరాగ్యాదిమోక్షసోపానపంచక విచారో నామా
ష్టాదశపరిచ్ఛేద స్సమాప్తః
పం॥ మల్లికార్జునశాస్త్రిణా పరిష్కృతో౽యం
పరిచ్ఛేదః.

కొంతద్రవ్యము సంపాదించుకొని యందు సగము ద్రవ్యమును నభోజనమజ్జనాదులకుంచుకొని తక్కిన సగముద్రవ్యముచే మరల వ్యవహారాదు లొనర్చుచు దాను భోజనమునకుంచుకున్న దానిలో నారవభాగముచే వ్యవహారమొనర్చి దానివల్ల సంపాదించిన డబ్బంతయు ముందు భోజనవ్రయమునకుగా నుంచుకొన్నాడు ఇంటులో మొదట భోజనవ్రయమునకుంచిన ద్రవ్యము ప్రారబ్ధము వ్యవహారమునకు ప్రయోగము చేయుచున్న ద్రవ్యము సంచితము భోజనవ్రయమునకుంచినదానిలో కొంతద్రవ్యము వ్యవహారముచే సంపాదించిన ద్రవ్యమాగామి యనబడు నీతీరుగానే దార్ష్టాంతికమందున్న యనాదియై జీవుడు పుణ్యపాపంబులను ప్రతిదినమందు జేసికొనుచువచ్చునిట్లు రాగా నొకదినమందు జేసిన పుణ్యపాపకర్మంబులే బహుజన్మములకు గారణమై యుండును ఇట్లుజన్మావధివరకు జేసికొనుచుండును ఆ మహాపుణ్యపాపకర్మంబులన్నియు రాసులుగాగా లీట్లకు సంచితమని పేరు అటుతర్వాత మరణమునుబొంది పునర్జన్మమెత్తె నిమిత్తమై యాసంచితములో గొంతసంగ్రహించుకొనును ఆసంగ్రహించినకర్మంబు భావిశరీరంబునకు గారణంబైన పంచీకృత పంచమహాభూతంబుల శరీరాకారంబుగా బరిణమింపజేసి యాశరీరంబుచే గొన్నికర్మంబు లొనరించి వానివల్ల గొన్నిసుఖదుఃఖంబు లనుభవించును వాటికి ప్రారబ్ధమనిపేరు ఈప్రారబ్ధం

గొంతద్రవ్యము సంపాదించుకొని యందు సగము ద్రవ్యమును దనభోజనమజ్జ నాదులకుంచుకొని తక్కిన సగముద్రవ్యముచే మరల వ్యవహారాదు లొనర్చుచు దాను భోజనమునకుంచుకున్న దానిలో నారవభాగముచే వ్యవహార మొనర్చి దానివల్ల సంపాదించిన డబ్బంతయు ముందు భోజనవ్రయమునకుగా నుంచుకొన్నాడు ఇంటులో మొదట భోజనవ్రయమునకుంచిన ద్రవ్యము ప్రారబ్ధము వ్యవహారమునకు ప్రయోగము చేయుచున్న ద్రవ్యము సంచితము భోజనవ్రయమునకుంచినదానిలో గొంతద్రవ్యము వ్యవహారముచే సంపాదించిన ద్రవ్యమాగామి యనబడు నీతీరుగానే దార్ష్టాంతికమందున్న యనాదియైః జీవుడుబుణ్యాపావంబులను బ్రతిదినమందు జేసికొనుచువచ్చును ఇట్లు రాగా నొకదినమందు జేసిన పుణ్యాపాపకర్మంబులే బహుజన్మములకు గారణమై యుండును ఇట్లుజన్మావధివరకు జేసికొనుచుండును ఆ మహాపుణ్యాపాపకర్మంబులన్నియు రాసులుగాగా లీట్లకు సంచితమని పేరు అటుతర్వాత మరణమునుబొంది పునర్జన్మమెత్తే నిమిత్తమై యాసంచితములో గొంతసంగ్రహించుకొనును ఆసంగ్రహించినకర్మంబు భావిశరీరంబునకు గారణంబైన పంచీకృత పంచమహాభూతంబుల శరీరాకారంబుగా బరిణమింపంజేసి యాశరీరంబుచే గొన్నికర్మంబు లొనరించి వానివల్ల గొన్ని సుఖదుఃఖంబు లనుభవించును వాటికి బ్రారబ్ధమనిపేరు ఈప్రారబ్ధ

ముంగలుగురుగాన వాటిని బాగా విచారించి సర్వంశివాధీనమని శేషత్వపారతంత్ర్యకైంకర్యనిష్ఠాగరిష్ఠుండై యహంమమత్వాదులను దీసివేసి శివానందమగ్నచిత్తవృత్తి గలిగియున్నవాడే ముక్తుడగునని యీప్రకరణసారము॥

ఇతి సర్వవేదాంత సిద్ధాంతసారభూతే
మహాదేవమననే ప్రారబ్ధత్రయవిచారో నా
మైకోనవింశపరిచ్ఛేదస్సమాప్తః.
పం, మల్లికార్జునశాస్త్రిణాపరిష్కృతోయం
పరిచ్ఛేదః.

ముగలుగుచుగాన వాటిని బాగా విచారించి సర్వంశివాధీనమని శేషత్వపారతంత్ర్యకైంకర్యనిష్ఠాగరిష్ఠుండై యహంమమత్వాదులను దీసివేసి శివానందమగ్నచిత్తవృత్తిగలిగియున్నవాడే ముక్తుడగునని నీప్రకరణసారము॥

ఇతి సర్వవేదాంత సిద్ధాంతసారభూతే
మహాదేవమననే ప్రారబ్ధత్రయవిచారోనా
మైకోనవింశపరిచ్ఛేదస్సమాప్తః.
పం, మల్లికార్జునశాస్త్రిణాపరిష్కృతోఽయం
పరిచ్ఛేదః.

బరిణమించి నప్పుడు ఘటభిన్నముగా మృత్పిండము లేదుగనుక మృత్పిండనాశము సంభవించినట్లు బ్రహ్మకుజగద్రూపేణపరిణామిత్వమంగీకరించితే తత్కాలమునందు బ్రహ్మనాశ ప్రసంగమువచ్చును గనుక పరిణామ్యుపాదాన కారణత్వము చెప్పక వివర్తోపాదాన కారణత్వమున్నే చెప్పవలయుననియు పరిణామిత్వ మంగీకరించితే వికారిత్వమున్ను గలుగునని చెప్పుదురు "విశ్వాధికో రుద్రో మహర్షిః॥" అనే శ్రుతియందువిశ్వాధికుడు శివుడనిచెప్పియున్నదిగానియనృతజడదుఃఖాత్మకమైన ప్రపంచరూపుడని చెప్పియుండలేదు గనుక శ్రుతివిరుద్ధమును సంభవించును. యోగతంత్ర పాశుపతన్యాయవైశేషికాదులవలె బ్రహ్మకు నిమిత్తకారణత్వము మాత్రమే చెప్పితే "సర్వం ఖల్విదంబ్రహ్మ। సర్వోవైరుద్రః। ఐతదాత్మ్యమిదంసర్వం" ఇటువంటి శ్రుతులకు విరుద్ధమెచ్చును. లోకమునకు నుపాదానకారణము ఆరంభకోపాదానమనియు వివర్తోపాదానమనియు పరిణామ్యుపాదానమనియు త్రివిధముగా జెప్పుదురు. వాటిలక్షణములను దెల్పి సర్వసంశయనివృత్తియొనర్చి రక్షింపుమనిన గురుండిట్లనియె. "శ్లో॥ శివరూపేభ్యో విశ్వరూపేభ్యశ్చవో నమోనమః॥ ద్వావేతౌబ్రహ్మణోరూపె మూర్తంచామూర్తమేవచ। తమాదిమధ్యాంతవిహీనమేకం విభుంచిదానందమరూపమద్భుతం। ఉమాసహాయంపరమేశ్వరంప్రభుం త్రి

బరిణమించి నప్పుడు ఘటభిన్నముగా మృత్పిండము లేదుగనుక మృత్పిండనాశము సంభవించినట్లు బ్రహ్మకుజగద్రూపేణపరిణామిత్వమంగీకరించితే తత్కాలమునందు బ్రహ్మనాశ ప్రసంగమువచ్చును గనుక పరిణామ్యుపాదాన కారణత్వము చెప్పక వివర్తకోపాదాన కారణత్వమున్నే చెప్పవలయుననియు పరిణామిత్వ మంగీకరించితే వికారిత్వమున్ను గలుగునని చెప్పుదురు "విశ్వాధికోరుద్రోమహర్షిః॥" అనేశ్రుతియందువిశ్వాధికుడు శివుడనిచెప్పియున్నదిగానియనృతజడదుఃఖాత్మకమైన ప్రపంచరూపుడని చెప్పియుండలేదు గనుక శ్రుతివిరుద్ధమును సంభవించును- యోగతంత్ర పాశుపతన్యాయవై శేషికాదులవలె బ్రహ్మకు నిమిత్తకారణత్వము మాత్రమే చెప్పితే "సర్వం ఖల్విదంబ్రహ్మ। సర్వోవైరుద్రః। ఐతదాత్మ్యమిదంసర్వం" ఇటువంటి శ్రుతులకు విరుద్ధమెచ్చును. లోకములో నుపాదాన కారణము ఆరంభకోపాదానమనియు వివర్తకోపాదానమని యు పరిణామ్యుపాదానమనియు త్రివిధముగా జెప్పుదురు. వాటిలక్షణములను దెల్పి సర్వసంశయనివృత్తియొనర్చి రక్షింపుమనిన గురుండిట్లనియె- "శ్రు॥ శివరూపేభ్యో విశ్వరూపేభ్యశ్చవోనమోనమః॥ ధ్యావేత్తో బ్రహ్మణోరూపె మూర్తంచామూర్తమేవచ। తమాదిమధ్యాంతవిహీనమేకం విభుంచిదానందమరూపమద్భుతం। ఉమాసహాయంపరమేశ్వరంప్రభుం త్రి

వస్యజాయతే। తదాతదావతారోభూద్గణేశస్తు మహీతలే॥ యేరుద్రలోకాదవతీర్య రుద్రామానుష్యమాశ్రిత్యజగద్ధితాయ చరంతినానావిధ చారుచేష్టాస్తైర్భోన్యనమశ్శంకర కింకరేభ్యః" అనే వాటియందు సాలోక్యసామీప్యసారూప్యధారులుగూడా శివాజ్ఞాకైంకర్యసిద్ధచే భూలోకమునందవతరించినట్లు స్పష్టముగా జెప్పియున్నది. ప్రవృత్తినిష్ఠులయిన జయవిజయాదులు గూడ నారదశాపముచే భూలోకమునందు జన్మించినట్లు విష్ణుపురాణములయందు జెప్పియున్నది. గాన కైవల్యము క్రియే పునరావృత్తిరహితమైయుండుటచే నిదియే ముఖ్యము. అద్వైతులు జగజ్జీవబ్రహ్మలకు వ్యావహారికప్రాతిభాసిక పరమార్థసత్యత్వములని చెప్పాదురు. శ్రుతిస్మృత్యాదులయందెక్కడ నాలాకనుపడలేదు. ప్రపంచమందు జీవునియందర్థసిద్ధిక్రియా సిద్ధులుగలిగియుండుటచే నట్లు చెప్పగూడదు. ఆలాకాకుంటే కృతనాశాకృతాభ్యాగమదోషము బౌద్ధాదులవలె సిద్ధించును "మాతృదేవోభవ। ఆచార్యదేవోభవ। నపరదారాంగచ్ఛేత్॥ నసురాంపిబేత్। నమాంసగ్ంభక్షీయాత్" ఇత్యాది బంధమోక్షవిధినిషేధవిధాయక శాస్త్రములకున్ను గురువు చెప్పిన శ్రవణమననాదులకున్ను దత్తాంజలిప్రసంగము సంభవించును. "యథానుదీప్తాత్పావకాద్విస్ఫులింగాస్సహస్రశః ప్రభవంతేసరూపాః॥ మాయాంతు ప్రకృతింవిద్యా న్మాయినంతు

వన్యజాయతే। తదాతదావతారో౽భూద్గణేశస్తు మహీతలే॥ యేరుద్రలోకాదవతీర్యరుద్రామానుష్యమాశ్రిత్యజగద్ధితాయ చరంతినానావిధ చారుచేష్టాస్తైభ్యోనమశ్శంకర కింకరేభ్యః" అనే వాటియందు సాలోక్యసామీప్యసారూప్యధారులుగూడా శివాజ్ఞాకైంకర్యసిద్ధచే భూలోకమునందవతరించినట్లు స్పష్టముగా జెప్పియున్నది. ప్రవృత్తినిష్ఠులయిన జయవిజయాదులు గూడ నారదశాపముచే భూలోకమునందు జన్మించినట్లు విష్ణుపురాణములయందు జెప్పియున్నది. గాన కైవల్యము క్రియా పునరావృత్తిరహితమైయుండుటచే నిదియే ముఖ్యము. అద్వైతులు జగజ్జీవబ్రహ్మలకు వ్యావహారికప్రాతిభాసిక పరమార్థసత్యత్వములని చెప్పెదరు. శ్రుతిస్మృత్యాదులయందెక్కడ నాలాకనుపడలేదు. ప్రపంచమందు జీవునియందర్థసిద్ధిక్రియాసిద్ధులుగలిగియుండుటచే నట్లు చెప్పగూడదు. అలాకాకుంటే కృతనాశాకృతాభ్యాగమదోషము బౌద్ధాదులవలె సిద్ధించును "మాతృదేవోభవ। ఆచార్యదేవోభవ। నపరదారాంగచ్ఛేత్॥ నసురాంపిబేత్। నమాంసగ్ంభక్షయేత్" ఇత్యాది బంధమోక్షవిధినిషేధవిధాయక శాస్త్రములును గురువు చెప్పిన శ్రవణమననాదులకున్ను దత్తాంజలిప్రసంగము సంభవించును. "యథాసుదీప్తాత్పావకాద్విస్ఫులింగాస్సహస్రశః ప్రభవంతేసరూపాః॥ మాయాంతు ప్రకృతింవిద్యా న్మాయినంతు

యీ ద్వైతులకు నిర్విశేష బ్రహ్మయున్నాడని చెప్పుట కేమి ప్రమాణము వేదము ప్రమాణమైతే వారి మతమందదిసత్య మా అసత్యమా త్రిగుణాత్మికమైన వేదమునకు సత్యత్వాము గీకరించితే యీ ద్వైతహాని సంభవించును శశశృంగమువలె వ్యావహారిక సత్యత్వమంగీకరించితే వంధ్యాపుత్రవచనమువ లె బ్రహ్మక ప్రమాణమే సిద్ధించును అసత్యమైన వేదప్రతిపా దిత బ్రహ్మకు పారమార్థిక సత్యత్వ మెట్లుసిద్ధించును గనుక బ్రహ్మకున్ను వ్యవహారికసత్యత్వమే యంగీకరించ వలయును కాన వారిమతమందు బ్రహ్మయున్నాడనుట యు బ్రహ్మ . మేమియు లేదు వీరశంక రభాష్యమునం దా ధికరణమునందు వేదములకు మిథ్యాత్వమును శంకరాచార్యులు

రే సాధించియున్నారు గాన వీరిమతము వేదబాహ్యమను టకు నిరీశ్వరమతమనుటకు సందియ మెంతైన లేదు మరియు వీరు జీవుడంతఃకరణ ప్రతిబింబుడనియు యవిద్యా ప్రతిబింబు డనియు జెప్పెదురు అట్లయిన జీవుడు ముందా అజ్ఞానము ముందా అజ్ఞానము ముందైతే జీవుడు లేనప్పుడజ్ఞాన మెవరి కిసంభవించును బ్రహ్మకేయనిన అజ్ఞాని బ్రహ్మ మెట్లగును భ్రాంతిమనోధర్మము గనుక శరీరేంద్రియ మనః ప్రాణశూ న్యుడైన బ్రహ్మకు భ్రాంతియెట్లు గలుగును జీవుడు ముందం టేఅవిద్యయే లేకుంటే తత్ప్రతిబింబత్వ మెట్లు సిద్ధించును

యద్వైతులకు నిర్విశేష బ్రహ్మయున్నాడని చెప్పుట కేమి
ప్రమాణము వేదము ప్రమాణమైతే వారి మతమందదిసత్య
మా అసత్యమా త్రిగుణాత్మికమైన వేదమునకు సత్యత్వమం
గీకరించితే యద్వైతహాని సంభవించును శశశృంగమువలె
వ్యావహారిక సత్యత్వమంగీకరించితే వంధ్యాపుత్రవచనమువ
లె బ్రహ్మకు ప్రమాణమే సిద్ధించును అసత్యమైన వేదప్రతిపా
దిత బ్రహ్మకు పారమార్థిక సత్యత్వ మెట్లుసిద్ధించును గనుక
బ్రహ్మకున్ను వ్యవహారికసత్యత్వమే యంగీకరించ వలయును
కాన వారిమతమందు బ్రహ్మయున్నాడనుట య బ్రహ్మ
మేమియు లేదు వీరశంక రభాష్యమునం దా ణాధిక
రణామునందు వేదములకు మిథ్యాత్వమును శంకరాచార్యుల
రే సాధించియున్నారు గాన వీరిమతము వేదబాహ్యమను
టకు నిరీశ్వరమతమనుటకు సందియ మెంతైన లేదు మరియు
వీ జీవుడంతఃకరణ ప్రతిబింబుడనియు యవిద్యా ప్రతిబింబు
డనియు జెప్పెదురు అట్లయిన జీవుడు ముందా అజ్ఞానము
ముందా అజ్ఞానము ముందైతే జీవుడు లేనప్పుడజ్ఞాన మెవరి
కిసంభవించును బ్రహ్మకేయనిన అజ్ఞాని బ్రహ్మ యెట్లగును
భ్రాంతిమనోధర్మము గనుక శరీరేంద్రియ మనః ప్రాణశూ
న్యుడైన బ్రహ్మకు భ్రాంతియెట్లు గలుగును జీవుడు ముందం
టేఅవిద్యయే లేకుంటే తత్ప్రతిబింబత్వ మెట్లు సిద్ధించును

శేషుడయిన బ్రహ్మయందు రజ్జుసర్పసజ్జగ దారోపితమని చెప్పుట యధిష్ఠాన భ్రమతన్ని వృత్తియెట్లన. "సోకామయత బహుస్యాం ప్రజాయేయేతి। తత్సృష్ట్వా। తదేవాను ప్రావిశత్। సత్యకామస్సత్యసంకల్ప సోన్వేష్టితవ్యస్సజిజ్ఞాసితవ్యః॥ యతోవాఇమానిభూతాని జాయన్తే" అనే ప్రాత్యక్షిక శ్రుతిశతములయందు జగత్తుసవిశేషుడైన బ్రహ్మజన్యమని చెప్పియున్నదిగనుక తద్జ్ఞానము రూఢీపరచుకొనుటయే నివృత్తి॥ నిష్క్రియాణుడై నిర్గుణుడై జగజ్జన్మాది కర్తృత్వహీనుడై అగస్త్యభ్రాతవలె నొక బ్రహ్మయున్న నుపాసకులకు ఫలప్రదాత కాడు గనుక వారిమతమందు బ్రహ్మనంగీకారమే స్వాభిప్రాయమని రాద్ధాంతముగాన యధిష్ఠానభ్రమ నివృత్తి చేసికొనుట ముఖ్యము॥ ౨- "మాయాభాసేశజీవేశౌ కరోతి" అనే కల్పితశ్రుతినిబట్టి జీవేశ్వరు లిద్దగళీకులనిచెప్పి కల్పితేశ్వ... న ... హ్మకే జగత్కారణత్వము సెప్పుట రెండవభ్రమ ..బడు ...వృత్తెట్లనిన॥ "అజోహ్యేకోజుషమాణోఽనుశే... వా... భుక్తభోగామజోన్యః॥ జ్ఞాజ్ఞౌద్వావజావీశానీశౌ॥" అనే శ్రుతులయందు జీవులకజన్యత్వము సెప్పియున్నదిగాన జీవేశ్వరుల జన్యులని నిశ్చయించుకొనుటయే తన్నివృత్తి॥ మిథ్యాద్వైత శివాద్వైతములకివి యాదియందలి భేదములు ౩- శశశృంగ వత్కాల త్రయమందు జగత్తు

శేషుడయిన బ్రహ్మయందు రజ్జుసర్పవజ్జగ దారోపితమని చె
ప్పుట యధిష్ఠాన భ్రమతన్ని వృత్తియెట్లన. "సోకామయ
త బహుస్యాం ప్రజాయే యేతి। తత్సృష్ట్వా। త దేవాను ప్రావి
శత్। సత్యకామస్సత్యసంకల్ప సోన్వేష్టిత వ్యస్సజిజ్ఞాసితవ్యః॥
యతోవాఇమాభూతాని జాయంతే" అనే ప్రత్యక్షక శ్రుతి
శతములయందు జగత్తుసవిశేషుడైన బ్రహ్మజన్యమని చెప్పి
యున్నదిగనుక తజ్జ్ఞానము రూఢిపరచుకొనుటయే నివృత్తి॥
నిష్క్రియాణుడై నిర్గుణుడై జగజ్జన్మాది కర్తృత్వహీనుడై
అగస్త్యభ్రాతవలె నొక బ్రహ్మయున్న నుపాసకులకు ఫల
ప్రదాతకాడు గనుక వారిమతమందు బ్రహ్మానంగీకారమే
స్వాభిప్రాయమని రాద్ధాంతముగాన యధిష్ఠానభ్రమ నివృత్తి
చేసికొనుట ముఖ్యము॥ ౨- "మాయాభాసేశజీవేశౌకరోతి"
అనే కల్పితశ్రుతినిబట్టి జీవేశ్వరు లిద్దగళీకులనిచెప్పి కల్పితేశ్వ
... హ్మకే జగత్కారణత్వము సెప్పుట రెండవభ్రమ
... బడు ... నివృత్తెట్లనిన॥ "అజోహ్యేకోజుష మాణోన్యాశే
... భుక్తభోగామజోన్యః॥ జ్ఞాజ్ఞాద్వావజావీశానీ
శౌ॥" అనే శ్రుతులయందు జీవులకజన్యత్వము సెప్పియున్నది
గాన జీవేశ్వరుల జన్యులని నిశ్చయించుకొనుటయే తన్నివృ
త్తి॥ మిథ్యాద్వైత శివాద్వైతములకివి యాదియందలి భేద
ములు 3- శశశృంగ వత్కాల త్రయమందు జగత్తు

యనబడును. మోక్షమునగా స్వకంఠాభరణన్యాయముగా దశమి వివేక సంధానన్యాయముగా దన్నుదా దెలిసికొనక పోవుటయజ్ఞాన మనియు దన్నుదా దెలిసికొనుటయే ముక్తియనియుం జెప్పుట నార వభ్రమ॥ తన్నివృత్తెట్లనిన॥ "ఉమాసహాయం పరమేశ్వరం ప్రభుం త్రిలోచనం నీలకంఠం ప్రశాంతం। ధ్యాత్వా మునిర్గచ్ఛతి భూత యోనింసమ స్తసాక్షింతమసః పరస్తాత్ ॥ ఈశంజ్ఞాత్వాఽమృతా భవంతి। తస్యాభిధ్యానాద్యోజనా త్తత్వభావాద్భూయస్యాంతే విశ్వమాయానివృత్తిః" అని శ్రుతులయందు జెప్పినరీతిగా శ్రవణా దులచే జగజ్జీవేశ్వరలక్షణజ్ఞానము గలిగియమాద్యష్టాంగయోగ యుక్తుడై శివజ్ఞానయోగాభ్యాసములచే బాహ్యాభ్యంతరముల యందున్న తమోనివారణ జేసికొని పరమాకాశరూపమయిన శివతత్వమందు విలీనమనస్కుడై ద్రష్ట దర్శనదృశ్య ములులే క శివస్వరూపులై యుండుట మోక్షమని తెలిసికోవడము దన్ని వృత్తి యనబడును॥ ఇవియంత్య భేదములు॥ గనుక నీయద్వై తభ్రమలను శివాద్వైత సిద్ధాంతములచే నివర్తించుకొని శివ జ్ఞాన శివయోగసమ్పాదరుడై శివసాయుజ్యముక్తిం జెందవల యునని ఫలితార్థము ఇాదుభ్రమలద్వైతసిద్ధాంతములనియు నివృత్తులన్నియు శివాద్వైత సిద్ధాంతములనియుం దెలియుము॥

ఇతి స్సర్వవేదాంతసిద్ధాంతసారభూతే
మహాదేవమననే-మష్టవాదిభ్రమనివారణానామ
వింశతి పరిచ్ఛేద స్సమాప్తః.
వం॥ మల్లికార్జున శాస్త్రిణాపరిష్కృతోయం పరిచ్ఛేదః.

యనబడును. మోక్షమనగా స్వకంఠాభరణన్యాయముగా దశమవి
వివేక సంధానన్యాయముగా దన్నుదా దెలిసికొనకపోవుటయజ్ఞాన
మనియుదన్నుదా దెలిసికొనుటయే ముక్తియనియుం జెప్పుట నార
వభ్రమ॥ తన్నివృత్తెట్లనిన॥ "ఉమాసహాయంపరమేశ్వరంప్రభుం
త్రిలోచనం నీలకంఠంప్రశాంతం। ధ్యాత్వామునిర్గచ్ఛతిభూత
యోనింసమస్తసాక్షింతమసఃపరస్తాత్॥ ఈశంజ్ఞాత్వాఅమృతా
భవంతి। తస్యాభిధ్యానాద్యోజనాత్తత్వభావాద్భూయస్చాంతే
విశ్వమాయానివృత్తిః" అని శ్రుతులయందు జెప్పినరీతిగా శ్రవణా
దులచేజగజ్జీవేశ్వరలక్షణజ్ఞానము గలిగియష్టాంగయోగ
యుక్తుడై శివజ్ఞానయోగాభ్యాసములచే బాహ్యాభ్యంతరముల
యందున్న తమోనివారణ జేసికొని పరమాకాశరూపమయిన
శివతత్వమందు విలీనమనస్కుడై ద్రష్ట దర్శనదృశ్య ములు-
శివస్వరూపులై యుండుట మోక్షమని తెలిసికోవడము దన్ని
వృత్తి యనబడును॥ ఇవియంత్య భేదములు॥ గనుక నీయద్వై
తభ్రమలను శివాద్వైత సిద్ధాంతములచే నివర్తించుకొని శివ
జ్ఞాన శివయోగనిష్ఠాపరుడై శివసాయుజ్యముక్తిం జెందవల
యునని ఫలితార్థము ఇాదుభ్రమల ద్వైతసిద్ధాంతములనియు
నివృత్తులన్నియు శివాద్వైత సిద్ధాంతములనియుం దెలియుము॥

ఇతి సర్వవేదాంతసిద్ధాంతసారభూతే
మహాదేవమననే-దుష్టవాదిభ్రమనివారణంనామ
వింశతిపరిచ్ఛేద స్సమాప్తః.

వం॥ మల్లికార్జునశాస్త్రిణాపరిష్కృతోయం పరిచ్ఛేదః.

న్యాయముగా నానావిచిత్రరూపమగు చరాచరప్రపంచమం తయుపసంహారక్రమముగా తిరిగి పరమేశ్వరునియందు లీనమయ్యెడునని తెలిసికొనుట ఈరెండే కలింగము "భూయో భూయోఽభ్యాసః" పరమేశ్వరాజ్ఞారూపనిత్యనైమిత్తికకామ్యకర్మంబు లాచరించుచు నిషిద్ధకర్మంబుల నదలుచు నెల్లప్పుమాటిమాటికి "ఆత్మావారే" యను శ్రుత్యుక్తరీత్యా శ్రవణాదు లొనర్చుచుండుట యభ్యాసము-ప్రత్యక్షాది ప్రమాణములలోపల శబ్దరూప నిగమాగమాదులచే బరమాత్మలక్షణములను విద్వాంసు లెఱుంగుచున్నారు గనుక నపూర్వతయనబడును॥ "సత్యంజ్ఞాన మనంతం బ్రహ్మ। సత్యకామస్సత్యసంకల్పస్సోన్వేష్టితవ్యస్సజితవ్యః॥" ఇత్యాదిశ్రుతులు బ్రహ్మలక్షణబోధకములయిన యపూర్వత యనబడును వేదాంతశ్రవణమననాదు లొనర్చువారు బరమేశ్వరానుగ్రహము గలిగి సాలోక్యాదిముక్తులం జెందుదురని చెప్పుటఫలము "బ్రహ్మవిదాప్నోతిపరం। బ్రహ్మవిద్బ్రహ్మైవభవతి। బ్రహ్మణస్సాయుజ్యగ్ంసలోకతామాప్నోతి" త్యాదిశ్రుతులు ఫలమనబడును। పరమేశ్వరాదుల మహిమావర్ణనమర్థవాదము॥ "యతోవాచోనివర్తంతే। అప్రాప్యమనసాసహ। ఆనందబ్రహ్మణో విద్వాన్నబిభేతికుతశ్చనే" త్యాదిశ్రుతు లర్థవాదములు "ద్వాసుపర్ణాసయుజాసఖాయా॥" ఇత్యాదిభేదశ్రుతు

న్యాయముగా నానావిచిత్రరూపమగు చరాచరప్రపంచమం తయుపసంహారక్రమముగా తిరిగి పరమేశ్వరునియందు లీనమయ్యెడునని తెలిసికొనుట ఈరెండే కలింగము ".భూయో భూయోఽభ్యాసః" పరమేశ్వరాజ్ఞారూపనిత్యనైమిత్తిక కామ కర్మంబు లాచరించుచు నిషిద్ధకర్మంబుల నదలుచు నెల్లప్పుడు మాటిమాటికి ".ఆత్మా వా రే" యను శ్రుత్యుక్తరీత్యా శ్రవణాదు లొనర్చుచుండుట యభ్యాసము-ప్రత్యక్షాది ప్రమాణములలోపల శబ్దరూప నిగమాగమాదులచే బరమాత్మలక్షణములను విద్వాంసు లెఱుంగుచున్నారు గనుక నపూర్వతయనబడును॥ "సత్యాజ్ఞాన మనంతం బ్రహ్మ। సత్యకామస్సత్యసంకల్పస్సోఽన్వేష్టితవ్యస్సజిజ్ఞాసితవ్యః॥" ఇత్యాదిశ్రుతులు బ్రహ్మలక్షణబోధకములయిన యపూర్వత యనబడును వేదాంతశ్రవణమననాదు లొనర్చువారు బరమేశ్వరానుగ్రహము గలిగి సాలోక్యాదిముక్తులం జెందుదురని చెప్పుటఫలము "బ్రహ్మవిదాప్నోతిపరం। బ్రహ్మవిద్బ్రహ్మైవభవతి। బ్రహ్మణస్సాయుజ్యగ్ంసలోకతామాప్నోతి" త్యాదిశ్రుతులు ఫలమనబడును। పరమేశ్వరాదుల మహిమావర్ణనమర్థవాదము॥ "యతోవాచోనివర్తంతే। అప్రాప్యమనసాసహ । ఆనందం బ్రహ్మణో విద్వాన్నభిభేతికుతశ్చనే" త్యాదిశ్రుతు లర్థవాదములు "ద్వాసుపర్ణాసయుజాసఖాయా॥" ఇత్యాదిభేదశ్రుతు

…ంతరింద్రియమయిన మనసుతోటిన్ని శ్రోత్రాదిబాహ్యేంద్రియములతోటిన్ని గూడికొని ఐక్యాదిభక్తాంతషట్స్థలములాయెను ఘటమఠాదులతోఁ గూడి యాకాశము ఘటాకాశమనియు మఠాకాశమనియు జెప్పబడునట్లింద్రియవిశిష్టజీవచైతన్యమునందు చిచ్ఛక్తియుక్తుఁడై వ్యాపించియున్న పరమశివుఁడే షడ్లింగములాయెను తద్విధ మెట్లనిన ఐక్య-శరణ-ప్రాణలింగ-ప్రసాద-మాహేశ్వర-భక్త-నామములచే జీవచైతన్యము తత్తదింద్రియావచ్ఛిన్నమై యారుస్థలములాయెను- మహాలింగ-ప్రసాదలింగ-చరలింగ-శివలింగ-గురులింగాచారలింగనామములచే తత్తదింద్రియావచ్ఛిన్న జీవచైతన్యాంతర్యామియై ప్రకాశించుచున్న శివచైతన్య మారులింగములాయెను॥ ౧ అందైక్యస్థలమనగా నంతఃకరణావచ్ఛిన్నమై సంకల్ప వికల్పాద్యంతరింద్రియ విషయములను గుర్తెరిగే జీవచైతన్యమైక్యస్థల మనబడును. ఈ జీవచైతన్యమునందు వ్యాపించి చిచ్ఛక్తియుక్తమైన శివచైతన్యము మహాలింగ మనబడును॥ ౨ జ్ఞానేంద్రియమైన శ్రోత్రేంద్రియముతోను కర్మేంద్రియమైన వాగింద్రియముతోను గూడి శ్రోత్రేంద్రియవిషయమైన శబ్దమును వాగింద్రియవిషయమైన వచనమును గుర్తెరిగే జీవచైతన్యము శరణస్థలమనబడును. ఈజీవచైతన్యమునందు వ్యాపించి చిచ్ఛక్తియుక్తమైన శివచై

ంతరింద్రియమయిన మనస్సుతోటిన్ని శ్రోత్రాదిబాహ్యే
ంద్రియములతోటిన్ని గూడికొని ఐక్యాదిభక్తాంతషట్స్థలము
లయెను ఘటమఠాదులతోగూడి యాకాశము ఘటాకాశ
మనియు మఠాకాశమనియు జెప్పబడునట్లింద్రియవిశిష్టజీవ
చైతన్యమునందు చిచ్ఛక్తియుక్తుడై వ్యాపించియున్న పరమ
శివుడే షడ్లింగములాయెను తద్విధ మెట్లనిన ఐక్య-శరణ-
ప్రాణలింగ-ప్రసాద-మాహేశ్వర-భక్త-నామములచే జీవచై
తన్యము తత్తదింద్రియావచ్ఛిన్నమై యారుస్థలములాయెను-
మహాలింగ-ప్రసాదలింగ-చరలింగ-శివలింగ-గురులింగాచార
లింగనామములచే తత్తదింద్రియావచ్ఛిన్న జీవచైతన్యాంత
ర్యామియై ప్రకాశించుచున్న శివచైతన్య మారులింగము
లాయెను॥ ౧ అందైక్యస్థలమనగా నంతఃకరణావచ్ఛిన్నమై
సంకల్ప వికల్పాద్యంత రింద్రియ విషయములను గుర్తెరిగే
జీవచైతన్యమైక్యస్థల మనబడును. ఈ జీవచైతన్యము
నందు వ్యాపించి చిచ్ఛక్తియుక్తమైన శివచైతన్యము మహా
లింగ మనబడును॥ ౨ జ్ఞానేంద్రియమైన శ్రోత్రేంద్రియ
ముతోను కర్మేంద్రియమైన వాగింద్రియముతోను గూడి
శ్రోత్రేంద్రియవిషయమైన శబ్దంబును వాగింద్రియవిషయమైన
వచనమును గుర్తెరిగే జీవచైతన్యము శరణస్థలమనబడును.
ఈజీవచైతన్యమునందు వ్యాపించి చిచ్ఛక్తియుక్తమైన శివచై

చుండునో వానికి చిత్తచాంచల్యమణగి జన్మమందే ముక్తు డగును. ఇదియే పరమశివుని సూక్ష్మోపాసనయనియు షడ్విధ లింగ సరీక్షనిత్యానుసంధానరహస్యమనియు షడ్లింగార్పణ రహస్యమనియు సర్వాంగలింగ సాహిత్యమనియు శైవులు జెప్పుదురు. అద్వైతులు-ఇంద్రియములే భక్తాదిస్థలములనియు వాటితోగూడి తద్విషయములను గ్రహించే జీవచయితన్యమే షడ్లింగములాయెనని చెప్పుదురు. ఈవిచారమునకు ఫలితార్థ మేమనిన ఉపనయనాధికార లేనివారికి యాజనాద్యధికారము లేనట్లు ప్రథమమందు స్వేష్టలింగనిష్ఠగలిగి గురుచరేశ్వరారా ధన జేయుచు జిత్తశుద్ధి సంపాదించుకొని యటుతరువాతా భ్యంతరమునందు లింగాధిష్ఠానమైన శివుణ్ని "ఉమాసహా యంపరమేశ్వరం ప్రభుంత్రిలోచనం నీలకంఠంప్రశాంతం" అనే శ్రుత్యుక్తరీత్యాత్రిగుణాతీతశుద్ధసత్వప్రధానమై గౌరీత్రి లోచన నీలకంఠచంద్రశేఖరత్వాది లక్షణయుక్త దివ్యమం గళవిగ్రహ రూపుణ్నిగా స్వహృత్కర్ణికాంతరమునందు ధ్యా నించి తత్స్వరూపసాక్షాత్కారమునొంది దీనియందు దృఢా భ్యాసియై యటుతరువాత పైజెప్పిన సూక్ష్మోపాసనశరీరపాత పర్యంతము జేయుచున్న వారుకైవల్యము త్వరిం దప్పక జెందుదు రనే తాత్పర్యము॥

ఇది శ్రీసర్వవేదాంతసిద్ధాంతసారభూతే
మహాదేవమననే-షడ్లింగవిచారోనా
మైకవింశతిపరిచ్ఛేదస్సమాప్తః.
వం, మల్లికార్జునశాస్త్రిణాపరిష్కృతోయం పరిచ్ఛేదః.

చుండునో వానికి చిత్తచాంచల్యమణగి జన్మమందే ముక్తు డగును. ఇదియే పరమశివుని సూక్ష్మోపాసనయనియు షడ్విధ లింగ నిరీక్షనిత్యానుసంధానరహస్యమనియు షడ్లింగార్చణ రహస్యమనియు సర్వాంగలింగ సాహిత్యమనియు శైవులు జెప్పుదురు. అద్వైతులు-ఇంద్రియములే భక్తాదిస్థలములనియు వాటితోగూడి తద్విషయములను గ్రహించే జీవచయితన్యమే షడ్లింగములాయెనని చెప్పుదురు. ఈవిచారమునకు ఫలితార్థమేమనిన ఉపనయనాధికార లేనివారికి యజనాద్యధికారము లేనట్టు ప్రథమమందు స్వేష్టలింగనిష్ఠగలిగి గురుచరేశ్వరారాధన జేయుచు జిత్తశుద్ధి సంపాదించుకొని యటుతరువాతాభ్యంతరమునందు లింగాధిష్ఠానమైన శివుణ్ని "ఉమాసహాయంపరమేశ్వరం ప్రభుం త్రిలోచనం నీలకంఠం ప్రశాంతం" అనే శ్రుత్యుక్తరీత్యా త్రిగుణాతీతశుద్ధసత్వప్రధానమై గౌరీత్రిలోచన నీలకంఠచంద్రశేఖరత్వాది లక్షణయుక్త దివ్యమంగళవిగ్రహ రూపుణ్నిగా స్వహృత్కర్ణికాంతరమునందు ధ్యానించి తత్స్వరూపసాక్షాత్కారమునొంది దీనియందు దృఢాభ్యాసియై యటుతరువాత పైజెప్పిన సూక్ష్మోపాసనశరీరపాతపర్యంతము జేయుచున్న వారుకైవల్యము క్రిందప్పక జెందుదురనే తాత్పర్యము.॥

ఇది శ్రీసర్వవేదాంతసిద్ధాంతసారభూతే
మహాదేవమననే-షడ్లింగవిచారోనా
మైకవింశతిపరిచ్ఛేదస్సమాప్తః.
వం, మల్లికార్జునశాస్త్రిణాపరిష్కృతోయం పరిచ్ఛేదః.

డే అనాసికుడు భక్తస్థలాశ్రితుడు ఇకను గమేంద్రియ విచారమును జెప్పుచున్నారము. ఏభక్తుడు లోకములో గుహాయందుండు బుధుడు ధ్వనిజేసిన నాధ్వనికే ప్రతిధ్వనినిచ్చినట్లు నాబుద్ధిగుహాయందుండు బరశివుడు దేనినివచించుచున్నాడో నేదానినే ప్రతిధ్వనించుచున్నాననే చిత్తవృత్తి కలవాడో వాడే మూగుడు శరణస్థలాశ్రితుడు దానాదాన పూజాద్యులను శివుడు సేయించునట్లు నేజేసెదననే చిత్తవృత్తి కలవాడే అబాహుడు ప్రాణలింగస్థలాశ్రితుడు గురుయాత్ర శివయాత్రలనె సదా చేయుచుండువాడే పంగుడు ప్రసాదస్థలాశ్రితుడు పరస్త్రీసంభోగాదులయందిచ్ఛలేక ఋతుకాలమునందు వంశాభివృద్ధికై స్వభార్యాగమనం బేభక్తుడు సేయుచుండునో వాడే అపాయుడు అనగా షండుడు మాహేశ్వర స్థలాశ్రితుడు శివక్షేత్ర గురుక్షేత్ర బ్రాహ్మణక్షేత్రముల వదలి మరుభూములయందు మలవిసర్జన జేయుచుండువాడే అగుదుడు ఆచారలింగస్థలాశ్రితుడు సంకల్ప వికల్పాదులయందు వృత్తినుంచక మనస్సునయస్కాంత సూచీన్యాయముగా సర్వదా శివానుస్యూతముగానుండువాడే అమనస్కుడు॥ ఇట్లునిష్ఠాగరిష్ఠులై శివలింగ భస్మరుద్రాక్షులను ధరించి త్రికాలశివపూజ సేయుచుండక నేషణత్రయాలోలులై డాంబిక శివపూజ సేయువారు వేషధారులు వారికెన్నటికిని ముక్తిగలుగ నేరదు వారు షట్స్థలములు

డే అనాసికుడు భక్తస్థలాశ్రితుడు ఇకను గమేంద్రియ విచారమును జెప్పుచున్నారము_ ఏభక్తుడు లోకములో గుహాయందుండు బురుషుడు ధ్వనిజేసిన నాధ్వనికే ప్రతిధ్వనిచ్చినట్లు నాబుద్ధిగుహాయందుండు బరశివుడు దేనినివచించుచున్నాడో నేదానినే ప్రతిధ్వనించుచున్నానని చిత్తవృత్తి కలవాడో వాడే మూగుడు శరణస్థలాశ్రితుడు దానాదాన పూజాద్యులను శివుడు సేయించునట్లు నేజేసెదననే చిత్తవృత్తి కలవాడే అబాహుడు ప్రాణలింగస్థలాశ్రితుడు గురుయాత్ర శివయాత్రలనె సదా చేయుచుండువాడే పంగుడు ప్రసాదస్థలాశ్రితుడు పరస్త్రీసంభోగాదులయందిచ్ఛలేక ఋతుకాలమునందు వంశాభివృద్ధికై స్వభార్యాగమనం బేభక్తుడు సేయుచుండునో వాడే అపాయుడు అనగా షండుడు మాహేశ్వర స్థలాశ్రితుడు శివక్షేత్ర గురుక్షేత్ర బ్రాహ్మణక్షేత్రముల వదలి మరుభూములయందు మలవిసర్జన జేయుచుండువాడే అగుదుడు ఆచారలింగస్థలాశ్రితుడు సంకల్ప వికల్పాదులయందు వృత్తినుంచక మనస్సునయస్కాంత సూచీన్యాయముగా సర్వదా శివానుస్యూతముగానుంచువాడే అఘ్రనస్కుడు॥ ఇట్లునిష్ఠాగరిష్ఠులై శివలింగ భస్మరుద్రాక్షలను ధరించి త్రికాలశివపూజ సేయుచుండక నేషణత్రయలోలులై డాంబిక శివపూజ సేయువారు వేషధారులు వారికెన్నటికిని ముక్తిగలుగ నేరదు వారు షట్స్థలము

శ్రీ శివాయగురవేనమః.

శ్రీమహాదేవమననే-శివజ్ఞానశివయోగ విచారోనామ

త్రయోవింశతిపరిచ్ఛేద ప్రారంభః.

శివయోగ శివజ్ఞానభేదజ్ఞానం నృణాంభువి।
ముక్తేస్సోపానవద్భాతి తద్వయంచాత్ర కీర్త్యతే॥

స్వామీ శివజ్ఞాను లెన్నివిధంబులనుండురనిన గురుం డిట్లనియె॥ ఉత్తమోత్తము డనియు యుత్తముడనియు మధ్యముడనియు సామాన్యు డనియు అధముడనియు అధమాధము డని యారుభేదములుగా శివజ్ఞానులుందురు॥ ఉత్తమోత్తము డనగా దృఢములయిన శివయోగ శివజ్ఞానంబులు గలిగి బాహ్యాభ్యంతర వృత్తులు బొత్తిగా లేక స్వతోత్థాన పరోత్థానములు లేక నన్నపానాదిక్రియలును లేక సదానిర్వికల్ప సమాధినిష్ఠుడై శివానంద మగ్నచిత్తవృత్తి గలిగి శివస్వరూపుడై యుండు భక్తుడు॥ ఉత్తముడనగా బాహ్యక్రియలైన నిత్యనైతిక - మ్యత్రికాల శివపూజాదులను విడిచి చిత్తమంత ఖంబుజేసి నిద్రవోయెడివానివలె నుండు ప్రపంచంబు నామరూపాత్మకముగా దోచినను నామరూపములు శివభక్తి రూపము లనియు అస్తిభాతి ప్రియములు శివరూపములనియు దలంచి ప్రపంచమంతయు "శక్తిశక్తయోరభేదః॥" అనే న్యాయముగా శక్తి శివునికంటె భిన్నముగాదు గనుక ప్రపంచమంతయు శివస్వరూపంబుగా భావించుచు బరప్రేరణచే నన్న

శ్రీ శివాయగురవేనమః.

శ్రీమహాదేవమననే-శివజ్ఞానశివయోగ విచారోనామ

త్రయోవింశతి పరిచ్ఛేద ప్రారంభః.

శివయోగ శివజ్ఞానభేదజ్ఞానం నృణాంభువి।
ముక్తేస్సోపానవద్భాతి తద్వయంచాత్ర కీర్త్యతే॥

స్వామీ శివజ్ఞాను లెన్నివిధంబులనుండునసిన గురుం డిట్లనియె॥ ఉత్తమోత్తము డనియు యుత్తముడనియు మధ్యముడనియు సామాన్యు డనియు అధముడనియు అధమాధము డని యారుభాగములుగా శివజ్ఞానులుందురు॥ ఉత్తమోత్తము డనగా దృఢములయిన శివయోగ శివజ్ఞానంబులు గలిగి బాహ్యాభ్యంతర వృత్తులు బొత్తిగా లేక స్వతోత్థాన పరోత్థానములు లేకనన్న పానాదిక్రియలును లేక సదానిర్వికల్ప సమాధినిష్ఠుడై శివానంద మగ్నచిత్తవృత్తి గలిగి శివస్వరూపుడైయుండు భక్తుడు॥ ఉత్తముడనగా బాహ్యక్రియాలైన నిత్యనైతిక - మ్యత్రికాల శివపూజాదులను విడిచి చిత్తమంతఖంబుజేసి నిద్రవ్రో యెక్కివానివలె నుండు ప్రపంచంబు నామరూపాత్మకముగా దోచినను నామరూపములు శివభక్తిరూపము లనియు అస్తిభాతి ప్రియములు శివరూపములనియు దలంచి ప్రపంచమంతయు "శక్తిశక్తయోరభేదః॥" అనేన్యాయముగా శక్తి శివునికంటె భిన్నముగాదు గనుక ప్రపంచమంతయు శివస్వరూపంబుగా భావించుచు బరప్రేరణచే నన్న

మీ శివజ్ఞానారూఢుండైన వానికి మనోనిగ్రహంబు లేకుండిన నేమితక్కువ యగుననిన గురుండిట్లనియె॥ చిత్తంబు బాహ్యముఖంబై విషయములయందు ప్రవేశించిన నానారూపమాయాపాశంబు జుట్టుకొనును దానివలన దుఃఖంబును జన్మంబును గలుగును ఆశయనగా నిదినాకు గావలెననే జీవవాసన ఈవాసన యుండువరకు బీడుభూమియందు పయిరు దృఢపడు నట్లు శివయోగ శివజ్ఞానంబులు దృఢపరవు కాబట్టి వివేకియైనవాడాశాలేశమయిన నుంచుకొనక చిత్తంబు శివునియందు దృఢంబుగా నిల్పి శివసాక్షాత్కారానందమగ్న మనస్కుడై యుండవలయును॥ ఇందుకు శ్రుతులు॥ “వాసనాతానవం బ్రహ్మన్ మోక్ష ఇత్యభిధీయతే। సమోక్షోనభసః పృష్ఠేన పాతాళే మహీతలే। సర్వాశాసంక్షయోచేతఃక్షయోమోక్షఇతీష్యతే। యదాసర్వే ప్రముచ్యంతే కామాయస్య హృదిస్థితాః। అథమర్త్యోఽమృతో భవత్యత్ర బ్రహ్మసమశ్నుతే॥” అని శ్రుతిశతములు గలవు॥ స్వామీ తమచే శ్రవణమును జెందునప్పుడు సర్వాశా నిర్ముక్తమయి మనస్సు ఆనందముగా నుండి మరల కించిత్కాలమునకు జ్ఞానంబుగలిగి యునాదిదేహేంద్రియవాసనలు గలుగుచున్నవివి దేనిచే గల్గును దేనిచే నివర్తించునో దెల్పుమనిన గురుండిట్లనియె॥ జీవునకు నాద్యవిద్యాతాదాత్మ్యంబు వలన నీదుర్వాసనలు గలుగుచుం

మీ శివజ్ఞానారూఢుండైన వానికి మనోనిగ్రహంబు లేకుం డిన నేమితక్కువ యగుననిన గురుండిట్లనియె॥ చిత్తంబు బాహ్యముఖంబై విషయములయందు ప్రవేశించిన నాశారూప మాయాపాశంబు జుట్టుకొనును దానివలన దుఃఖంబును జన్మంబును గలుగును ఆశయనగా నిదినాకు గావలెననే జీవవాసన ఈవాసన యుండువరకు బీడుభూమియందు పయిరు దృఢపడు నట్లు శివయోగ శివజ్ఞానంబులు దృఢపడవు కాబట్టి వివేకియైనవాడు ఆశాలేశ మయిన నుంచుకొనక చిత్తంబు శివునియందు దృఢంబుగా నిల్పి శివసాక్షాత్కారానందమగ్న మనస్కుడై యుండవలయును॥ ఇందుకు శ్రుతులు॥ "వాసనాతాన వంబ్రహ్మణి మోక్షఇత్యభిధీయతే। సమోక్షోనభగ పృష్ఠేన పాతాళే మహీతలే। సర్వాశానంక్షయోచేతః క్షయో మోక్షఇతీష్యతే। యదాసర్వేప్రముచ్యంతే కామా యస్యహృదిస్థితాః। అథమర్త్యోఽమృతో భవత్యత్ర బ్రహ్మసమశ్నుతే॥" అని శ్రుతిశతములు గలవు॥ స్వామీ తమచే శ్రవణమును జొదునప్పుడు సర్వాశా నిర్ముక్తమయి మనస్సు ఆనందముగా నుండి మరల కించిత్కాలమునకు జ్ఞానంబుగలిగి యు వాదిదేహేంద్రియవాసనలు గలుగుచున్నవివి దేనిచే గల్గును దేనిచే నివర్తించునో దెల్పుమనిన గురుండిట్లనియె॥ జీవునకు నాద్యవిద్యాతాదాత్మ్యంబు వలన నీదుర్వాసనలు గలుగుచుం

మునాగపి" అనే శ్రుత్యుక్త రీతిగా సర్వకాల మభ్యసించుచు తద్వారిద్ధి నొందినదానిచే శివ సాక్షాత్కారమునొందిన రస వేధచే దామ్రాదులందుండు చిలుము హరించినట్లు జీవగ్రస్త సహజ తాదాత్మ్యము నశించును "ఆత్మావారే ద్రష్టవ్యశ్శ్రో తవ్యోమంతవ్యోనిదిధ్యాసితవ్యః" అనే శ్రుత్యుక్తప్రకారం బుగా వేదాంతశ్రవణమనన నిదిధ్యాసలు చేయగా ఘటవృ క్షాదిద్రష్టయగువాడు ఘటాదులు కానట్లు శరీరాదిద్రష్టయగు నేను శరీరాదులుగాను పరశివాంశుడయిన జీవుండ నవియెడి జ్ఞానము సిద్ధించి సహజన్య తాదాత్మ్యము విడిచిపోవును గురూ క్తమార్గంబుగా శివరూపంబు పాదాదిశిరఃపర్యంతము ధ్యా నింపును విధ్యుక్తముగా మనంబున షోడశోపచారంబుల బూ జించుచు తత్కృపజెందిన బూర్ణవైరాగ్యోదయమయి వర్ణా శ్రమాది ధర్మములం దభిమానమువదలి శివునియం దేచిత్తము దృఢముగా నిల్పుటచే గర్మజన్య తాదాత్మ్యము బోవును శ్రద్ధా భక్తులుగలిగి శివలీలాగ్రంథశ్రవణాదులు సేయుచు బాహ్య మందు శివపూజాదిసత్కర్మ లొనర్చుచు గురుచరేశ్వర దాస్య నిష్ఠుండై యుండిన పుత్రమిత్ర కళత్రాదులయందుండే మో హనివృత్తి గల్గును దానిచే భ్రాంతిజన్యతాదాత్మ్యంబు విడు చును "అసకృదభ్యాసా" త్తనే మీమాంసాన్యాయము ననూ సరించి శ్రవణకీర్తనాది నవవిధభక్తులు దినదినక్రమంబుగా

ము నాగపి॥ అనే శ్రుత్యుక్త రీతిగా సర్వకాల మభ్యసించుచు తద్వృద్ధి నొందినదానిచే శివ సాక్షాత్కారము నొందిన రస వేధచే దామ్రాదులందుండు చిలుము హరించినట్లు జీవనిష్ఠ సహజ తాదాత్మ్యము నశించును "ఆత్మావారే ద్రష్టవ్యః శ్రోతవ్యో మంతవ్యో నిదిధ్యాసితవ్యః" అనే శ్రుత్యుక్తప్రకారం బుగా వేదాంతశ్రవణమనన నిదిధ్యాసలు చేయగా ఘటవృ త్త్యాదిద్రష్టయగువాడు ఘటాదులు కానట్లు శరీరాదిద్రష్టయగు నేను శరీరాదులుగాను పరశివాంశుడయిన జీవుండ నని యెడి జ్ఞానము సిద్ధించి సహజన్య తాదాత్మ్యము విడిచిపోవును గురూ క్తమార్గంబుగా శివరూపంబు పాదాదిశిరఃపర్యంతము ధ్యా నింపుచు విధ్యుక్తముగా మనంబున షోడశోపచారంబుల బూ జించుచు తత్కృపజెందిన బూర్ణవైరాగ్యోదయుడయి వర్ణా శ్రమాది ధర్మములం దభిమానమువదలి శివుని యందే చిత్తము దృఢమ్ముగా నిల్పుటచే కర్మజన్య తాదాత్మ్యము బోవును శ్రద్ధా భక్తులుగలిగి శివలీలాగ్రంథశ్రవణాదులు సేయుచు బాహ్య మందు శివపూజాదిసత్కర్మలొనర్చుచు గురుచరేశ్వర దాస్య నిష్ఠుండై యుండిన పుత్రమిత్రకళత్రాదులయందుండే మో హనివృత్తి గల్గును దానిచే భ్రాంతిజన్య తాదాత్మ్యంబు విడు చును "అసకృదభ్యాసా" త్తనే మీమాంసాన్యాయము నను సరించి శ్రవణకీర్తనాది నవవిధభక్తులు దినదిన క్రమంబుగా

శ్రీశివాయగురవేనమః.

శ్రీమహాదేవమననే మహావాక్యనిరూపణంనామ చతుర్వింశతివరిచ్ఛేదప్రారంభః.

మహావాక్యార్థవిజ్ఞానం మాయాపాశనికృంతనమ్।
భవేద్యస్మాత్తతస్తేషాం విచారోఽత్ర నిరూప్యతే॥

"అద్వైతమతసిద్ధాంతం శ్లోకార్ధేనవదామ్యహమ్। బ్రహ్మసత్యం జగన్మిథ్యా జీవోబ్రహ్మైవనేతరః" అనే పూర్వాచార్యసిద్ధాంతము ననుసరించి వేదచతుష్టయములోను "ప్రజ్ఞానంబ్రహ్మ। అహంబ్రహ్మాస్మి। తత్త్వమసి। అయమాత్మాబ్రహ్మ" అనేటి చతుర్విధవేదాంతవాక్యములయందును జీవబ్రహ్మై వాదమే స్థాపించియున్నదని కొందరు చెప్పుదురు. అదెట్లనిన
౧. "ప్రజ్ఞానంబ్రహ్మ" ప్రజ్ఞానమనగా వ్యష్టిశరీరేంద్రియాదులు వాచ్యార్థము తద్ద్రష్టయగు ప్రత్యగాత్మలక్ష్యార్థము; బ్రహ్మమనగా సమిష్టిశరీరేంద్రియాదులు వాచ్యార్థము తద్ద్రష్టయగుపరమాత్మలక్ష్యార్థము. ౨. "అహంబ్రహ్మాస్మి" అహంశబ్దమునను వ్యష్టిశరీరేం

శ్రీశివాయగురవేనమః.

శ్రీమహాదేవమననే మహావాక్యనిరూపణం నామ చతుర్వింశతివరిచ్ఛేదప్రారంభః.

మహావాక్యార్థవిజ్ఞానం మాయాపాశనికృంతనమ్।
భవేద్యస్మాత్తతస్తేషాం విచారోత్రః రూప్యతే॥

"అద్వైతమతసిద్ధాంతం శ్లోకార్ధేనవదామ్యహమ్। బ్రహ్మసత్యం జగన్మిధ్యా జీవోబ్రహ్మైవ నేతరః" అనే పూర్వాచార్యసిద్ధాంతము ననుసరించి వేదచతుష్టయములోను "ప్రజ్ఞానంబ్రహ్మ। అహంబ్రహ్మాస్మి। తత్వమసి। అయమాత్మాబ్రహ్మ" అనేటి చతుర్విధవేదాంతవాక్యములు యందును జీవబ్రహ్మైవాదమే స్థాపించియున్నదని కొందరు చెప్పుదురు. అదెట్లనిన ౧. "ప్రజ్ఞానంబ్రహ్మ" ప్రజ్ఞానమనగా వ్యష్టిశరీరేంద్రియాదులు వాచ్యార్థముతద్ద్రష్టయగుప్రత్యగాత్మలక్ష్యార్థము బ్రహ్మమనగా సమిష్టిశరీరేంద్రియాదులువాచ్యార్థము తద్ద్రష్టయగువరమాత్మ లక్ష్యార్థము. ౨. "అహంబ్రహ్మాస్మి" అహంశబ్దమునను వ్యష్టిశరీరేం

ప్రత్యగాత్మకు సచ్చిదానందలక్షణమున్ను, పరమాత్మకు సత్య జ్ఞానానంతాదులు లక్షణమనియును వారుచెప్పుదురు. అందు చిత్తనగా సాధనాంతరనిరపేక్షక స్వయంప్రకాశకత్వమని చెప్పుదురు. ,,యేనేక్షతే శృణోతీదం జిఘ్రతివ్యాకరోతిచ। స్వాద్వసాదు విజానాతి తత్ప్రజ్ఞానముదీరిత మనే శ్లోకమునందు యేనబహిర్ముఖాంతః కరణేన ఈక్షతి జిఘ్రతి శృణోతి వ్యాకరోతి అని వారే వ్యాఖ్యానమును వ్రాసియున్నారు. అంతర్బాహ్యేంద్రియసాపేక్షచేతనే ప్రత్యగాత్మకు ఘటాదివిషయజ్ఞానము గలుగుటవల్ల సాధనాంతరనిరపేక్షకస్వయంప్రకాశకత్వలక్షణము ప్రత్యగాత్మకు సంభవించనందున ప్రత్యగాత్మ! బ్రహ్మముగానట్టు మంకునకైనను దెలియుచున్నది. సమిష్టియైనసర్వజనులుగూడా సాధనాంతరనిరపేక్షతగా నేకార్యములను జేయుకష్టోవుట సర్వానుభవసిద్ధమై యున్నదిగాన సమిష్టిస్వరూనియందుగూడా నీదోషము గలుగుచున్నది. ,,అపాణిపాదోజవనోగ్రహీతా పశ్యత్యచక్షుస్సశృణోత్యకర్ణః।'' అని శ్వేతాశ్వతరమందును ,,అపాణిపాదోహమచింత్యశక్తిః పశ్యామ్యచక్షుస్స శృణోమ్యకర్ణః॥'' అని కైవల్యమందును సాధనాంతరనిరపేక్షత యాస్వయంప్రకాశత్వమే బ్రహ్మలక్షణమనియే చెప్పుచున్నది. మరియు ముఖ్యార్థబాధయున్నచో లక్ష్యార్థమునుస్వీక

ప్రత్యగాత్మకు సచ్చిదానందలక్షణమున్ను, పరమాత్మకు సత్య జ్ఞానానంతాదులు లక్షణమనియును వారుచెప్పాదురు. అందు చిత్తనగా సాధనాంతరనిరపేక్షక స్వయంప్రకాశకత్వమని చెప్పుదురు. "యేనేక్షతే శృణోతీదం జిఘ్రతివ్యాకరోతిచ| సాధ్వసాధు విజానాతి తత్ప్రజ్ఞానముదీరిత మనే శ్లోకమునందు యేనబహిర్ముఖాంతః కరణేన ఈక్షతి జిఘ్రతి శృణోతి వ్యాకరోతి అని వారే వ్యాఖ్యానమును వ్రాసియున్నారు. అాతర్బాహ్యేంద్రియసాపేక్షచేతనే ప్రత్యగాత్మకు ఘటాదివిషయజ్ఞానము గలుగుటవల్ల సాధనాంతరనిరపేక్షకస్వయంప్రకాశకత్వ లక్షణము ప్రత్యగాత్మకు సంభవించనందున ప్రత్యగాత్మ బ్రహ్మముగానట్లు మంకునకైనను తెలియుచున్నది. సమిష్టియైనసర్వ జనులుగూడా సాధనాంతరనిరపేక్షతగా నే కార్యములను జేయు కష్టోవుట సర్వానుభవసిద్ధమై యున్నదిగాన సమిష్టిస్వరూపియం దుగూడా నీదోషము గలుగుచున్నది. "అపాణిపాదోజవనోగ్రహీత్వ పశ్యత్యచక్షుస్సశృణోత్యకర్ణః|" అని శ్వేతాశ్వతర మందును "అప్పాణిపాదోహమచింత్యశక్తిః పశ్యామ్యచక్షుస్స శృణోమ్యకర్ణః||" అని కైవల్యమందును సాధనాంతరనిరపేక్షత యాస్వయంప్రకాశత్వమే బ్రహ్మలక్షణమనియే చెప్పాచున్నది. మరియు ముఖ్యార్థబాధయున్నచో లక్ష్యార్థమునుస్వీక

అనే ఋగ్వేదమహావాక్యము తత్వసిద్ధాంత ప్రదర్శకము "ప్రకృష్టం జ్ఞానం.ప్రజ్ఞానవిశిష్టంబ్రహ్మప్రజ్ఞాంబ్రహ్మ" ఈచెప్పుటచేజీవుడు కించిద్జ్ఞుడనియు ఈశ్వరుడు సర్వజ్ఞుడనియు జెప్పబడ్డది. దీనిచే. జీవబ్రహ్మాలకు వైలక్షణ్యసూచన చేయుబడెను. "అహం బ్రహ్మాస్మి" అనే యజుర్వేదవాక్యము స్వానుభవసిద్ధివాక్యము. "అహం" కించిద్జ్ఞ త్వాదిగుణావచ్ఛిన్నుడనైన నేను "బ్రహ్మ" సర్వజ్ఞత్వాది గుణావచ్ఛిన్నబ్రహ్మను "అస్మి" జమాక్తికాదులవలె అయితిని దీనినే బ్రహ్మవిద్యామహిమా ప్రదర్శక వాక్యమని కొందరందురు. ఈవాక్యముచే జీవేశ్వరులకు భేదాభేదమును బోధించుచున్నది. "తత్త్వమసి" మహావాక్యము ఉపదేశ మహావాక్య మనబడును. "తత్, త్వం అసి"త్వంపదవాచ్యుడుకించిద్జ్ఞ త్వాదిగుణా వచ్ఛిన్నుడవైననీవు "తత్" సర్వజ్ఞత్వాదిగుణావచ్ఛిన్న శివరూపుడవు; "అసి" శివోపాసనామహిమచే నదీసముద్రన్యాయముగా శివుడవయితివి. "ప్రసక్తైహిప్రతిషేధః" అనే న్యాయముగా బూర్వమువందు జీవేశ్వరులకు భేదముసుప్రసిద్ధమైతేనే "అసి_అస్మి పదములచేకన్నివృత్తిచెప్పియున్నది కాబట్టి దీనిచేతనే ద్వైతాద్వైతము సిద్ధాంతపరచడమైనది. "అయమాత్మా బ్రహ్మ అనువాక్యము అపరోక్షఫల ప్రదర్శక మహావాక్యమనిపించు

అనే ఋగ్వేదమహావాక్యము తత్వసిద్ధాంత ప్రదర్శకము "ప్రకృష్టం జ్ఞానం ప్రజ్ఞానవిశిష్టం బ్రహ్మ ప్రజ్ఞాం బ్రహ్మ" ఈ చెప్పుటచే జీవుడు కించిద్జ్ఞుడనియు ఈశ్వరుడు సర్వజ్ఞుడనియు జెప్పబడ్డది. దీనిచే జీవబ్రహ్మలకు వైలక్షణ్యసూచన చేయబడెను. "అహం బ్రహ్మాస్మి" అనే యజుర్వేదవాక్యము స్వానుభవసిద్ధి వాక్యము. "అహం" కించిద్జ్ఞత్వాదిగుణావచ్ఛిన్నుడనైన నేను "బ్రహ్మ" సర్వజ్ఞత్వాదిగుణావచ్ఛిన్నబ్రహ్మను "అస్మి" జమాక్తికాదులవలె అయితిని దీనినే బ్రహ్మవిద్యామహిమా ప్రదర్శక వాక్యమని కొందరందురు. ఈవాక్యముచే జీవేశ్వరులకు భేదాభేదమును బోధించుచున్నది. "తత్త్వమసి" మహావాక్యము ఉపదేశ మహావాక్యమనబడును. "తత్, త్వం అసి" త్వంపదవాచ్యుడు కించిద్జ్ఞత్వాదిగుణావచ్ఛిన్నుడవైననీవు "తత్" సర్వజ్ఞత్వాదిగుణావచ్ఛిన్న శివరూపుడవు "అసి" శివోపాసనామహిమచే నదీసముద్రన్యాయముగా శివుడవయితివి. "ప్రసక్తేహి ప్రతిషేధః" అనే న్యాయముగా బూర్వమునందు జీవేశ్వరులకు భేదము సుప్రసిద్ధమైతేనె "అసి-అస్మి పదములచేతన్నివృత్తి చెప్పియున్నది కాబట్టి దీనిచేతనే ద్వైతాద్వైతము సిద్ధాంతపరచడమైనది. "అయమాత్మా బ్రహ్మ అనువాక్యము అపరోక్షఫల ప్రదర్శక మహావాక్యమనిపించు

స్క్రుడై యుండవలయునని ప్రకరణ తాత్పర్యము ఇదియేచర మోపదేశము॥

ఇతి- శ్రీమదాపస్తంబసూత్రకౌసికసగోత్రపవిత్రశ్రీపతిపండితా
రాధ్యవంశసంభూతపండితారాధ్యస్వామికృత సర్వవీరశై
వసిద్ధాంతగ్రంథశిరోమణిభూతమహాదేవమనననామక
శ్చతుర్వింశతిపరిచ్ఛేదయుక్తోయం గ్రంథస్సమాప్తః.
తద్భ్రాతృపుత్రేణ- మల్లికార్జున శ్రీ
సమ్యక్పరిష్కృతోయం,
సద్గురుపరబ్రహ్మార్పణమస్తు.

శ్రీ చింతామణీ ముద్రాక్షరశాల— రాజమండ్రి

స్యూడై యుండవలయునని ప్రకరణ తాత్పర్యము ఇదియేచరమోపదేశము॥

ఇతి- శ్రీమదాపస్తంబసూత్రకౌసికసగోత్రపవిత్రశ్రీపతిపండితా
రాధ్యవంశసంభూతపండితారాధ్యస్వామికృత సర్వవీరశై
వసిద్ధాంతగ్రంథశిరోమణిభూతమహాదేవమనననామక
శ్చతుర్వింశతిపరిచ్ఛేదయుక్తోయం గ్రంథస్సమాప్తః.
తద్భ్రాతృపుత్రేణ- మల్లికార్జున స్త్రి
సమ్యక్పరిష్కృతోయం,
సద్గురుపరబ్రహ్మార్పణమస్తు.

శ్రీ చింతామణీ ముద్రాక్షరశాల— రాజమండ్రి